PG&7
Publieke Gezondheid & Zorg

Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg

JAARVERSLAG & JAARREKENING 2023

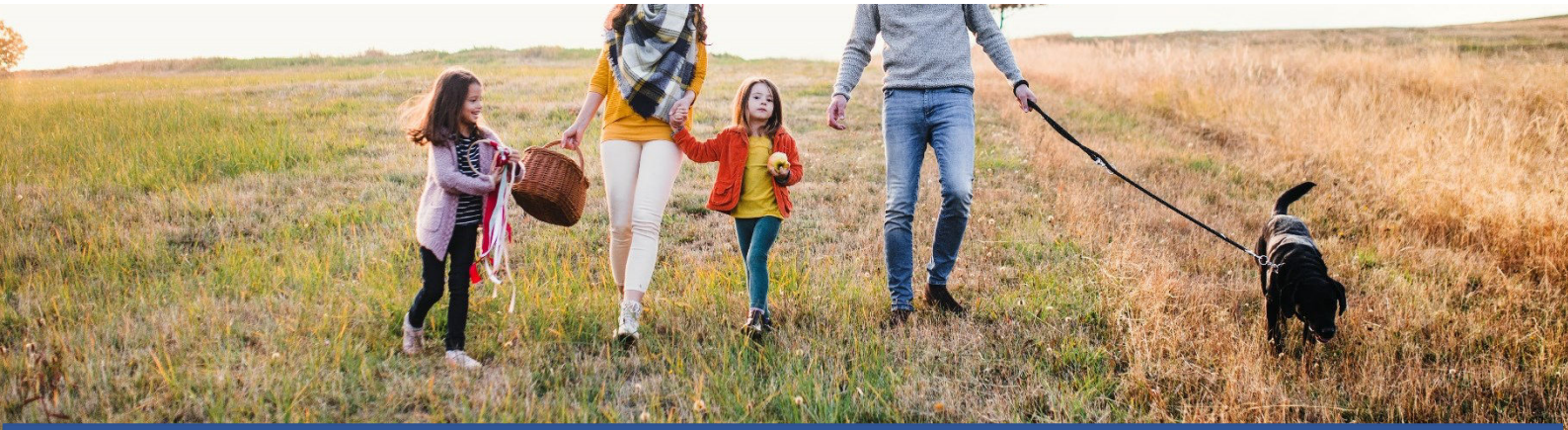

GGD Groningen

RIGG
Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten

JAARVERSLAG 2023
&
JAARREKENING 2023

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING
PUBLIEKE GEZONDHEID & ZORG
GRONINGEN

Vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid en Zorg Groningen en ondertekend op 26 april 2024.

Mevr. M. Molema

Voorzitter

Dhr. E. Offereins

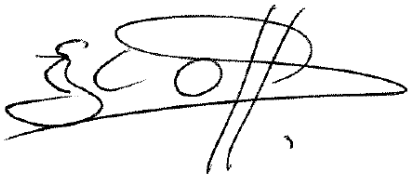

Penningmeester

INHOUD

Inhoud 3

1. Inleiding 5

1.1. Uitvoeringsorganisatie RIGG en GGD vormen de PG&Z 5

1.2. Beter inzicht door een meer afzonderlijke verantwoording RIGG en GGD 5

2. Jaarverslag GGD 2023 6

2.1. Programma Gezondheid 6

2.2. Deelprogramma Gezond en veilig opgroeien 11

2.3. Deelprogramma Gezondheid beschermen en bevorderen 21

2.4. Deelprogramma Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden 39

2.5. Deelprogramma Inspecteren en adviseren van locaties ter bevordering van kwaliteit, veiligheid en hygiëne 53

2.6. Bedrijfsvoering 56

3. Jaarverslag RIGG 61

3.1. Programma RIGG 61

4. Paragrafen 65

4.1. Paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing 65

4.2. Paragraaf: Financiering 71

4.3. Paragraaf: Bedrijfsvoering 72

5. Jaarrekening 2023 75

5.1. Overzicht van baten en lasten 75

5.2. Toelichting overzicht van baten en lasten 76

5.3. Toelichting deelprogramma's Gezondheid (GGD) 78

5.4. Toelichting deelprogramma RIGG 82

5.5. Overzicht incidentele baten en lasten 82

6. Balans 83

6.1. Activa 83

6.2. Passiva 84

6.3. Waarderingsgrondslagen 85

6.4. Toelichting balans Activa 87

6.5. Toelichting balans Passiva 90

7. Wet normering topinkomens 95

7.1. WNT Bestuur PG&Z 95

7.2. WNT - GGD 96

7.3. WNT – RIGG 97

8. Rechtmatigheidsverantwoording 99

9. Controleverklaring 100

9. Bijlagen 105

9.1. Bijlage 1 : Taakvelden 105

9.2. Bijlage 2 : EMU-saldo 106

9.3. Bijlage 3 : SISA verantwoordingsinformatie 107

1. INLEIDING

1.1. Uitvoeringsorganisatie RIGG en GGD vormen de PG&Z

Voor u liggen de jaarstukken (jaarverslag en jaarrekening) van de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg (PG&Z) over 2023. Sinds 2015 zijn twee uitvoeringsorganisaties actief onder de vlag van PG&Z, namelijk GGD Groningen en RIGG. Deze uitvoeringsorganisaties zijn voor wat betreft organisatie, administratie en financiën gescheiden van elkaar. In 2023 heeft het bestuur van de PG&Z besloten te komen tot twee aparte gemeenschappelijke regelingen voor GGD Groningen respectievelijk RIGG. Volgens planning is dit de een-na-laatste keer dat in de jaarrekening van de PG&Z de financiële verantwoording van beide uitvoeringsorganisaties geconsolideerd en gezamenlijk wordt gepresenteerd.

1.2. Beter inzicht door een meer afzonderlijke verantwoording RIGG en GGD

In deze jaarstukken vindt de verantwoording van de uitvoeringsorganisaties waar mogelijk afzonderlijk plaats voor een goed inzicht in beide uitvoeringsorganisaties.

GGD en RIGG leggen in het jaarverslag inhoudelijk verantwoording af in de programmaverantwoording. In de programmaverantwoording wordt per (deel)programma verantwoording afgelegd over wat is bereikt, wat er voor gedaan is en wat het heeft gekost. Ook de verplichte paragrafen maken onderdeel uit van het jaarverslag.

In de paragrafen wordt ingegaan op de toereikendheid van de financiële positie en de financiering. De overige verplichte paragrafen zijn voor GGD en RIGG niet relevant en derhalve niet opgenomen.

In de jaarrekening PG&Z 2023 worden zowel de geconsolideerde cijfers als de afzonderlijke cijfers van GGD en RIGG gepresenteerd en toegelicht.

2. JAARVERSLAG GGD 2023

2.1. Programma Gezondheid

Inleiding

Gezond zijn betekent meedoen in de maatschappij, sociale contacten hebben en een gevoel van controle over eigen leven te kunnen ervaren. Daarmee is gezond zijn meer dan niet ziek zijn. Het is fijn als iemand weet wat hij/zij zelf kan doen. En het is belangrijk om op de juiste momenten het juiste advies te krijgen. Of de juiste hulp.

De missie van GGD Groningen luidt als volgt:
GGD Groningen werkt met overtuiging aan de gezondheid en veiligheid van alle inwoners in onze regio. Preventie, gezondheidsbevordering en -bescherming zijn onze kerntaken, die wij dagelijks in nauwe samenwerking met onze opdrachtgevers vorm en inhoud geven.

Ongeveer 430 GGD-professionals werken dagelijks, namens alle Groninger gemeenten, aan onze missie in de provincie Groningen. Samen met gemeenten en (kennis)partners zetten we ons in om de gezondheid van de inwoners in de regio Groningen te bevorderen: “Meer gezonde jaren voor Groningers”. In de Meerjarenagenda Publieke Gezondheid 2023-2026 zijn strategische thema’s opgenomen die hier extra aan bijdragen. Samen met de gemeenten geeft de GGD invulling aan deze strategische thema’s.

Daarnaast voert GGD Groningen tal van activiteiten uit om de gezondheid van de burgers te beschermen (collectieve preventie). Op het gebied van de jeugdgezondheidszorg vervult de GGD bijvoorbeeld een centrale rol. Voor gemeenten, zorg- en onderwijsinstellingen zijn wij tevens een vraagbaak voor informatie over leefwijze, gezondheid, milieu en zorg. Ook doen we toezichtstaken (o.a. kinderopvang, Wmo). Kortom, wij helpen gemeenten een dagelijkse leefomgeving te realiseren die gezonder en veiliger is. De couleur locale staat hierbij centraal.

Ontwikkelingen

Stand van zaken corona

Na een periode van drie jaar waarin volop getest en gevaccineerd is om Covid te bestrijden, hebben we inmiddels grip op Covid. Met als gevolg dat het testen niet meer door de GGD hoeft worden uitgevoerd en vaccineren slechts in beperkte mate. Vanaf het tweede half jaar in 2023 was de opdracht voor de GGD’en om te voorzien in een basiscapaciteit die regulier op landelijk niveau 10.000 prikken per week kon zetten. Voor de GGD Groningen betekende dat ca. 333 prikken per week. Hiervoor hebben we onze centrale locatie aan de Osloweg Groningen aangehouden en verder met mobiele teams gewerkt.
Begin oktober startte de najaarsvaccinatiecampagne corona, voor ouderen en kwetsbaren, op verschillende locaties verspreid over de provincie Groningen. Daarnaast gingen de mobiele teams langs bij verschillende zorginstellingen en ouderen die niet langs konden komen op een locatie. In de laatste weken van december zijn er eveneens pop-up locaties ingericht om iedereen een kans te geven om een coronaprik op te halen.

In 2024 wordt in eerste instantie voor het eerste half jaar wederom een basiscapaciteit gevraagd. Echter dit maal voor een landelijk totaal van 1.000 prikken per week. Dat maakt dat na de campagne het Covid-team verder is afgeschaald.

Koers GGD Groningen

Samenwerken aan publieke gezondheid vraagt van de GGD dat publieke gezondheid steeds actief wordt uitgedragen. Om de performance, herkenbaarheid en eenduidigheid als GGD Groningen te versterken is het belangrijk bewust te zijn van de inhoudelijke verbindingen die er intern zijn. Het uitdragen van één GGD is dan ook een belangrijk speerpunt in de directiebrief 2023. Dit vraagt om ander gedrag, aandacht voor vaardigheden en persoonlijk leiderschap. In het kader hiervan is medio 2023 een traject gestart om de koers GGD Groningen te kunnen bepalen en daarmee focus te geven aan de wijze waarop wij uitvoering geven aan onze taken. De ontwikkelingen gaan snel en wij moeten daar lenig en wendbaar op in spelen. Tegelijkertijd willen wij stabiliteit, betrouwbaarheid en voorspelbaarheid laten zien. Wij zijn een kennisintensieve organisatie en werken data-ondersteund. De GGD is een plek voor professionals en voor professionele ontwikkeling. Dit raakt ook aan strategische personeelsbeleid/-planning.

Strategische personeelsplanning

GGD Groningen heeft te maken met een krappe arbeidsmarkt voor artsen en specialistische functies. Dit probleem wordt groter vanwege het ouder worden van het personeelsbestand, de beperkte instroom van bijvoorbeeld artsen en het lange opleidingstraject van specialistische artsen. Instroom en behoud van personeel is belangrijk om de rol van expert op het gebied van publieke gezondheid te kunnen blijven vervullen. GGD Groningen is eind 2023 begonnen met de eerste stappen om te komen tot een strategische personeelsplanning.

Meerjarenagenda Publieke Gezondheid 2023-2026

Medio mei 2023 was er een bestuurlijke themamiddag georganiseerd, waarbij het bestuur met de ambtelijke ondersteuning in grote getalen aanwezig was om samen met de GGD in gesprek te gaan over de Meerjarenagenda Publieke Gezondheid in Groningen. Doel van deze bijeenkomst was om op belangrijke strategische thema's, zoals gezonde en veilige leefomgeving, gezond opgroeien en gezond ouder worden, keuzes te maken voor de toekomst. Naast de uitgesproken behoefte van gemeenten op het gebied van maatwerk advisering bij lokale vraagstukken, is het in huis hebben van de deskundigheid van de GGD en de mogelijkheid van het inzetten van specifieke expertise bij deze publieke kwesties nadrukkelijk naar voren gebracht.
De uitkomsten van de themamiddag zijn verwerkt in de Meerjarenagenda Publieke Gezondheid. Vervolgens hebben in juli een aantal ambtelijke heisessies plaatsgevonden waarbij de ambtenaren volksgezondheid samen met de GGD een aantal thema's (jeugd, ouderen en gezonde leefomgeving) verder hebben uitgediept. Vervolgens zijn vier prioriteiten bepaald en is er een procesvoorstel opgesteld om uitvoering te geven aan deze prioriteiten in 2024. Het algemeen bestuur heeft in zijn vergadering van 3 november jl. de Meerjarenagenda Publieke Gezondheid 2023-2026 en het procesvoorstel vastgesteld. Inmiddels zijn de vier werkgroepen, bestaande uit gemeentelijke ambtenaren en GGD ambtenaren, gestart met de uitwerking.

Verkennend onderzoek JGZ

De jeugdgezondheidszorg (JGZ) is de enige partij in de regio die vrijwel alle jeugdigen in beeld heeft en over langere periode preventieve zorg aanbiedt. De rol van preventie groeit de komende jaren, gesteund door landelijke ontwikkelingen zoals het integraal zorgakkoord (IZA), het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en de hervormingsagenda jeugd. Het bestuur heeft een externe partij (AEF) gevraagd om een verkennend onderzoek uit te voeren naar de mogelijkheden voor de JGZ in de regio Groningen, die voortvloeien uit diverse landelijke ontwikkelingen. Dit verkennend onderzoek is gericht op de volgende deelthema's:

- Het versterken van de sociale basis en de pedagogische infrastructuur;
- De reikwijdte van de Jeugdwet en de rol van de JGZ hierbinnen;
- Een intensivering van de samenwerking met de lokale teams met als doel een snellere doorstroom in de keten;
- Een betere samenwerking tussen de huisarts, JGZ en het lokale team.

Het verkennend onderzoek is gestart in juni. AEF heeft eind augustus een startfoto opgeleverd en begin december is binnen het AOG/AOJ is het onderzoeksrapport besproken. In januari 2024 zal het SOO het vervolg oppakken.

Governance PG&Z

Het bestuur van de GR PG&Z heeft in 2022 geconstateerd dat de huidige gemeenschappelijke regeling verbetering behoeft. Het bestuur van de GR PG&Z heeft aan het SOO de opdracht gegeven om scenario's uit te werken, die rekening houden met de wensen van gemeenten en met landelijke en regionale ontwikkelingen. Daarnaast heeft er een wijziging in de Wet gemeenschappelijke regelingen plaatsgevonden waardoor de huidige regeling aanpassingen behoeft. Besloten is om de governance zo aan te passen dat GGD en RIGG niet meer in één bestuurlijk construct zijn georganiseerd maar separaat van elkaar met een eigen gemeenschappelijke regeling. Voor de sturing op het proces is een projectleider aangesteld. De planning is gericht op voltooiing in februari 2024, zodat daarna afstemming met raden en de besluitvorming via de colleges kan plaatsvinden.

Dienstverlening 2023

In 2023 heeft GGD Groningen zijn bestaande dienstverlening gecontinueerd. Enkele inhoudelijke thema's die in 2023 veel aandacht vroegen:

- Doorontwikkeling JGZ
- Ketenaanpak op het gebied van geboortezorg
- Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers en zorgverlening aan Oekraïense kinderen
- Vluchtelingencrisis
- Versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid
- Toekomst forensische geneeskunde
- Ondersteuning van gemeenten bij de invoering van de Omgevingswet
- IZA/GALA/SPUK
- Deelname en inzet Gezond Groningen
- Gezondheidsbevordering (o.a. gezonde school, rookvrije generatie, alcohol preventie)
- Versterking monitoring-gegevens in relatie tot de DVO's
- Gezondheidsmonitors

- Inzet van digitale toepassingen, zoals social media, JGZ GroeiGids app, digitale consulten, podcast
- Najaarsvaccinatiecampagne corona en HPV vaccinatiecampagne 18+
- Meerjarenagenda Publieke Gezondheid 2023-2026 en uitvoeringsplan 2024
- Governance PG&Z

Kengetallen

Onderstaande tabellen geven een overzicht van de kengetallen die horen bij de specifieke afdelingen binnen GGD Groningen.

Forensische geneeskunde	**2021**	**2022**	**2023**
Lijkschouwen natuurlijke dood	87	81	86
Lijkschouwen na euthanasie	236	252	280
Lijkschouwen overige	274	318	392
Totaal aantal lijkschouwen	*597*	*651*	*758*
Arrestantenzorg	1.521	1.211	1.501
Beoordeling verward persoon	90	92	83
Forensisch onderzoek	841	835	831
Medische Milieukunde	**2021**	**2022**	**2023**
Meldingen en vragen MMK	154	159	142
Gemeentelijke vragen MMK	53	27	37
GAGS-activiteiten Groningen	17	31	105
Seksuele gezondheid	**2021**	**2022**	**2023**
Soa-testen	2.215	1.694	2.683
Positief getest op soa	604	565	631
Hepatitis B-vaccinaties MSM en prostituees	181	233	356
Consulten seksuele gezondheid	282	276	432
Infectieziektebestrijding	**2021**	**2022**	**2023**
IZB-vragen afgehandeld	687	742	788
Meldingen infectieziekten	238	396	606
Meldingen volgens artikel 26 WPG	151	124	147
Kinkhoestmeldingen	4	0	24
Tuberculosebestrijding	**2021**	**2022**	**2023**
Onderzochte asielzoekers	7.622	6.190	9.109
Behandelde (nieuwe) TBC-patiënten	11	42	90
Behandelde TBI-patiënten	26	30	62
Röntgenfoto’s	9.248	8.545	10.218
Mantoux/THT testen	336	475	480
IGRA	66	62	248
BCG vaccinaties	181	262	188
Toezicht en Advies	**2021**	**2022**	**2023**
Inspecties kinderdagverblijf	417	439	403
Inspecties buitenschoolse opvang	290	313	266
Inspecties gastouderbureaus	26	30	11
Inspecties gastouders	330	330	423

Totaal aantal inspecties KOV	*1.063*	*1.112*	*1.103*
Inspecties seksbedrijven	43	4	2
Inspecties tattoo- en piercingbedrijven	71	54	63
Inspecties schepen	84	131	152
Inspecties asielzoekerscentra (door DI)	24	31	23
Reizigersadvisering	**2021**	**2022**	**2023**
Aantal consulten reizigersadvisering	1.568	9.041	9.937
Jeugdgezondheidszorg	**2021**	**2022**	**2023**
Kinderen in zorg 0-18[1]	113.666	117.077	105.734
Neonatale gehoorscreening	4.796	4.947	4.859
Telefonisch advies	14.469	12.784	10.436
Afspraken consultatiebureau	53.226	57.458	63.856
Verwijzing naar hulpverlening buiten GGD	6.774	6.322	6.152
Huisbezoeken	10.056	10.168	10.229
Aantal (nieuwe) vignetten Gezonde School	55	49	17
Procescoördinatie Zorg voor Jeugd	32	29	19
Aantal afgegeven signalen Zorg voor Jeugd	5.353	4.557	3.939
Logopedie	**2021**	**2022**	**2023**
Onderzoeken op indicatie	425	513	472
Onderzoeken na triage	78	107	103
Onderzoeken kindercentra	194	321	309
Huisbezoeken	445	581	554
Controles	157	228	183
OGGZ	**2021**	**2022**	**2023**
Cliënten Vangnet & Advies	1.095	1.383	532[2]
Percentage cliënten V&A > 65 jaar	33%	33%	39%
Verkennende onderzoeken WvGGZ	27	11	12
Zorgmachtiging/Melding nee	14	5	0
Zorgmachtiging/Melding ja	13	6	12
Uren Verkennend Onderzoek	356	238	225
Buitenslapers	67	151	182

[1] Het lagere aantal kinderen 'in zorg' wordt verklaard doordat in 2021 een opschoonactie is uitgevoerd; alle kinderen ouder dan 18 jaar zijn nu 'uit zorg'.

[2] Het lagere aantal in 2023 t.o.v. voorgaande jaren wordt verklaard in verband met een opschoonactie.

2.2. Deelprogramma Gezond en veilig opgroeien

Wat houdt het deelprogramma in?

De producten die onder het deelprogramma Gezond en veilig opgroeien vallen zijn Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en preventieve logopedie.

De **Jeugdgezondheidszorg** heeft als enige partij in de regio vrijwel alle jeugdigen 0-18 jaar in beeld en biedt over een langere periode laagdrempelige, preventieve zorg aan. De JGZ draagt eraan bij dat kinderen/jongeren zich goed kunnen ontwikkelen en dat ze gezond en veilig opgroeien door vroegtijdig te signaleren, aan te geven wat tot de normale ontwikkeling behoort en de eigen kracht van kinderen/jeugdigen en gezinnen te versterken.

Alle kinderen in Nederland, ook zij die gezond zijn, hebben recht op zorg conform het Basispakket JGZ (0-18 jarigen). Gemeenten hebben op grond van de Wet publieke gezondheid de taak om te zorgen dat 0-18 jarigen woonachtig in hun gemeente deze zorg ook krijgen aangeboden. In die zin is de jeugdgezondheidszorg, als onderdeel van de publieke gezondheidszorg, met haar individuele en collectieve taken, te beschouwen als een preventieve basisvoorziening. Het Landelijk Professioneel Kader (LPK), sinds 1 januari 2016 van kracht, ondersteunt de JGZ-organisaties bij een meer flexibele uitvoering van het Basispakket JGZ. Tevens helpt het de JGZ om zich goed te kunnen positioneren in het (lokale) sociale domein. Centraal staat steeds daarbij een goede aansluiting op de behoeften en mogelijkheden van jeugdigen en hun ouders. Binnen de JGZ staan ontzorgen, normaliseren en demedicaliseren centraal, maar ook vroegsignalering, het bieden van preventieve interventies en lichte opvoedondersteuning en adequaat doorverwijzen.

Mede dankzij de JGZ groeien de meeste kinderen in Nederland veilig en gezond op. Ook in de toekomst willen we gezamenlijk alle ouders en kinderen ondersteunen en hun ontwikkelingskansen bevorderen. De jeugdgezondheidszorg als preventieve basisvoorziening voor ieder kind en gezin is één van de oplossingsrichtingen die bij kan dragen aan de prioritering in de zorg. Door het werk van de JGZ kan de instroom in de jeugdzorg en het curatieve domein worden beperkt, en het beroep op sociale voorzieningen in de latere toekomst.

Onderdeel van JGZ GGD Groningen is de uitvoering van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) met als belangrijkste doel het voorkomen van ziekten en epidemieën. De gemeenten zijn sinds 1-1-2019 formeel verantwoordelijk voor de uitvoering en financiering van de vaccinaties. Hoewel het RVP geen deel uitmaakt van het Basispakket JGZ behoort vaccineren tot de kernactiviteiten van de JGZ. Landelijk is vastgelegd dat de uitvoering van het RVP moet gebeuren door dezelfde organisatie die ook de JGZ uitvoert.

De **preventieve logopedie** heeft als belangrijke taak de vroegsignalering van spraak- en taalproblematiek en een juiste behandeling daarbij. Het niet of te laat herkennen van het probleem kan leiden tot leer- en gedragsproblemen en tot het ten onrechte uitstromen naar het speciaal basisonderwijs. Vroegsignalering en een juiste behandeling bespaart leed en extra uitgaven aan zorg- en onderwijs. De JGZ heeft een belangrijke rol in het signaleren van taal(ontwikkelings-)stoornissen en -achterstanden.

Wat hebben we bereikt?

Jeugdgezondheidszorg

Verbetering, vernieuwing en doorontwikkeling naar een duurzame en meer flexibele JGZ stond in 2023 centraal. Daarbij was het streven om alle kinderen/jeugdigen in beeld te houden, samen met ouder(s) en ketenpartners en daardoor nog meer op maat. De rol van de JGZ-professional is veranderd bij dit proces, omdat ouder(s) en kind/jongere steeds meer zelf regie hebben over welke diensten ze van de JGZ willen ontvangen. De vorm, inhoud en het aantal contacten met de JGZ passen bij die behoefte van ouder(s) en kind/jongere. In het project doorontwikkeling JGZ hebben we aandacht voor de doorontwikkeling van onze werkprocessen en ook voor het versterken van de uitvoering volgens het LPK.

Ook hebben we ons actief ingezet voor de Eerste 1000 dagen. Het prenataal huisbezoek JGZ is per 1 juli 2022 opgenomen in de Wet publieke gezondheid. Hiermee is de rol van de JGZ in de prenatale fase nog meer verankerd. Als GGD willen we een optimale bijdrage leveren bij het vroegtijdig, op het juiste moment, op de juiste plek, door de juiste professional het prenataal huisbezoek in te zetten. De inzet op de JGZ Preventieagenda, met de pijlers ouderschap, hechting, weerbaarheid en gezondheid is een speerpunt van het werk van de JGZ. Door in te zetten op deze vier pijlers kunnen we grote maatschappelijke problemen als schoolverzuim, armoede en kindermishandeling te lijf gaan. Vanaf 2021 is ingezet op meer aandacht voor het gezondheidsthema laaggeletterdheid, als onderdeel van de pijler gezondheid. In 2023 is dit voortgezet.

Preventie van laaggeletterdheid is van belang, aangezien laaggeletterdheid van generatie op generatie wordt doorgegeven en verbonden is met diverse gezondheidsproblemen. Met onze inzet willen we een start maken op weg naar een ‘geletterde generatie’.

Wat hebben we gedaan?

JGZ Preventieagenda

In 2023 is de aandacht voor de JGZ Preventieagenda op de pijlers Ouderschap, Hechting, Weerbaarheid en Gezondheid voortgezet.

Preventieve logopedie

In 2023 hebben de logopedisten van GGD Groningen zich, naast hun reguliere werkzaamheden in de gemeenten die de facultatieve taak afnemen, ingezet op het monitoren van het effect van VVE in de gemeente Westerkwartier. De samenwerking tussen jeugdverpleegkundigen, pedagogisch medewerkers en de logopedisten is verbeterd. Samen wordt de ontwikkeling van de kinderen nog intensiever gevolgd.

Ook is in 2023 ingezet op het bijscholen van (nieuwe) JGZ-professionals. In deze scholing is naast de kennis over de spraak-taalontwikkeling ook aandacht besteed aan het versterken van de samenwerking tussen de preventieve logopedisten en de JGZ professionals.

Vanuit o.a. lokale coalities Kansrijke Start zijn voorlichtingen gegeven aan pedagogisch medewerkers van de kinderopvang en/of ouders.

Er is een podcast gemaakt over spraaktaalontwikkeling: **https://lnkd.in/dT8WAukf.** In de stad Groningen is in de wijk Lewenborg voorlichting gegeven aan huisartsen over spraaktaalontwikkeling en de werkzaamheden van de preventief logopedist. Ook zijn er certificaten voor de cursus ‘Met Taal Vooraan’ gehaald. De pedagogisch medewerkers kinderopvang kunnen hierdoor beter geschoold en

begeleid worden op het stimuleren van de taalontwikkeling. Tevens is er voorlichting gegeven aan een groep coassistenten van het UMCG m.b.t. vroegsignalering van taalproblemen of taalontwikkelingsstoornissen.

Aanpak laaggeletterdheid

Laaggeletterdheid is verbonden met gezondheidsproblemen. Laaggeletterden hebben vaker last van bepaalde ziekten en aandoeningen, zoals astma, diabetes, kanker, hartinfarcten en psychische problemen. Door laaggeletterdheid te verminderen, wordt bijgedragen aan het verkleinen van gezondheidsverschillen.

Binnen GGD Groningen is in 2023 ingezet op het thema laaggeletterdheid, met een concrete uitrol binnen de JGZ. JGZ-professionals zijn door de preventief logopedisten geschoold om laaggeletterdheid beter te signaleren en goed geïnformeerd te zijn over handelingsmogelijkheden om laaggeletterde ouders te ondersteunen. De opgedane vaardigheden worden in de dagelijkse JGZ-praktijk toegepast. Dit draagt bij aan het doorbreken van de intergenerationele overdracht van laaggeletterdheid en het vergroten van ontwikkelkansen van kinderen met laaggeletterde ouders.

In 2023 is, naast scholingen aan de JGZ-collega's, ook een scholing verzorgd aan de moeders en vrijwilligers van MIM (Moeders Informeren Moeders). Vanuit een TelMeeMetTaal subsidie is deze scholing ook gegeven aan de pedagogisch medewerkers van Kids2B in de gemeente Eemsdelta.

Van JGZ Optimaal! naar Doorontwikkeling JGZ!

De JGZ zet continu in op de verbetering, vernieuwing en doorontwikkeling van de uitvoering van de dienstverlening. Na een periode waarbij, in het kader van JGZ 3.0, verschillende initiatieven en pilots zijn uitgewerkt, is een start gemaakt met het verder optimaliseren van de werkprocessen. In eendrachtige samenwerking tussen Bedrijfsvoering en de JGZ-uitvoering is in 2021 gestart met het verbeteren van het werkproces rondom de jeugd die naar de basisschool gaat. Een belangrijke verandering is de overgang van het Periodiek GezondheidsOnderzoek (PGO), dat tot de zomer van 2021 in groep 2 op de basisschool plaatsvond, naar een consult op de JGZ-locatie voor de kinderen van 5 jaar. Inmiddels loopt dit in alle JGZ-teams en locaties in de provincie.

De JGZ blijft inzetten op doorontwikkeling. Voorjaar/zomer 2022 is gestart met een viertal pilotteams verspreid over de provincie (Groningen-Floresplein, Groningen-Zuid, Eemsdelta, Veendam) die nieuwe werkwijzen en werkprocessen uitproberen op en rond het consultatiebureau voor de ouders met jonge kinderen. Inzet daarbij is om de juiste professional op de juiste plek te krijgen en een effectievere en efficiëntere dienstverlening te organiseren. Uitgangspunt is dat de kwaliteit hoog blijft en daar waar mogelijk verbeterd wordt. De eerste resultaten van de pilotteams zien er veelbelovend uit. De opbrengsten zijn begin 2023 geëvalueerd om van daaruit tot een geactualiseerde werkwijze te komen die we in alle teams in de hele provincie willen gaan implementeren. Voor de JGZ is dit een groot verandertraject waar we in 2023 in een programma vorm en inhoud aan hebben gegeven. Hoofddoel van dit verandertraject:

Alle kinderen in de provincie Groningen groeien gezond, veilig en kansrijk op en worden daarbij optimaal ondersteund door de jeugdgezondheidszorg die passende zorg op maat levert en vanuit gezamenlijk partnerschap aansluit bij jeugdigen en ouders van nieuwe generaties.

Concrete doelstellingen:

- We richten ons op de eerste drie momenten van contact (22-wekenprik contact, intake huisbezoek en 4 weken consult) en conform het LPK bespreken we dan steeds opnieuw met ouders wat er nodig is aan vervolgcontacten;
- We werken aan de manier waarop wij aansluiten bij ouders en jeugdigen. Wij beslissen samen met zowel jeugdigen als ouders waarbij ieder vanuit zijn eigen specifieke deskundigheid van (meer)waarde is en de JGZ altijd waarde toevoegt vanuit vakmanschap. We bereiden voor onze medewerkers een methodiek voor om op deze manier te kunnen gaan werken.
- We werken aan de efficiency van onze bedrijfsvoering. We kiezen voor klantgericht, snel, efficiënt en waar het kan digitaal. We bereiden deze optimalisaties van onze werkprocessen voor.
- We geven de taakherrijking vorm op basis van de resultaten van de pilots die in de afgelopen maanden gedaan zijn zodat alle teams hiermee aan de slag kunnen.
- GGD programma's resulterend uit de pilots in het kader van collectieve preventie worden beschikbaar gemaakt voor alle teams zodat deze beschikbaar zijn voor alle teams.

Online communicatie

Met de GroeiGidsApp zijn in 2023 wederom ouders digitaal ondersteund in het volgen van de ontwikkeling van hun kind. De digitale (landelijke) ontwikkelingen binnen de GroeiGidsApp passen bij de inzet van het online communiceren met ouders. Ouders worden actief gewezen op de GroeiGidsApp. Hiermee willen we alle (aanstaande) ouders en opvoeders in Nederland ondersteuning bieden zodat hun kinderen veilig en gezond kunnen opgroeien. GGD Groningen is betrokken in een landelijk netwerk van GGD'en, JGZ-organisaties en organisaties uit de geboortezorg. Met de GroeiGidsApp dragen wij bij aan de missie om alle (aanstaande) ouders/opvoeders te voorzien van betrouwbare en gepersonaliseerde gezondheidsinformatie over gezond opgroeien en opvoeden. We ondersteunen ouders op maat en versterken met het uitdragen en gebruik van de GroeiGidsApp de eigen regie. Zij beheren en leggen gezondheidsgegevens en mijlpalen in het opgroeien zelf vast. De GroeiGidsApp ondersteunt de professionals in hun voorlichtende taak in preventieprogramma's en (online) dienstverlening. GGD Groningen is volledig over op de online versie van de GroeiGids.

Op de landelijke website JouwGGD kunnen jongeren terecht voor informatie over gezondheid. Via deze website kunnen jongeren een mail sturen of anoniem chatten met een jeugdarts of jeugdverpleegkundige van de GGD. Binnen GGD Groningen zijn, sinds bijna zeven jaar, een aantal JGZ-medewerkers verbonden aan JouwGGD, waarbij zij (op landelijk niveau) uiteenlopende gezondheidsvragen via de e-mail en chat van jongeren beantwoorden. De JGZ-medewerkers die werkzaam zijn voor JouwGGD, trachten via de chat een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van de achterliggende hulpvraag en/of problematiek van de jongere, waarop een zo passend mogelijk advies gegeven wordt. Jongeren ervaren deze laagdrempelige manier van online contact als positief en voelen zich in veel gevallen geholpen met de reacties en/of adviezen van de JGZ. Vaak kunnen jongeren hierna op eigen kracht verder. Daarnaast worden jongeren door deze online dienst geïnformeerd over de mogelijkheden van ondersteuning door de (fysieke) JGZ in de eigen regio van de jongere, waarmee zij (nog) niet altijd bekend zijn. Uit de reacties blijkt ook dat jongeren regelmatig een drempel ervaren om met hun hulpvraag naar de huisarts of mentor te gaan. De bekendheid met JouwGGD blijft een aandachtspunt. Inmiddels is ingezet op een verbinding tussen JouwGGD en de website Gezond Leven in Groningen, als onderdeel van het landelijk Steunpakket Welzijn Jeugd. Op deze manier is vanuit GGD Groningen een bijdrage geleverd aan het vergroten van

de bekendheid met JouwGGD binnen Groningen. De vragen die bij JouwGGD binnenkomen gaan onder andere over relaties, seksualiteit, het lichaam, drugs, roken, mentale gezondheid en media.

Meldcode kindermishandeling en huiselijk geweld

GGD Groningen werkt met een protocol en een aandachtsfunctionaris die jaarlijks bijgeschoold blijft via lidmaatschap van de Landelijke Vereniging voor Aandachtsfunctionarissen huiselijk geweld en Kindermishandeling (LVAK). Hiermee voldoet onze organisatie aan de wettelijke verplichting en hebben we het landelijke keurmerk meldcode. Via het keurmerk kunnen andere samenwerkingspartners zien dat GGD Groningen de meldcode op de juiste wijze heeft geïmplementeerd en deze op een goede manier is geborgd. Inmiddels heeft GGD Groningen ook twee praktijkbegeleiders geschoold als aandachtsfunctionaris waarmee we het onderwerp nog belangrijker maken. De ondersteuning van onze medewerkers, vooral daar waar het gaat om ingewikkelde casuïstiek is hiermee nog beter geborgd.

Het scholingsprogramma voor (nieuwe) medewerkers is het afgelopen halfjaar geüpdatet. Een van de aandachtsfunctionarissen heeft de opleiding voor trainer gevolgd waardoor de voorlichting en training (intern/extern) is geborgd. In 2023 is een vervolg gegeven aan de interne deskundigheidsbevordering. Er is opnieuw veel gebruik gemaakt van telefonische consultaties en overleggen met de aandachtsfunctionarissen, zowel intern als extern.

De eerste duizend dagen

De jeugdgezondheidszorg (JGZ) draait volop mee in de hele geboorteketen zowel voor, tijdens als na de zwangerschap. Er is verder geïnvesteerd in de ketenaanpak op het gebied van geboortezorg. De JGZ draagt bij aan de continuïteit van zorg door een goede aansluiting van verleende zorg door gynaecoloog, verloskundige, kraamzorg, JGZ en sociaal domein. Doel is een sluitende keten, waarbij de jeugdarts en de jeugdverpleegkundige ook vóór de geboorte hun expertise inzetten bij zwangeren in een kwetsbare situatie. Het bereik van zwangeren voor de 22 wekenprik tegen kinkhoest is groot (vaccinatiegraad 81%). Het vaccinatiemoment biedt bij uitstek de kans op een extra signaleringsmoment voor (potentiële) kwetsbaarheden bij zwangeren en gezinnen en de mogelijke inzet van vroege hulp, conform het idee achter Kansrijke Start. Met het oog op een gezonde zwangerschap en een gezonde en veilige start van de pasgeborene zijn ook in 2023 door de JGZ prenatale huisbezoeken gebracht aan (potentieel) kwetsbare ouders om in een zo vroeg mogelijk stadium ondersteuning en advies te bieden. Per 1 juli 2022 werd het prenatale huisbezoek door de JGZ uitgevoerd conform de vanaf dat moment opgenomen bepaling ‘Prenataal huisbezoek door de JGZ’ in de Wet publieke gezondheid. Dit houdt in dat gemeenten verplicht zijn om een prenataal huisbezoek aan te bieden aan aanstaande ouders in een kwetsbare situatie.

Investering aanpak geboortezorg

Kansrijke Start is een landelijk actieprogramma waarin de eerste 1.000 dagen van het kind centraal staan. De looptijd was van 2018-2021 met nu een vervolgaanpak 2022-2025. De missie en ambitie van de vervolgaanpak zijn als volgt omschreven in de vervolgaanpak Kansrijke start 2022-2025[3].

"Missie: Alle kinderen een Kansrijke Start! Alle ouders moeten in staat worden gesteld om hun kind een gezonde, kansrijke start te geven.

Ambitie vervolgaanpak 2022-2025: In elke gemeente in Nederland structureel een lokale Kansrijke Start-aanpak, inclusief interventies. Zodat (aanstaande) ouders in een kwetsbare situatie tijdig de juiste zorg, ondersteuning ontvangen, aansluitend op hun hulpbehoefte. Deze ambitie volgt uit het coalitieakkoord waarin is opgenomen dat het kabinet inzet op een gezonde generatie 2040 en dat er in iedere gemeente Kansrijke Start beschikbaar komt. De lokale Kansrijke Start – aanpak moet verder worden versterkt, uitgebouwd en structureel verankerd, op weg naar een gezonde generatie."

De focus ligt op samenwerking, tussen het sociale en medische domein (nulde- eerste- tweede- derde lijn) en tussen het formele (zorg) netwerk en informele netwerk (inzet van vrijwilligers binnen projecten zoals bijvoorbeeld Buurtgezinnen), en het inzetten van bewezen effectieve interventies als Nu Niet Zwanger, VoorZorg en Stevig Ouderschap.

In onze provincie hebben inmiddels alle gemeenten een lokale coalitie Kansrijke Start, waar GGD Groningen deel van uit maakt.

In de gemeenten waar het programma Kans voor de Veenkoloniën loopt, wordt Kansrijke Start uitgevoerd in samenwerking met het programma Goede Start. De partners in het Gezond Groningen Overleg (voorheen POG/GOG) wilden in 2023 de initiatieven die genomen zijn door de lokale coalities bundelen, met elkaar in lijn brengen én borgen. Hiertoe is in 2023 een aanvraag ingediend en gehonoreerd bij Het Nationaal Programma Groningen om beschikbare fondsen aan te vragen voor een provinciale coalitie Kansrijke Start en dit is gehonoreerd. GGD Groningen neemt deel aan de regiegroep Kansrijke Start en aan de provinciale coalitie en is daarmee goed vertegenwoordigd in een voor ons en voor de geboortezorg belangrijk gremium.

Ouderschap en Hechting

Door GGD Groningen kunnen diverse interventies worden ingezet om ouders in een kwetsbare situatie zo vroeg en gericht mogelijk te ondersteunen. Hieronder worden verschillende interventies besproken die GGD Groningen aanbiedt.

- **Nu niet Zwanger**
  GGD Groningen biedt vanaf eind 2018 de interventie Nu Niet Zwanger (NNZ) aan en de coördinatie van deze interventie wordt gedaan door de JGZ. Het doel is om NNZ voor alle inwoners van provincie Groningen toegankelijk te maken. De interventie NNZ ondersteunt (potentiële) ouders in een kwetsbare positie (psychisch, financieel, etc.) bij het nemen van de regie over hun kinderwens. Onze inhoudelijk coördinatoren NNZ trainen professionals in zowel medisch als sociaal domein om het gesprek aan te gaan over kinderwens, seksualiteit en anticonceptie. Vóór 2023 deden gemeenten Midden-Groningen, Veendam, Pekela, Westerwolde, Stadskanaal, Oldambt, Groningen en Eemsdelta mee aan het programma. In

[3] Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (2022). Vervolgaanpak Kansrijke Start 2022-2025, Den Haag, juni 2022. Te raadplegen via: https://open.overheid.nl/repository/ronl-4ef0c3c28c3e32a9fd9f0fa16fd4bb8cbf39e68a/1/pdf/actieprogrammakansrijke-start-2022-2025.pdf

2023 zijn Westerkwartier en het Hogeland ook aangesloten. Hiermee is het NNZ-programma provincie breed uitgerold.

- **Vroeg signalering tijdens de zwangerschap**
  Vroeg signalering is een belangrijk speerpunt van de coalities Kansrijke Start. Een groot deel van de verloskundigen zijn geschoold om psychosociale problematiek vroegtijdig te onderkennen. Daartoe zijn ook zorgpaden ontwikkeld. Door uitbreiden van de lokale coalities, en daarmee ook de netwerken van iedereen rondom de geboortezorg, wordt er naar gestreefd om méér kwetsbare kinderen en gezinnen vroegtijdig in beeld te krijgen en toe te leiden naar de juiste zorg en ondersteuning. Het in stand houden en onderhouden van deze netwerken was ook in 2023 voor de JGZ een belangrijk aandachtspunt in de uitvoering van deze vroegsignalering.
- **Moeders Informeren Moeders**
  In 2023 is, net als voorgaande jaren, de interventie Moeders Informeren Moeders (MIM) uitgevoerd in de gemeente Groningen.
- **Stevig Ouderschap**
  De interventie Stevig Ouderschap werd in 2023 in alle gemeenten binnen de provincie Groningen uitgevoerd en zal in 2024 ook in alle gemeenten worden ingezet.
  Stevig Ouderschap Prenataal is in 2023 uitgevoerd in de gemeenten Eemsdelta, Midden-Groningen, Het Hogeland, Westerkwartier en Groningen.
  In 2023 zie we nog steeds dat meer ouders juist nu het ouderschap zwaar vinden. Ouders die gebruik maken van de ondersteuning van Stevig Ouderschap hebben een grotere behoefte om te praten over het ouderschap en alles wat hierbij komt kijken. Wij zien veel ouders waarbij het in eerste instantie lijkt dat ze het goed voor elkaar hebben qua relatie, werk, woning en een prachtig kindje, maar toch niet altijd gelukkig zijn. Het combineren van alle rollen en het wennen aan de nieuwe levensfase zorgt ervoor dat veel ouders niet gelukkig zijn met hun kindje.
  In 2022 is Stevig Ouderschap Groter gecontinueerd in de Groninger wijken Beijum en Lewenborg. Dit is een innovatieve vorm van Stevig Ouderschap waarmee GGD Groningen de landelijke primeur heeft. De pilot is in 2023 geëvalueerd en door het NCJ erkent en toegevoegd aan het landelijke palet voor Stevig Ouderschap. Deze vorm van Stevig Ouderschap is inmiddels ook gestart in de gemeenten Westerkwartier, Midden-Groningen, Eemsdelta en Het Hogeland. Deze vorm van Stevig Ouderschap is gericht op ondersteuning aan ouders met kinderen in de leeftijd van twee tot acht jaar, waarbij instroom mogelijk is tot de leeftijd van zes jaar.
- **VoorZorg**
  GGD Groningen is op verzoek van de gemeenten Midden-Groningen en Groningen gestart met de bewezen effectieve interventie VoorZorg. In beide gemeenten loopt de interventie goed en met name in de gemeente Groningen zitten we op een hoog aantal waarmee ook voor 2024 het budget al grotendeels gevuld is.
  De GGD moedigt aan dat ook de overige gemeentes hierop in gaan zetten: daarmee ontstaat er een dekkend aanbod, meer uniformiteit en levert GGD Groningen een bijdrage aan het vergroten van kansengelijkheid en het verkleinen van gezondheidsverschillen in heel Groningen. Dezelfde kansen op een goede start, ongeacht waar je wieg in Groningen staat. In 2024 gaan we ook in de gemeente Veendam van start.
- **Gezonde school**
  Gezonde School is een evidence based methodiek die ingezet wordt om systematisch en planmatig aan gezondheid te werken. De GGD begeleidt scholen om deze aanpak te

implementeren. Meer hierover is te lezen in het deelprogramma Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden, onder “Gezondheidsbevordering”.

- **Jij en Je Gezondheid in het primair en voortgezet onderwijs**
  De organisatie van Jij en Je Gezondheid (JeJG) op het primair (PO) én voortgezet onderwijs (VO) is onderdeel van het reguliere werkproces van GGD Groningen. Op provinciaal niveau heeft ook in 2022 overleg plaatsgevonden tussen GGD, gemeenten en de Samenwerkingsverbanden VO om het onderwijs nog meer ontvankelijk te krijgen voor de uitvoering van JeJG. Op het primair onderwijs word Jij en Je Gezondheid vanaf 2022 gebruikt als methodiek bij het contact met ouders en jeugdigen. In 2023 hebben we dit ook voor de oudere jeugd op het basisonderwijs doorgevoerd waardoor er een consequente lijn in de vragenlijsten ontstaat. We zien in het Voortgezet Onderwijs nog steeds, en eigenlijk steeds vaker, jongeren in beeld komen door JEJG die nog niet eerder hun zorgen hadden geuit. De anonimiteit van de vragenlijst in combinatie met de deskundige opvolging door JGZ-medewerkers zorgt voor een belangrijke interventie in de vroegsignalering, ook van mentale problemen.
- **Begeleiding bij schoolziekteverzuim**
  De ‘Provinciale werkgroep onderwijs’ is nog steeds actief rondom de inzet van de GGD op scholen, waarbij verzuimbegeleiding van jeugdigen die van school verzuimen door ziekte een belangrijk thema is. De werkgroep bestaat uit een vertegenwoordiging van GGD, samenwerkingsverbanden onderwijs (PO en VO) en gemeenten. De afgelopen jaren zien we dat het landelijke beleid over verzuim en afwezigheid een paradigmashift doormaakt: de focus komt meer en meer op schoolaanwezigheid te liggen. Ook in de provincie Groningen willen de scholen deze koerswijziging inzetten. In Oost-Groningen is het afgelopen jaar de keus gemaakt om methodische aanpak door alle partijen in te zetten middels de methodiek MAZL. MAZL staat voor Meer Aandacht voor Ziekgemelde Leerlingen. Met MAZL wordt er proactief gereageerd op ziekteverzuim signalen en ingezet op een bewezen effectieve aanpak. Schoolmedewerkers, jeugdartsen en leerplichtambtenaren hebben samen aandacht en zorg voor leerlingen met ziekteverzuim: de problematiek komt vroegtijdig in beeld, waardoor de leerling geholpen kan worden en het ziekteverzuim afneemt.
  Het afgelopen najaar is gestart met de voorbereiding van een pilot in 5 gemeenten in Oost-Groningen. Deze pilot wordt gefinancierd door het Regionaal Meld- en Coördinatiepunt Oost- Groningen (RMC). In deze voorbereidende fase werd voorlichting en scholing gegeven en zijn er afspraken met betrokken partijen gemaakt. De uitvoering van de pilot start in het schooljaar 2023-2024.
  Gemeente Groningen, heeft in navolging van Oost-Groningen ook de intentie om MAZL te implementeren. Er is voor 2024 en 2025 extra geld vrijgemaakt voor ziekteverzuimbegeleiding door de JGZ, met daarbij ook middelen om de implementatie van MAZL in gang te zetten. De voortgang van deze pilots wordt regelmatig door betrokken partijen besproken en geëvalueerd.
- **STORM (Strong Teens and Resilient Minds), mentale gezondheid**
  STORM is een wetenschappelijk onderbouwde, preventieve aanpak die tot doel heeft een depressie of suïcide bij jongeren vóór te zijn. Door zelfvertrouwen, weerbaarheid en veerkracht te stimuleren, leren jongeren hun negatieve gevoelens om te buigen, zodat ze zich kunnen ontwikkelen tot sterke, gezonde volwassenen. STORM wordt landelijk op dit moment in twee regio’s uitgevoerd: Noord-Brabant en Land van Cuijk. GGD Groningen voert sinds dit jaar samen met het UMCG, onderwijs, gemeente Groningen en GGz een pilot in onze provincie uit. Deze pilot wordt gesubsidieerd door gelden van VWS en het NPG.

Er zijn drie voortgezet onderwijsscholen, in Stadkanaal, Groningen en Leek, die mee doen met de implementatie en uitvoering van deze effectieve interventie. De GGD heeft samen met de projectleider STORM gesprekken gevoerd en met deze scholen afspraken gemaakt over het proces op inhoud en de tijdsplanning. Er zijn trainingen gegeven aan de mentoren van de scholen (eerder signaleren en in gesprek gaan met leerlingen). De JGZ teams (die zijn verbonden aan deze scholen) hebben een Pitstop training gehad (hoe ga ik in gesprek met een leerling die sombere en/of suïcidale gedachten heeft). Dit najaar zijn de betrokken scholen gestart met het geven van lessen mentale gezondheid en worden er screeningen door de JGZ uitgevoerd. De aanpak STORM is in deze pilot voor een efficiënte en duurzame inzet bewust verbonden aan het moment van contact van de JGZ (JenJG). De inzet wordt het komende jaar gemonitord en volgend jaar geëvalueerd. In 2024 zal in samenwerking met de verschillende betrokken partijen bekeken worden op welke scholen deze methodiek verder zal worden uitgevoerd.

Rijksvaccinatieprogramma

In 2023 zijn alle vaccinaties van het Rijksvaccinatieprogramma (RVP) doorgegaan, afgestemd op de landelijke richtlijnen.

Vanaf eind 2019 zijn we in Nederland gestart met het aanbieden van een kinkhoestvaccinatie aan zwangere vrouwen: de 22 wekenprik, gegeven vanaf de 22^{e} week in de zwangerschap. Omdat het totaal aantal zwangeren in Nederland niet precies bekend is, is de vaccinatiegraad voor de 22 wekenprik een schatting. Op landelijk niveau is deze vaccinatiegraad ingeschat op net geen 70%. Voor de provincie Groningen ligt deze vaccinatiegraad met ongeveer 81% een stuk hoger**.**

Naast de reguliere vaccinaties uit het rijksvaccinatieprogramma zijn we in 2022 begonnen met de inhaalcampagne voor Humaan PapillomaVirus (HPV) vaccinatie voor jongeren. Alle kinderen ontvangen vanaf 2022 de uitnodiging voor de HPV-vaccinatie in het jaar dat ze 10 worden. In 2022 en 2023 krijgen daarnaast ook alle 12-18-jarigen (geboortejaren 2004 tot en met 2011) en vanaf januari 2023 alle 18-26-jarigen (geboortejaren 1996 tot en met 2003) die nog niet tegen HPV zijn gevaccineerd een uitnodiging voor de vaccinatie. Voor de JGZ betekende dit een grote extra inspanningsverplichting die we, anders dan gebruikelijk, op wat grotere locaties met veel menskracht vanuit alle disciplines binnen de JGZ hebben uitgevoerd.

De landelijke Vaccinatie Alliantie blijft inzetten op het verhogen van de vaccinatiegraad. Dit wordt gedaan op verschillende actiepunten, waaronder het inzetten op kennisvergroting van professionals en het tegengaan van desinformatie. GGD Groningen heeft ook in 2023 op basis van deze landelijke inzet, aandacht gehouden voor het verhogen van de vaccinatiegraad in onze eigen regio. GGD Groningen heeft contact onderhouden met de gemeenten om de vaccinatiegraad te monitoren.

Extra inzet voor verhoogde instroom PGA en kinderen uit de Oekraïne

De JGZ van GGD Groningen heeft in het afgelopen jaar te maken gehad met een zeer verhoogde instroom in de publieke gezondheid asielzoekers (PGA). De inzet voor de PGA is verhoogd door de verschillende nood- en langdurige opvanglocaties in onze regio waarbij een hoge in- en doorstroom van asielzoekers is.

Voor de PGA verwachten we ook in 2024 veel (wisselende) extra inzet nodig te hebben. Daartoe is het team van medewerkers dat ingezet wordt voor deze doelgroep uitgebreid.

De inzet voor Oekraïense kinderen (momenteel ruim 1100) heeft voor alle JGZ-teams impact gehad. Naast de verhoogde werkdruk en het anticiperen op een nieuwe groep betekent het ook een appèl op de flexibiliteit van onze medewerkers.

Wat heeft het gekost?

			Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Jaarrekening	Afwijking
Deelprogramma	**baten of lasten**	**Programma- onderdeel**	**2023**	**2023**	**2023**	**2023**
Gezond en veilig opgroeien	lasten	**Totaal lasten**	**18.706**	**18.974**	**20.944**	**1.970**
Gezond en veilig opgroeien	baten	Inwonersbijdrage	-13.530	-13.530	-13.530	0
	baten	Overige baten	-5.176	-5.443	-6.769	-1.325
Gezond en veilig opgroeien	baten	**Totaal baten**	**-18.706**	**-18.974**	**-20.299**	**-1.325**
		Gerealiseerd saldo baten en lasten	**0**	**0**	**645**	**645**
Reserve-mutaties		Toevoeging	0	0	0	0
		Onttrekking	0	0	0	0
		Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**645**	**645**

2.3. Deelprogramma Gezondheid beschermen en bevorderen

Wat houdt het deelprogramma in?

Het deelprogramma Gezondheid beschermen en bevorderen van GGD Groningen omvat meerdere **producten** op het gebied van gezondheidsbescherming en veiligheid.

De GGD houdt zich bezig met een tal van activiteiten op het gebied van gezondheidsbescherming, gezondheidsbevordering en veiligheid. Burgers beschermen als er risico's zijn voor **infectieziekten** is een wettelijke taak van de GGD. Denk hierbij aan het in beeld brengen en het voorkomen van besmettelijke ziekten, de **screening op tuberculose** en het afnemen van SOA-testen tijdens het spreekuur **seksuele gezondheid.** Daarnaast voert de GGD preventieactiviteiten en onderzoek uit op het gebied van infectieziekten, met als doel gezondheidsbevordering.

Naast het **advies** over gezond **reizen,** geeft GGD Groningen ook de benodigde vaccinaties. Daarnaast verzorgen we incidentele vaccinatiecampagnes als daar door de overheid om wordt gevraagd, zoals de HPV 18+ vaccinatiecampagne.

Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz) is een vangnettaak van GGD Groningen en richt zich op zorgwekkende zorgmijders en personen met verward gedrag. Het gaat hierbij vaak om zeer complexe problematiek, waarbij bijvoorbeeld sprake is van overlast, vervuiling, verslaving, verwaarlozing en/of ernstige psychische problematiek. OGGz bevordert dat ook deze mensen de hulp en zorg krijgen die ze nodig hebben. Ook coördineren we voor een aantal gemeenten de lokale OGGz-netwerken en zorgen we voor afstemming met de ketenpartners. Het Verkennend Onderzoek voor gemeenten in het kader van de Wet verplichte GGZ wordt ook door OGGz-medewerkers in de meeste gemeenten uitgevoerd.

GGD Groningen heeft ook een centrale rol in het bewaken, beschermen en bevorderen van de **gezondheid van asielzoekers en** v**ergunninghouders** in de regio.

De **forensische geneeskunde** verzorgt de lijkschouwen voor gemeenten en voert de arrestantenzorg en sporenonderzoek bij verdachten of slachtoffers uit, op basis van een contract met politie en justitie. De forensisch artsen van de GGD beoordelen ook personen met verward gedrag of psychische zorgbehoefte, op verzoek van politie op de politiebureaus. De collega's van forensisch houden ook de meldingen overlijden minderjarigen bij en nemen deel aan intercollegiaal overleg in de keten.

Milieu en gezondheid richt zich op de invloed van het milieu op de gezondheid van bevolkingsgroepen. We geven adviezen over onder andere gevaarlijke stoffen, straling, geluid en geur in het binnen- en buitenmilieu, om daarmee een bijdrage te leveren aan een gezonde leefomgeving. Ook zetten we ons in voor een gezonde en veilige fysieke leefomgeving door te adviseren in het fysieke domein in het kader van de Omgevingswet bij de ontwikkeling van de Omgevingsvisie, -plan, -programma, en -verordening. Daarnaast adviseren we ook op andere ontwikkelingen met mogelijke gezondheidseffecten, zoals op gebied van klimaat, energie, landbouw, groen, water, circulaire economie en mobiliteit.

GGD is ook een **Crisisdienst** en kent daarom een aantal functies die 7 dagen per week 24 uur bereikbaar zijn (infectieziektebestrijding, gezondheidskundig adviseur gevaarlijke stoffen en forensische geneeskunde) en heeft een beoefend GGD Rampenopvangplan (GROP). Vanaf juli 2023 heeft GGD ook casuscoördinatoren Psychosociale hulpverlening bij incidenten (PSHi) die 'op piket' staan en gemeenten ondersteunen bij incidenten waar psychosociale impact en kans op

maatschappelijke onrust een rol spelen. Daarnaast wordt nauw samengewerkt met de GHOR. Vanwege Covid-19 is de taak van crisisdienst meer in beeld gekomen en landelijk is het thema Pandemische paraatheid op de agenda gekomen.

Wat hebben we bereikt?

Infectieziektebestrijding

De COVID periode heeft de infectieziektebestrijding (hierna: IZB) in Nederland flink opgeschud. Naar aanleiding hiervan zijn verschillende landelijke ontwikkelingen reeds gestart die van invloed zijn op de GGD en in het bijzonder de infectiepreventie en infectieziektebestrijding raken. Hierbij is het belangrijk om de kwaliteit, integraliteit en uniformiteit van de Nederlandse Infectieziektebestrijding te vergroten, en om deze zodanig in te richten dat de structuur én samenwerking voldoende robuust is en voldoende slagkracht heeft om een volgende pandemie het hoofd te bieden. Er is een programmaleider aangetrokken om de vertaalslag binnen GGD Groningen zo optimaal mogelijk vorm te kunnen geven. Hieronder wordt een overzicht weergegeven met de actuele ontwikkelingen:

Versterking Infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid (VIP)

Op verzoek van het ministerie van VWS heeft GGD GHOR Nederland in april-mei 2022 de beleidsagenda 'Versterking infectieziektebestrijding en pandemische paraatheid GGD'en (VIP)' opgesteld. De beleidsagenda richt zich op het oplossen van urgente kwetsbaarheden voor pandemische paraatheid op de korte termijn. Het programma Versterking Infectieziektepreventie (VIP) bestaat uit een aantal concrete activiteiten die zijn opgedeeld in vijf pijlers te weten:

1. Kwetsbaarheden wegnemen ten behoeve van pandemische paraatheid
2. Versterken van de boven(regionale) monitoring en surveillance
3. Versterken van de wetenschappelijke kennisinfrastructuur infectieziektebestrijding
4. Samenwerken op bovenregionaal niveau
5. Slim en versneld opleiden (artsen, verpleegkundigen en deskundigen infectiepreventie)

GGD Groningen is naar aanleiding van het VIP programma in 2023 gestart om het team IZB kwantitatief en kwalitatief te versterken. Nieuwe collega's zijn aangenomen en aan de hand van het kerntakenrapport[4] is gekeken hoe taken versterkt en daarmee toekomstbestendig gemaakt kunnen worden.

Landelijke Functionaliteit Opschaling Infectieziektesbestrijding (LFI)

In 2023 is de Landelijke Functie Opschaling Infectieziektebestrijding (hierna: LFI) gelanceerd. De LFI is een nieuwe crisisorganisatie, en is onderdeel van het RIVM. De LFI is bij een volgende pandemie, met landelijke impact, inzetbaar en voert centraal de regie en sturing op de opgeschaalde processen. Het koppelvlak tussen de LFI en de GGD moet in 2024 verder vorm gaan krijgen. Het is essentieel dat GGD Groningen deze ontwikkelingen actief volgt en hier vervolgens op aanhaakt.

Vaccinatievoorziening voor volwassenen

Op verzoek van het ministerie van VWS hebben de Raad voor Volksgezondheid en Samenleving (RVS) en Zorginstituut Nederland rapporten opgeleverd met betrekking tot de vaccinatiezorg in Nederland. Hieruit blijkt dat deze complex is en het ook niet altijd duidelijk is voor de burger waar zij terecht kunnen voor welke vaccinaties. In 2023 is landelijk gestart met een uitvoeringstoets, deze toets heeft de uitvoerbaarheid en haalbaarheid van een vaccinatievoorziening voor volwassenen bij de GGD'en in kaart gebracht. De GGD Groningen is betrokken geweest bij deze uitvoeringstoets. Dit rapport ligt

[4] GGD GHOR - Kerntaken van de Infectieziektebestrijding

nu bij VWS en daarna zal blijken hoe de voorziening bij de GGD'en ingebed moet worden. Vooruitlopend op deze ontwikkeling heeft GGD Groningen een organisatievisie omtrent vaccineren opgesteld:

''GGD Groningen is de organisatie waar burgers en professionals voor alle informatie, advies en uitvoering met betrekking tot vaccineren voor alle leeftijden (vanaf -9 maanden) terecht kunnen. GGD Groningen brengt kennis en ervaring over het uitvoeren van vaccinaties samen. Zij coördineert de uitvoering van programmatische vaccinaties en biedt een breed aanbod aan vaccinaties aan, veelal in samenwerking met lokale zorgverleners. Zij kan zich flexibel aanpassen aan veranderingen en sluit voor de uitvoering van vaccinaties aan bij landelijke ontwikkelingen maar houdt hierbij rekening met regionale kenmerken en behoefte.

Hiervoor werkt GGD Groningen vanuit de verantwoordelijkheid voor publieke gezondheid binnen de organisatie als één GGD samen. Dit doet zij door de expertise van alle teams/functies die GGD Groningen bij de uitvoering van vaccineren ondersteunen te bundelen. De professionaliteit van uitvoering van ieders expertise staat hierbij centraal''.

Antibioticaresistentie (ABR)

De ABR-bestrijding is vooral binnen het ABR-zorgnetwerk Noord-Nederland (ABRZNN) voortgezet. De per januari 2024 aflopende subsidie zal met de concept Beleidsregel AMR 2024-2027 worden voortgezet, waarmee de subsidiëring van de regionale zorgnetwerken voor de periode van 1 januari 2024 tot 1 januari 2028 is georganiseerd. Hiertoe is besloten na een landelijke evaluatie waarin is geconstateerd dat het geleid heeft tot een robuuste regionale structuur. De structuur wordt als doeltreffend en doelmatig bestempeld en geconstateerd wordt dat de uitvoering goed verloopt. Een aantal aanbevelingen zijn verwerkt in de concept Beleidsregel AMR 2024-2027. Per januari 2024 verandert de naam van het ABRZNN in het AMRZNN (antimicrobiële resistentie). Dit is gedaan omdat niet alleen bacteriën resistent kunnen worden, maar dit geldt ook voor virussen, schimmels en parasieten. Om de resistentie van al deze ziekteverwekkers te omvatten, gebruikt het zorgnetwerk vanaf nu de term "antimicrobiële resistentie". Dit sluit ook goed aan bij internationale ontwikkelingen en de naam van het landelijke zorgnetwerk.
De acties binnen het ABR-zorgnetwerk richten zich met name op rationeel antibiotica voorschrijven bij huisartsen, in verpleeghuizen, instellingen voor langdurige zorg en ziekenhuizen en op infectiepreventie buiten het ziekenhuis. Dit is gericht op scholing en biedt voor infectiepreventie ook mogelijkheden voor actieve ondersteuning. De projecten richten zich naast ABR-preventie op infectiepreventie en hygiëne in het algemeen..
In 2023 is de Regionale Adviescommissie Infectiepreventie NN (RAI NN) voortgezet. De RAI NN fungeert als loket om advies te vragen en advies te geven gericht op infectiepreventie in de regionale keten van zorgaanbieders. Met deze adviezen wordt draagvlak en impact van adviezen aan het netwerk van zorgaanbieders vergroot en de infectieveiligheid van patiënten/burgers in de regio bevorderd.

Difterie onder Asielzoekers

In Nederland komt difterie bijna niet meer voor omdat bijna iedereen er tegen is gevaccineerd. Echter, in 2022 en 2023 zijn er in Europa bij asielzoekers meer gevallen van difterie geconstateerd dan in de jaren daarvoor. Ook in Nederland zijn enkele gevallen van difterie geconstateerd. Vanwege deze stijging is er een onderzoek gestart in samenwerking met COA, GZA, RIVM en GGD Groningen die uitgevoerd werd op de COA locatie Ter Apel. Mede door het onderzoek heeft de GGD 17 difterie meldingen ontvangen. Dit aantal meldingen was fors hoger dan andere jaren. Conform de richtlijn heeft het IZB team bron- en contactonderzoek uitgevoerd en contacten gevaccineerd.

Gemeentelijke Opvang Oekraïners (GOO) en crisisnoodopvanglocatie

In onze provincie hebben gemeenten GOO-locaties en (crisis-)noodopvanglocaties ingericht. De deskundigen Infectiepreventie (DI) van GGD Groningen adviseren in 2023 over locatiecriteria en de te nemen hygiënemaatregelen op diverse locaties. De Deskundigen infectieziektebestrijding plegen vooral inzet op hygiëne adviesbezoeken op nieuwe crisisnoodopvanglocaties en COA-locaties. Van 1 juli tot 1 december 2023 zijn bij 13 COA-locaties volledige hygiëne audits en bij drie nieuwe COA-locaties een hygiëne 0-meting uitgevoerd.

KEI-week

In 2023 is het team Infectieziektebestrijding (IZB) in samenwerking met andere GGD collega's actief geweest tijdens de KEI-week. Vanwege de hoge prevalentie van scabiës (schurft) onder studenten was de GGD aanwezig op de informatiemarkt met een stand met informatie over scabiës. Ook stond er een mobiele vaccinatiepost waar jongeren een HPV-prik konden halen.

Omgevingswet

IZB is nauw betrokken bij de inhoudelijke afstemming t.a.v. de integrale advisering ter voorbereiding op de omgevingswet die per 1 januari 2024 in werking treedt.

Mpox

In mei 2023 is een nieuwe campagne gestart om te vaccineren tegen Mpox. Personen met een verhoogd risico (risicogedrag) komen in aanmerking voor deze vaccinatie. De vaccinaties werden op een vast moment in de week gezet aan de Osloweg. Het vaccineren is op 17 mei 2023 gestart en eind oktober 2023 gestopt. GGD Groningen heeft in totaal 70 vaccinaties gezet.

HPV-vaccinatiecampagne 18+

GGD Groningen heeft in 2023 gevaccineerd tegen HPV. De HPV-vaccinatie beschermt tegen het Humaan Papillomavirus, waardoor je verschillende soorten kanker kunt krijgen. Zowel vrouwen als mannen als vrouwen geboren tussen 1 januari 1996 en 31 december 2003 zijn voor de vaccinatie uitgenodigd.

Vogelgriep

Het team infectieziektebestrijding hield nauwlettend de ontwikkeling van vogelgriep in de gaten. In onze provincie zijn in 2023 geen pluimveebedrijven geruimd. De GGD is aangesloten bij het provinciaal overleg vogelgriep en plaatste informatie op de website. In het geval van een melding van een besmet bedrijf geven we gezondheidsadvies en zijn we betrokken bij het verstrekken van Tamiflu (een virusremmer) om te voorkomen dat mensen die in de stal werken/ruimen besmet raken met vogelgriep.

Tuberculosebestrijding

We werken aan een toekomstbestendige TBC-bestrijding omdat het aantal TBC-gevallen afneemt, maar noodzakelijke expertise wel van belang blijft. GGD Groningen doet dit samen met GGD Drenthe en GGD Fryslân en met het UMCG Beatrixoord. De meeste cliënten zijn asielzoekers, buitenlandse studenten en immigranten.

Met acht GGD'en werken we samen in het Regionaal Expertise Centrum Noord-Oost (REC). Groningen heeft hierin een belangrijke positie en heeft eind 2023 in samenspraak met de acht GGD-

en een procescoördinator TBC aangesteld om de verbinding met landelijke ontwikkelingen te kunnen volgen en borgen.

Vanaf januari 2023 zijn we gestart, op verzoek van de COA, met een inhaalslag voor het screenen van asielzoekers in Zevenaar. In regionaal verband wordt gebruik gemaakt van de MRU (mobiele röntgen unit) van GGD Groningen.

Seksuele Gezondheid

Seksuele gezondheid volgt de hoofdlijn van het Nationaal Actieplan soa, hiv en seksuele gezondheid (2023 – 2027, opgesteld door het RIVM), waarin een integrale aanpak met een positieve benadering van seksualiteit centraal staat. We werken in 3Noord samen in het kader van activiteiten- en beleidsplan Sense Noord-Nederland. De thema's zijn soa- en hiv-bestrijding, seksuele gezondheid, seksuele vorming, voorkomen van ongewenste zwangerschap, tegengaan van seksueel geweld met specifieke aandacht voor kwetsbare groepen. Behalve het houden van spreekuren geven we voorlichting aan en organiseren we in het bijzonder activiteiten voor jongeren, migranten en mannen die seks hebben met mannen. Ook wordt samengewerkt met de afdelingen Jeugdgezondheidszorg en Gezondheidsbevordering om op verschillende wijzen seksuele gezondheid en weerbaarheid vroegtijdig te agenderen.

Specifiek dit jaar is de start van het tweejarige provinciale project "Gronings offensief tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag". Daarin wordt gewerkt aan bewustwording, regionale integrale aanpak en kennisverbreding op dit thema. GGD Groningen is penvoerder van dit project.

Forensische geneeskunde

Met de Friese en Drentse collega's zijn samenwerkingsafspraken gemaakt op het gebied van Medische Arrestantenzorg (MAZ) en Forensisch Medisch Onderzoek (FMO), mede met het oog op de beschikbaarheid van medisch personeel. De samenwerkingsovereenkomst is door de drie DPG-en ondertekend. De uitwerking en implementatie van uniforme werkprocessen en arbeidsvoorwaarden is nog gaande. Dat geldt ook voor de 3Noord roostersystematiek. We werken in 3Noord samen aan de aanbesteding van de MAZ, waarin we ook aandacht hebben voor procesoptimalisatie en functiedifferentiatie waar dat kan.

Ondanks het landelijk en regionaal structurele tekort aan forensisch artsen, en hiermee samenhangende chronische hoge werkbelasting binnen 3Noord zijn alle primaire taken binnen het forensische werkveld onverminderd uitgevoerd. We zien dat het aantal lijkschouwen bij niet-natuurlijke dood is toegenomen met 23%. De precieze oorzaak is daarvan nog niet geanalyseerd, maar ligt mogelijk in het feit dat we meer schouwen bij valincidenten in verpleeghuizen. Aan de andere kant is er sprake van een gestage afname van het aantal beoordelingen van verwarde personen. Dat heeft te maken met de betere ketenafspraken tussen politie en GGZ waardoor mensen met verward gedrag en zonder strafrechtelijke titel primair worden opgevangen bij de GGZ en niet meer in de politiecel worden vastgezet.

De inzet medische arrestantenzorg ligt in 2023 weer op het niveau van 2021, we hebben 1501 arrestanten gezien afgelopen jaar. De inzet van verpleegkundigen bij het afnemen van bloedproeven buiten kantooruren, in het kader van art.8 Wegenverkeerswet, hebben we ook in 2023 doorgezet. Hierdoor hebben de forensisch artsen niet minder nachtdiensten maar wel minder drukke nachtdiensten.

Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

De OGGz is gericht op personen met (overlast veroorzakend) verward gedrag en complexe problematiek. De OGGz medewerkers van de GGD hebben een belangrijke rol in de ketensamenwerking sinds door de decentralisatie de zorgtaken bij de gemeenten zijn ondergebracht. De medewerkers hebben een centrale positie in lokale netwerken vanwege onder andere gedegen (maar verspreide) kennis op veel terreinen. We werken aan de doorontwikkeling naar een expertisecentrum waarin expertise op het gebied van zaken als hoarding- en vervuilingsproblematiek, hygiënemaatregelen voor vervuilde woningen, bemoeizorg, drang- en dwangmogelijkheden goed toegankelijk worden gemaakt. Ook wordt twee keer per jaar het Kennisnetwerk OGGz georganiseerd voor alle medewerkers in de provincie Groningen die met OGGz problematiek te maken hebben.

Op 1 januari 2020 is Wet Bopz vervangen door de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz). Deze wet is gericht op behandeling van een persoon met psychische problemen. De medewerkers Verkennend Onderzoek (VO) hebben ook in 2023 voor een aantal gemeenten het VO uitgevoerd.

De onafhankelijke positie die GGD-medewerkers in dit aandachtsgebied in nemen krijgt steeds meer aandacht en vorm in de rol van de zogenaamde wijk GGD-er. Een subsidieaanvraag voor vijf gemeenten om deze rol te bekostigen is in proces. GGD Groningen is daarbij penvoerder.

Milieu en Gezondheid

In 2023 is er op allerlei beleidsterreinen meer aandacht voor een gezonde en veilige leefomgeving. Dit is te zien in allerlei maatschappelijke opgaven die invloed hebben op onze leefomgeving. Denk hierbij aan de energietransitie, klimaatadaptatie, biodiversiteit, vergroening, mobiliteit, grondstoffengebruik (circulaire economie), grondstofonttrekkingen, voedselproductie, landbouw, zeer zorgwekkende stoffen, PFAS, waterveiligheid en waterkwaliteit, stikstof en (levensloopbestendige) woningbouw. Health in all Policies (HIAP) is een term die steeds meer doorklinkt, maar in de praktijk blijkt het nog wel een opgave om de effectuering hiervan terug te zien. Ook is de GGD met alle ketenpartners al jaren actief in de voorbereidingen op de Omgevingswet en het adviseren op ruimtelijke plannen.

Afdeling MMK is aangesloten op de website www.GGDLeefomgeving.nl, waarnaar mensen via onze website worden doorverwezen als het gaat om onderwerpen in relatie tot leefomgeving en gezondheid.

Omgevingswet

De Omgevingswet (die op 1 januari 2024 van start gaat) geeft gemeenten, provincies en het Rijk de opdracht om veiligheid en gezondheid mee te laten wegen in de inrichting van de fysieke leefomgeving. Het in stand houden en bereiken van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit is hierin een belangrijke doelstelling. Gezondheid is hiermee expliciet onderdeel van de afweging van belangen.

GGD Groningen is actief in het Regionaal Platform Omgevingswet Groningen (RPOG) en de daar aan gelieerde werkgroepen. In dit platform werken provincie, gemeenten, waterschappen, Rijkswaterstaat, ODG, VRG, GGD en andere relevante partijen gezamenlijk aan de voorbereidingen op de Omgevingswet. De GGD heeft een adviserende en agenderende rol over het meenemen van gezondheidsbeschermende en -bevorderende maatregelen in de totstandkoming van instrumenten

van de wet, bijvoorbeeld in Omgevingsvisies en Omgevingsplannen. Ook wordt met ketenpartners overlegd over samenwerking, afstemming en inhoud.

Vanwege de complexiteit van de Omgevingswet, waarin ook opgaves vanuit de energietransitie, klimaatadaptatie, mobiliteit en circulaire economie meegenomen worden, wordt samengewerkt met GGD-collega's uit Drenthe en Fryslân.

GGD als crisisdienst

In 2023 is er verder gewerkt aan de structuur en planvorming van de crisisorganisatie, het overkoepelend Integraal Crisisplan. Hiermee hebben we een slagvaardige crisisstructuur neergezet zowel op strategisch, tactisch als operationeel niveau, die houvast biedt in geval van crisis. Na de intensieve Covid-periode krijgt de GGD steeds vaker te maken met landelijke crises die ook voor ons elke keer weer een uitdaging is. Voor de GGD is er een blijvende aandacht op het gebied van hygiëne vraagstukken en gezondheidsvragen veroorzaakt door het gebrek aan opvangcapaciteit van asielzoekers en doorstroommogelijkheden voor vergunninghouders. De vluchtelingenstroom vanuit de Oekraïne veroorzaken vergelijkbare interventies waar de GGD in adviseert.

Het protocol psychosociale hulpverlening bij incidenten (PSHi) is samen met de gemeenten afgeschreven en geïmplementeerd. Het is aan de gemeenten zelf om de procedure op te nemen binnen hun eigen processen. M.i.v. juli 2023 is het piket van de casuscoördinatoren PSHi van start gegaan. In dit jaar is ook veel tijd en energie gestoken in het ontwikkelen van e-learning gericht op de crisisorganisatie. De basis e-learning die nu klaar is, is bedoeld voor alle GGD medewerkers om bewustwording te creëren en te informeren. De verdiepende versie, waar een eerste aanzet voor gemaakt is, zal in 2024 afgemaakt worden. Deze versie is bedoeld voor alle sleutelfunctionarissen ter ondersteuning van hun crisisfunctie.

Wat hebben we gedaan?

Infectieziektebestrijding

- **Antibiotica Resistentie (ABR) Zorgnetwerk**
  De GGD heeft een actieve rol in het door VWS gesubsidieerde ABR-Zorgnetwerk Noord-Nederland. Er wordt gewerkt volgens een gezamenlijke aanpak met Noord-Nederlandse partners van antibioticaresistentie, met onder andere een digitaal meldingssysteem, landelijke afstemming, meldingen en vervolgacties. De GGD is actief in de nieuwe Regionale Adviescommissie Infectiepreventie NN (RAI NN). De deskundige infectiepreventie (DI) heeft zowel intern als extern voorlichting gegeven, ondersteuning geboden en geadviseerd bij vragen over hygiëne, infectiepreventie en antibioticaresistente. De DI en arts Infectieziektebestrijding waren actief betrokken bij o.a. de werkgroep op- en afschalen Covid (REDIAM/RAI), de herstart MRSA/BRMO informatiepunt NN, discussieavond ABRZNW NN, webinar voor Thuiszorgmedewerkers 3Noord. Er is actief geparticipeerd in de diverse bijeenkomsten Regionaal microbiologisch infectiologisch symposium (REMIS+).
- **Aantal afgehandelde vragen infectieziektebestrijding (niet-Covid)**
  In 2023 zijn 788 vragen afgehandeld over andere infectieziekten dan over Covid-19 tegenover 742 vragen in 2022. Dat is 6% meer dan in 2022. Maar liefst 47% van de vragen ging over scabiës (schurft) tegenover 32% in 2022. In 2023 had (slechts) 0,5% van de vragen betrekking op mpox, terwijl dit in 2022 nog 6% was.

- **Meldingen van infectieziekten**
  In 2023 heeft de afdeling Infectieziektebestrijding, naast Covid-19 meldingen, 606 meldingen van infectieziekten binnengekregen, 53% meer dan in 2022. In de periode van 2018 tot en met 2023, was het aantal meldingen alleen in 2019 (668) hoger dan in 2023.
  In 2023 waren hepatitis B en rabiës de vaakst voorkomende meldingsplichtige ziekten. In beide gevallen betrof het 12% van de meldingen. In 2022 had nog 10% van de meldingen betrekking op hepatitis B en minder dan 1,5% betrof rabiës. Er zijn in 2023 22 kinkhoestmeldingen gemeld, terwijl dat bijvoorbeeld in 2019 nog 275 gevallen betrof.
- **Artikel 26 Wpg-meldingen (ziekteclusters in instellingen)**
  Er zijn 127 artikel 26 Wpg-meldingen geregistreerd tegenover 124 in 2022. Een derde van deze meldingen betrof had betrekking op scabiës. Een kwart van deze meldingen (31) betrof uitbraken van maag-darmklachten, waarvan de meeste gevallen door de kinderopvang werden gemeld.
- **Gemeentelijke Opvang Oekraïners (GOO)**
  Aan de hand van landelijke richtlijnen van het RIVM hebben de Deskundigen Infectiepreventie (DI) een checklist opgesteld die bij de adviezen werd gehanteerd. In onze provincie hebben gemeenten GOO locatie crisisnoodopvang ingericht waarvoor de DI op locatie adviseerde over locatiecriteria en te nemen hygiënemaatregelen.
- **Deskundigen Infectiepreventie (DI)**
  Begin 2023 waren bij afdeling IZB twee DI's, één DI in opleiding en één verpleegkundige infectiepreventie werkzaam. In februari is de DI in opleiding afgestudeerd. In maart is de verpleegkundige infectiepreventie gestart met de post-HBO opleiding voor DI. Per april is een DI, met ervaring in de publieke gezondheidszorg, aangenomen.
  De DI's hebben contacten met vele afdelingen binnen GGD Groningen en dragen ze zorg voor de uitvoering van de GGD Groningen contracttaken met zes zorginstellingen in de provincie Groningen. De DI's adviseerden en leverden ondersteuning aan het Covid-team en vele Groninger zorginstellingen. De DI hebben diverse controles en audits gedaan GGD intern. Verder is er extern ondersteuning gegeven en geadviseerd bij vragen over hygiëne- en infectiepreventiemaatregelen (H&IP) aan bestaande, tijdelijke en nieuwe COA locaties en gemeentelijke noodopvanglocaties. Op verzoek van de burgemeester is in december een spoed observatiebezoek van de wachtruimtes van het aanmeldcentrum en van COA in Ter Apel uitgevoerd.
  De DI's hebben de volgende scholingen gegeven: vijf workshops H&IP aan COA medewerkers, een H&IP scholing aan medewerkers van de Mytylschool in Haren, een drietal scholingen namens het ABR-zorgnetwerk aan zorginstellingen in Noord-Nederland en een workshop over scabiës aan doktersassistenten via ELANN.
  Het team DI heeft hygiëne-adviezen gegeven i.v.m. difterie besmettingen op COA Ter Apel, geparticipeerd in de werkgroep scabiës 3Noord. De DI's nemen deel aan de overleggen met de GHOR over evenementen advisering. Er is een hygiëne bezoek gebracht aan Ink&Cutz in Martiniplaza. Op landelijk gebied is geparticipeerd in het herschrijven van de hygiëne richtlijn Evenementen en de hygiëne richtlijn Kinderopvang en Buitenschoolse Opvang van het Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid (RIVM). Verder heeft het DI team commentaar geleverd aan 9 nieuwe landelijke richtlijnen van het Samenwerking Richtlijnen Infectiepreventie (SRI) en uitbraakmanagement beleid van Verenso. Regionaal hebben de DI's een actieve rol in diverse werkgroepen van het ABR Zorgnetwerk Noord-Nederland.
  In maart is voor de Gemeentelijk Opvang voor Oekraïners (GOO) in Marum een hygiëne advies in Marum uitgevoerd. Eind 2023 is gestart met hygiëne adviesbezoeken van de GOO in de stad Groningen.

- **HPV-vaccinatiecampagne voor 18 tot 27 jarigen**
  GGD Groningen heeft in 2023 25.441 jongvolwassenen gevaccineerd tegen HPV. Op meerdere locaties is in de provincie gevaccineerd, vaak op de COVID-19 vaccinatielocaties. Het opkomstpercentage is in Groningen 23%, dit komt overeen met het landelijk gemiddelde. De campagne loopt tot en met juni 2024.

Tuberculosebestrijding

- **Gezamenlijke visie REC NO en samenwerkingsmogelijkheden**
  Landelijk wordt er gewerkt vanuit het Nationaal plan tuberculosebestrijding (2021- 2025) en die visie wordt in ons regionaal overleg (REC waarin acht GGD-en samenwerken) verder uitgewerkt. De samenwerking 3Noord is ook verder geïntensiveerd bijvoorbeeld op inzet van artsen en verpleegkundigen.
- **Extra inzet in Zevenaar**
  Op verzoek van het COA zijn we afgelopen jaar bezig gegaan met het screenen van asielzoekers in Zevenaar. De mobiele röntgen unit (MRU) wordt hierbij ingezet. Het betreft een wekelijkse screening op locatie van asielzoekers die hier komen in het kader van gezinshereniging.
- **Screening op incidentie**
  Er zijn in het afgelopen jaar 10.218 mensen gezien bij het team TBC. 9109 daarvan betreft de screening asielzoekers. De relatief forse toename van het aantal TBC patiënten in 2023 komt omdat er meer mensen naar Nederland kwamen uit landen waar tuberculose veel voorkomt.

Seksuele Gezondheid

- **Landelijke beleidsvisie seksuele gezondheid**
  Het team Seksuele gezondheid volgt de hoofdlijn van het Nationaal Actieplan soa, hiv en seksuele gezondheid (2023 – 2027, opgesteld door het RIVM), waarin een integrale aanpak met een positieve benadering van seksualiteit centraal staat. We werken aan de hand van een jaarplan waarin activiteiten staan op het gebied van soa- en hiv-bestrijding, seksuele gezondheid, seksuele vorming, voorkomen van ongewenste zwangerschap, tegengaan van seksueel geweld met specifieke aandacht voor kwetsbare groepen. Leidend hierbij is het uitdragen ‘van een positieve benadering van seksuele gezondheid en het bevorderen van de persoonlijke autonomie, weerbaarheid, respect en het besef van gedeelde wederkerigheid’. Het team bespreekt met alle klanten grenzen en wensen van de seksuele ervaringen. We werken voor verschillende doelgroepen:
    - **Jongeren**

  Jongeren vormen een belangrijke doelgroep, met name voor Sense (tot 25 jaar). Naast het houden van spreekuren geven we voorlichting en organiseren we activiteiten voor jongeren. Seksuele vorming en weerbaarheid zijn belangrijke thema’s. We richten ons daarbij zoveel mogelijk op train de trainer, waarbij we mensen die met specifieke doelgroepen werken proberen vaardigheden en kennis bij te brengen die maken dat het thema seksuele gezondheid op een genormaliseerde manier besproken kan worden.
    - **Migranten**

  Samen met ketenpartners zijn er activiteiten ondernomen gericht op het bevorderen van de seksuele gezondheid van statushouders. Ook wordt er vanuit de GGD een bijdrage geleverd aan het inburgeringstraject op het terrein seksuele gezondheid en diversiteit.

- **Mannen die seks hebben met mannen (MSM)**

PrEP is medicatie waarmee je kunt voorkomen dat je hiv oploopt. VWS is in de zomer van 2019 een pilot gestart met het verstrekken van PrEP aan mannen die seks hebben met mannen (MSM) die een hoog risico lopen op hiv. Deze pilot wordt uitgevoerd door de GGD-en en duurt tot medio 2024. We nemen deel aan de evaluatie, daaruit moet blijken in hoeverre dit aanbod regulier wordt en of het ook naar andere risicogroepen wordt uitgebreid. Inmiddels is al wel duidelijk dat sinds de start van de PrEP-pilot het aantal hiv-infecties gedaald is. In Groningen doen er 185 mannen mee aan de pilot. Dat is de maximale toegestane capaciteit.

- **Sekswerkers**

Specifiek in de afspraken met de gemeente Groningen is het wekelijks inloopspreekuur voor sekswerkers van de GGD. Tevens zijn we regelmatig bij het Meetingpoint (51 vrouwen en drie mannen gezien). Onze aanwezigheid en dienstverlening is goed bekend en wordt regelmatig bezocht door sekswerkers. De vrouwen kunnen terecht met vragen over hun seksuele gezondheid, condoomgebruik, anticonceptie en sekswerk-gerelateerde onderwerpen. Tijdens beide spreekuren is het mogelijk om een volledig soa-onderzoek, inclusief bloedafname, te laten doen. Daarnaast kunnen vrouwen gratis een vaccinatie tegen hepatitis B halen.
We hebben 120 werkpassen afgegeven, waarvan 105 vrouwen voor een werkpas Nieuwstad en 15 voor een massagesalon. 16 werkpassen zijn niet opgehaald.

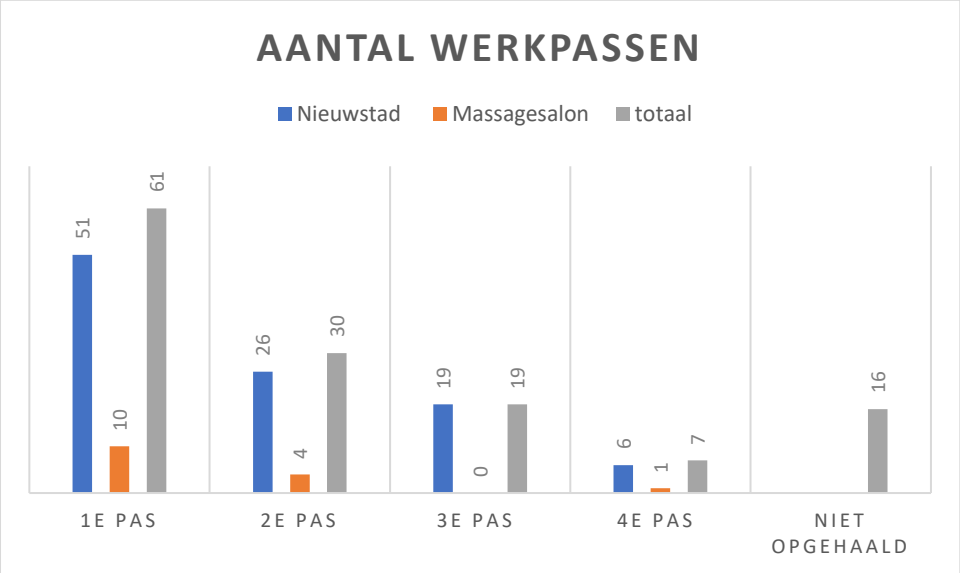

Ook hebben wij de seksclubs in de provincie Groningen bezocht, en dat zowel in het voor- als in het najaar.

- **Voorlichting**

Er is weer meer vraag naar het geven van voorlichting aan verschillende doelgroepen (licht verstandelijk beperkte jongeren, basisscholen, speciaal onderwijs, studenten, professionals) aangaande seksuele gezondheid en grensoverschrijdend gedrag. We hebben voorlichting verzorgd tijdens de KEI-week en ook bij introductieprogramma's voor eerstejaars studenten. Tevens maken we gebruik van de methodiek met het zogenaamde Vlaggensysteem om collega professionals te scholen.

- **SOA-test**
  Naast de huisarts, Testlab en alle GGD-soaspreekuren kan men ook bij soapolinoord.nl (van het Centrum Seksuele Gezondheid Noord-Nederland) voor een soa-test terecht en hebben een aantal huisartsen in de Stad Groningen samen met Certe en de GGD een goedkope soa-test voor jongeren in het leven geroepen. Door het doelgericht en op verschillende manieren aanbieden van soa/hiv-testen is hier een brede soa-test-infrastructuur ontstaan waar men de meest passende faciliteit kan kiezen en dus meer soa/hiv kan worden opgespoord. Er zijn 2662 soa-testen en afspraken gerealiseerd in 2023. Dat is ruim 400 meer dan in 2022. Deels veroorzaakt door de (landelijke) verheffing van de gonorroe besmettingen (254 dit jaar, ten opzichte van 159 in 2022).
- **Project Gronings Offensief tegen seksueel grensoverschrijdend gedrag**
  Seksueel geweld moet zichtbaarder worden en beter bespreekbaar worden gemaakt. In eerste plaats om slachtoffers van seksueel geweld te steunen en daarnaast om de cultuurverandering op gang te brengen die nodig is. Daarom ging in 2023 het Gronings offensief tegen seksueel geweld van start. Een actieplan waarbij alle hulp van bestuurders en inwoners welkom is!
  Het plan kwam tot stand na onderzoek met Groningse slachtoffers, professionals en bestuurders. Alle tien Groningse gemeenten zijn verbonden aan het plan. Burgemeesters Koen Schuiling en Cora-Yfke Sikkema en CvdK René Paas hebben zich als ambassadeur verbonden aan het actieplan. Seksueel geweld wordt nog steeds met moeite bespreekbaar gemaakt. Het is zo'n lastig thema dat we het liever vermijden. Deze drie doelen moeten gaan zorgen voor een taboeverandering in onze provincie:
  1. **Verdere bewustwording en taboedoorbreking**
     Onder andere door dialoogtafels, campagne, ambassadeurs en investeren in de relatie met stakeholders in het onderwijs, media en horeca.
  2. **Breed gedragen regionale integrale aanpak**
     Onder andere door bestaande initiatieven te steunen op basisscholen, middelbare scholen, de Hanzehogeschool en Rijksuniversiteit Groningen. Ook doen we onderzoek naar wat professionals (zoals huisartsen en sociale wijkteams) nodig hebben om actief te vragen naar eventuele ervaringen met seksueel geweld).
  3. **Organisatie, afstemming en kennisverbreding**
     Onder andere door een steunpunt in de provincie te introduceren voor vragen en advies over seksueel geweld.

  GGD Groningen is penvoerder van het project en levert de projectleider. Het betreft een project voor twee jaar. Een van de hoogtepunten in dit eerste jaar was het bezoek van Mariëtte Hamer, Regeringscommissaris seksueel grensoverschrijdend gedrag en seksueel geweld.
- **Seksueel geweld**
  Het Centrum Seksueel Geweld Groningen-Drenthe (CSG) is een samenwerkingsverband met politie Noord-Nederland, Slachtofferhulp Nederland, UMCG, Scheper ziekenhuis Emmen en de beide GGD'en (Groningen en Drenthe). Er wordt laagdrempelige hulp geboden aan slachtoffers van seksueel geweld. Het CSG is ondergebracht bij GGD Drenthe. Het aantal meldingen komt, na de piek in 2022 n.a.v. de uitzending van BOOS, weer in de buurt van het jaar ervoor (2021 – 348 meldingen), namelijk 357. Ook profileert het CSG zich meer en meer als een expertisecentrum voor de bevolking, professionals en bestuurders van beide provincies. Een goede ontwikkeling omdat seksueel geweld tot op heden een groot verborgen probleem is waar niet over gesproken wordt, waarmee slachtoffers niet de steun krijgen die ze nodig hebben om het trauma te verwerken.

Uit de landelijke prevalentiemonitor huiselijk geweld en seksueel grensoverschrijdend gedrag 2022 bleek dat 1 op de 8 Nederlanders van 16 jaar of ouder in de afgelopen twaalf maanden seksueel grensoverschrijdend gedrag te hebben meegemaakt. Dat zijn omgerekend 1,8 miljoen mensen.

Publieke gezondheid asielzoekers

In onze provincie zijn eind 2023 15 COA-locaties operationeel (Ter Apel met verschillende opvangmodaliteiten, meerdere locaties in Stad Groningen, Delfzijl, Farmsum, Uithuizen, Winsum, Musselkanaal en Winschoten). Vanwege de toename van het aantal asielzoekers in combinatie met een te beperkte uitstroom, is een groot aantal noodopvanglocaties geopend. In totaal verbleven er in de laatste week van 2023 4616 asielzoekers in de COA-opvang in de provincie Groningen.

Opvallend is de toename van alleenstaande minderjarige asielzoekers. In Ter Apel is de maximale bezetting gesteld op 55 amv'ers, maar vanaf de zomer zagen we een instroom van gemiddeld 100–150 amv'ers per week. Soms verbleven er wel 300 kinderen dagenlang in wachtruimtes.

Gezondheidsbevordering (GB) heeft bijgedragen aan de voorlichting op locatie over verschillende thema's. Gezondheidszorg in Nederland, leefstijl, hygiëne en infectieziekten, opvoeden in Nederland, seksuele gezondheid waren onderwerpen die daarbij aan de orde kwamen. Er zijn in totaal 204 voorlichtingen gegeven in samenwerking met COA.

In 2023 bleef de problematiek van de opvang van asielzoekers onverminderd doorgaan. Het aanmeldcentrum in Ter Apel is structureel overbezet, de spreidingswet liet op zich wachten en de doorstroom van asielzoekers in de keten inclusief huisvesting van statushouders is vastgelopen waardoor de provincie Groningen en gemeente Westerwolde in het bijzonder zwaar zijn belast met de opvang.

Het heeft ertoe geleid dat de burgemeester van Westerwolde de GGD afdeling IZB heeft gevraagd een hygiëneschouw uit te voeren in het aanmeldcentrum in ter Apel in zijn aanwezigheid. Het aan de gemeente aangeboden rapport hierover is bekend geraakt bij de pers en daarmee werd de crisis in de opvang opnieuw landelijk nieuws. Het heeft bijgedragen aan het onder de aandacht houden van de grote problemen waar gemeente en provincie voor staan.

Door het jaar heen zijn op alle AZC's in onze provincie voorlichtingen Gezondheidsbevordering gegeven over de gezondheid, het zorgstelsel, leven in Nederland. Hiervoor heeft COA Nederland een contract met GGD GHOR NL die deze opdracht heeft uitbesteed aan GGD Groningen.

De afdeling infectieziektebestrijding heeft het hele jaar contact met het gezondheidscentrum Asielzoekers over infectieziekte risico's en eventuele besmettingen waarvoor onze expertise wordt ingezet.

Reizigersadvisering

Het aantal klanten van de afdeling Reizigersadvisering en vaccinaties is dit jaar enorm toegenomen. We zien op jaarbasis ruim 13.000 klanten en zitten daarmee ruim op het niveau van voor Corona. Dat leverde wachttijden die varieerde van vier tot acht weken, mede door krapte in personeel. Overigens paste dit bij het landelijke wachttijden beeld. De prijsstijging voor zowel lonen (CAO) als materiaal levert nog wel een negatief resultaat op voor dit jaar. Doorberekening van nieuwe tarieven in de consultprijzen voor klanten is inmiddels geregeld en levert geen daling van het aantal klanten tot nu.

Forensische geneeskunde

- **Samenwerking 3Noord**
  De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) signaleert dat veel forensisch artsen binnenkort met pensioen gaan, terwijl er veel te weinig nieuwe artsen worden opgeleid. Het kabinet heeft een aantal aanbevelingen uit het IGJ-rapport overgenomen, zoals het verhogen van de kwaliteit van de opleiding en het vergroten van de instroom in de opleiding. Hiervoor is een structurele investering nodig van € 20 miljoen per jaar.
  Bovenstaande zijn onder andere aanleidingen om in 3Noord verdere samenwerking te realiseren. In de samenwerking werken we aan meer gezamenlijke roostering en daarmee draagbare werkbelasting voor de forensische artsen. Inzet van verpleegkundigen bij de afname van bloedproeven buiten kantooruren zorgt al wel voor een vermindering van de werklast voor de artsen.
- **Lijkschouwen en euthanasie**
  Het aantal lijkschouwen bij niet natuurlijk overlijden is toegenomen ten opzichte van vorig jaar, namelijk 23%. In 2023 hebben we dat 392 keer uitgevoerd op een totaal van 758 lijkschouwen. De toename is nog niet geduid. Tevens zien we een toename bij het schouwen bij euthanasie, 280 maal afgelopen jaar.
- **Regionaal expert FMEK**
  Vanaf 2021 wordt gewerkt volgens het nieuwe Handelingskader Forensisch Medische Expertise voor Kinderen (FMEK), dat aansluit bij het landelijke programma Geweld Hoort Nergens Thuis. Hierbij is nadrukkelijk gekozen voor een ‘lerende aanpak’. Het bovenregionaal netwerk voor FMEK is verder uitgebouwd en een selecte groep forensisch artsen is nageschoold op deze specifieke expertise. De regionale coördinatie is in handen van GGD Drenthe. GGD Groningen biedt in samenwerking met GGD Fryslân en GGD Drenthe opleidingsplaatsen voor forensische geneeskunde aan. De forensische geneeskunde investeert in onderwijs om met een actieve bijdrage aan de geneeskunde-opleiding jonge artsen te interesseren voor het vak.
- **Toegepaste Forensische geneeskunde**
  Het team neemt deel aan meerdere lopende onderzoeken op het gebied van suïcide en preventie.

Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

- **Sluitende aanpak**
  Personen met (overlast veroorzakend) verward gedrag en complexe problematiek vragen om een goede ketensamenwerking en een sluitende aanpak, met een goede positie van de OGGz medewerkers in de netwerken in het sociaal domein en in samenspraak met de gemeenten. In het team is brede kennis voor handen en zijn er veel verbindingen met andere aandachtsgebieden binnen de GGD. We werken aan de ontwikkeling van een expertisecentrum waarin kennis op het gebied van zaken als hoarding- en vervuilingsproblematiek, hygiënemaatregelen voor vervuilde woningen, bemoeizorg, drang- en dwangmogelijkheden goed toegankelijk worden gemaakt. Ook wordt twee keer per jaar het Kennisnetwerk OGGz georganiseerd voor alle medewerkers in de provincie Groningen die met OGGz-problematiek te maken hebben.
- **DVO Centrumgemeente (centrumregeling)**
  In de centrumregeling is opgenomen dat de gemeente Groningen optreedt namens de Groninger gemeenten in de regievoering over de door de Groninger gemeenten vastgestelde

gezamenlijke OGGz- en MO-activiteiten, deze laat organiseren en zorgt dat de activiteiten worden gefinancierd uit de daarvoor bestemde rijksmiddelen.
In de dienstverleningsovereenkomst (DVO) centrumgemeente zijn specifieke afspraken gemaakt over:

- Vangnet, advies en regie/zorgcoördinatie voor zorgwekkende zorgmijders (circa 60% van het budget)
- GGD als Expertisecentrum OGGz/coördinerende taken (circa 30% van het budget)
- OGGz en MO overstijgende activiteiten (10% van het budget).

- **Cliënten Vangnet en Advies (V&A)**
  Bij vrijwel alle mensen, die we zien binnen de aanpak van de OGGz, is sprake van meervoudige problematiek. We registreren wat de belangrijkste problematiek is. Dat beeld blijft over de jaren heen in grote mate hetzelfde: vervuilde huishouden, problemen met psychisch functioneren, huisvesting en sociale omgeving. Wel constateren we dat de meldingen complexer worden, en dat er meer sprake is van onbegrepen gedrag met veiligheidsrisico. Het aantal contacten blijft toenemen. Momenteel hebben we 484 dossiers in behandeling. Bij een heel aantal dossiers houden de V&A medewerkers voor langere tijd een vinger aan de pols en verdwijnt een contact pas uit de registratie als de organisatie die het contact moet overnemen een goedlopend contact heeft opgebouwd. Ruim 60% van de cliënten is man en een derde van de cliënten is ouder dan 65 jaar. De meest genoteerde soorten problematiek waarvoor de V&A medewerker is ingezet had betrekking op het huishouden, zoals vervuiling en hoarding (ca. 40%) en het psychische functioneren (bijna 20%).
  Naast de inzet op complexe problematiek worden de V&A medewerkers veelvuldig geconsulteerd en om advies gevraagd door gemeenten. Ook ketenpartners vragen regelmatig om advies. De V&A medewerkers schuiven op verzoek aan bij zorgoverleggen en denken mee in het vinden van een oplossing bij hardnekkige complexe problematiek. We signaleren dat de meldingen toenemen, vooral over vervuilde woningen en hoarding in de stad. In de regio signaleren we een toename van onbegrepen gedrag.
- **Buitenslapers**
  In 2022 is een plan van aanpak (bemoei)zorg voor buitenslapers, bedoeld om de stijgende trend van buitenslapers in Groningen om te buigen, geschreven. In 2023 is daar uitvoering aan gegeven. De aanpak is erop gericht dat alle daklozen vanaf 1 oktober tot 1 april ongeacht de buitentemperatuur gebruik kunnen maken van de maatschappelijk opvang. Hiervoor ligt gedurende de winterperiode een hotelboot aan de kade van het Eemskanaal. Het naleven van de afspraken is uitdagend en daar zijn zogenaamde regietafels voor opgestart. Daarin worden de buitenslapers ook buiten de winterperiode gevolgd en geprobeerd onder dak te krijgen.
- **Verkennend onderzoek (VO)**
  De op 1 januari 2020 van kracht geworden Wet verplichte geestelijke gezondheidzorg (Wvggz) regelt het verlenen van verplichte zorg aan mensen met een psychische aandoening. De medewerkers Verkennend Onderzoek van de GGD voeren voor een aantal Groningse gemeenten het Verkennend Onderzoek (VO) uit. In 2022 zijn slechts 11 VO'en uitgevoerd. In de eerste helft van 2023 waren dat er zes. In vrijwel alle regio's in Nederland daalt het aantal afgenomen VO'en. Iets meer dan de helft van de VO'en hebben geleid tot een zorgmachtiging/melding. De aanbevelingen uit het landelijk onderzoek worden ook besproken en meegenomen in de VO aanpak in Groningen. We zien tegelijkertijd een proces waarin we meer preventief (aan de voorkant) interventies doen.

- **Ontwikkelingen, o.a. GGD-er in de buurt**
  Landelijk is veel ervaring opgedaan met de zogenaamde wijk-GGD'er, als verbindingsofficier in het netwerk van veiligheid en zorg. Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) begeleidde al zo'n 50 gemeenten bij de invoering van een wijk-GGD'er. Ook in onze regio hebben we in Westerkwartier ervaring met een variant op de wijk-GGD'er; de GGD'er in de buurt. De GGD'er in de buurt heeft een preventieve functie. Door vroegtijdige inzet op een laagdrempelige wijze wordt erger voorkomen. De GGD'er in de buurt doet naast politie-melding (de E33 meldingen) betreft verward/onbegrepen gedrag in toenemende mate meldingen vanuit de gemeente. Vrijwel alle casussen zijn doorgezet naar ketenpartners en er zijn gezinsleden begeleid en of geadviseerd. Voor vijf gemeenten (Hogeland, Westerkwartier, Midden-Groningen, Westerwolde en Eemsdelta) is dit aanleiding geweest om gezamenlijk de subsidieaanvraag voor de GGD'er in de buurt uit te werken. De GGD is penvoerder in dit traject. Eind januari 2024 moet de aanvraag aangeleverd worden voor beoordeling.
  De GGD heeft geparticipeerd in het door ZonMw gesubsidieerd project 'Domeinoverstijgende aanpak voor mensen met een hoog veiligheidsrisico en onbegrepen gedrag'. Via een quick scan een conclusie en aanbevelingen met ketenpartners formuleren die de basis vormen voor aanpassing van de huidige (domeinoverstijgende) aanpak. In 2023 heeft er een verdieping op de problematiek plaatsgevonden door oefensessies en opfrissen van het AVE model (Aanpak ter Voorkoming van Escalatie) bij gemeenten en ketenpartners, gevolgd door borgingsafspraken voor de geïmplementeerde aangepaste domein overstijgende aanpak.
  De GGD heeft ook geparticipeerd in het onderzoek van Mw. Andringa naar de toekomstbestendige OGGz. De bevindingen daarvan worden begin 2024 gepubliceerd.
- **Straatzusters**
  De straatzustersaanpak, met betrokken zorginstellingen (Wender, Leger des Heils, Werkpro, WIJ team en GGD), leidt toe naar sociaal-medische zorg. In de praktijk gaat het om die mensen die anders tussen wal en schip dreigen te raken, nog onvoldoende in beeld zijn en de nodige zorg ontberen. Het doel van dit project is het verkorten van de afstand naar reguliere zorg. Na een jaar is een heldere uitgestippelde route met werkafspraken geformuleerd. Netwerkpartners weten de straatzusters te vinden. Het project is halverwege 2023 van start gegaan. De gemeente Groningen financiert het project, de GGD is penvoerder.

Milieu en Gezondheid

- **Mogelijke gezondheidseffecten**
  Door het hele jaar heen is het team Milieu en Gezondheid benaderd met vragen over mogelijke gezondheidseffecten van activiteiten en ingrepen in de leefomgeving. Soms is de vraag telefonisch of via de mail afgehandeld, een andere keer worden we betrokken in een langdurige procedure waarin we meedenken en adviseren over het vermijden of beperken van negatieve gezondheidseffecten.
- **Samenwerking Milieu en Gezondheid Noord-Nederland**
  Nadat in 2021 en 2022 de samenwerking met M&G Drenthe is verstevigd (waarin het M&G team Groningen ook een rol in het opleiden van nieuwe medewerkers heeft) is nu ook M&G Fryslân aangehaakt, waardoor er meer potentieel is om te specialiseren en te participeren in regionale en landelijke werkgroepen en om te sparren bij casuïstiek. De afgelopen jaren heeft MMK meer kennis en ervaring opgedaan met ketenpartners en diverse complexe vraagstukken die ingrijpen in de leefomgeving.

- **Vragen inwoners**
  Het team Milieu en Gezondheid is benaderd over mogelijke gezondheidseffecten van diverse activiteiten en ingrepen in de leefomgeving. In 2023 hebben inwoners ons meer dan 150 specialistische vragen over het binnenmilieu (62%) en het buitenmilieu (38%) gesteld. Kwesties over vocht en schimmel (53%), asbest, ventilatie, PUR, ongedierte en geur betroffen het binnenmilieu en in het buitenmilieu werden de meeste vragen gesteld over houtrook (37%), (laagfrequent) geluid, windturbines, geur, gewasbeschermingsmiddelen en straling/elektromagnetische velden.
- **Adviseren aan overheden**
  Het team Milieu en Gezondheid wil zoveel mogelijk gezondheidsproblemen voorkomen en wil daarom meer in het voortraject van planvorming adviseren. Veelal waren de plannen al verder gevorderd wanneer de GGD werd gevraagd. Tot 2020 was de GGD jaarlijks in minder dan 20 gevallen betrokken, in 2020 en 2021 meer dan 50 keer. In 2022 was dat aantal helaas bijna gehalveerd. In 2023 zijn afspraken gemaakt om vanuit de meerjarenagenda rondom gezonde- en veilige leefomgeving meer betrokken te raken bij planvorming om al aan de voorkant te adviseren.
  Vanuit de provincie waren we betrokken bij de klankbordgroep Hinderapp en windturbines, ontwerp Omgevingsvisie Provincie Groningen, concept Milieuprogramma, en ambtelijk en bestuurlijk overleg isotopenfabriek SHINE.
  Met de Rijksuniversiteit Groningen hebben we geparticipeerd in het overleg en de afronding van het burgermeetproject Onze Lucht, in het onderzoeksproject Urban Design for Improving Health in Groningen (UDIHiG) en hebben we geparticipeerd in het onderwijs over klimaat en planetary health in de geneeskunde module.
  Vanuit het team is in 2023 vervolg gegeven aan het bezoeken van woningbouwcorporaties vanuit het thema wonen en gezondheid. Er zijn vier corporaties in 2023 bezocht. Omdat mensen een groot deel van hun leven in huis doorbrengen en wij veel vragen krijgen over het binnenmilieu en vocht en schimmel zijn we met deze bezoeken gestart. De corporaties stellen onze overleggen zeer op prijs. Hiermee bereikt het team MMK een grote groep inwoners van de provincie om de gezondheid door gezond binnenmilieu te bevorderen.
  Ook hebben gemeenten de GGD vaker betrokken voor advies. Het ging dan onder andere om thema's als woningbouwprojecten, vee-/geiten-/pluimveehouderijen, windmolens, rioolwater, digitale connectiviteit en 5G, hinder bedrijf, kindcentrum, klimaat en hitte, hoogspanningslijnen, binnenmilieu, houtrook, eikenprocessierups en nog vele andere losse milieu gerelateerde vragen.
- **Gezondheidsadviseur gevaarlijke stoffen (GAGS)**
  Vanwege het stoppen van een van de GAGS'en is het piket wederom onderbezet. Ondanks de diplomering van twee nieuwe GAGS'en in 2022 is de onderbezetting van de piket poule in 2023 niet volledig opgelost. Er zijn momenteel voor Noord-Nederland twee GAGS'en in Groningen en één in Friesland. Er zijn nog twee GAGS'en in opleiding vanuit Drenthe, maar door omstandigheden is er geen zicht op de termijn waarop zij het opleidingstraject hervatten en afronden. De GAGS is in 2023 in totaal 280 keer ingezet in Noord-Nederland, waarvan 105 keer in de provincie Groningen (branden, asbest, drugslab, koolmonoxide, dreigende rioollekkage, irriterende en bijtende stoffen, onwelwording, poederbrief). Dat waren beduidend meer inzetten dan in 2022, toen er 108 inzetten waren (waarvan 31 in Groningen). En meer dan in 2021, toen waren het 52 inzetten (waarvan 13 in Groningen). Het geeft aan dat de GAGS steeds beter wordt geconsulteerd ten behoeve van de gezondheid van alle inwoners.

De GAGS heeft ook taken in de koude fase en voert in het kader daarvan activiteiten uit voor GGD Groningen, GGD Drenthe en Friesland. Op Noord-Nederlands niveau wordt afgestemd en samengewerkt met de deskundigen van de brandweer (Adviseurs Gevaarlijke Stoffen) en van de politie (Teamleiders CBRN-E (TEV)). Er wordt op niveau 3Noord gewerkt aan de optimalisering van de GAGS alarmering. Verder werkt de GAGS samen met het Acute Zorgnetwerk Noord Nederland (AZNN) op verschillende dossiers, zoals scholing van ambulance - en SEH personeel. Oefeningen worden per regio uitgevoerd. Voor de GHOR heeft de GAGS een presentatie verzorgd over het zorgrisicoprofiel.
Specifiek voor Groningen is meegewerkt aan een refereeravond met het UMCG. Voor GHOR Groningen heeft de GAGS geadviseerd over de (on)mogelijkheden van een HazMat team. De GAGS maakt deel uit van werkgroep planvorming Veiligheidsregio Groningen (VRG). Ook werkt de GAGS mee aan de actualisatie van de rampbestrijdingsplannen voor JPB Farmsum, JPB Winschoten, Delamine Delfzijl, Teijin Aramid Delfzijl, AVEBE Foxhol, Nouryon Delfzijl, Nobian Delfzijl, JWildeman Storage and Logistics Farmsum, UGS Grijpskerk, Vopak Eemshaven, Plixxent Foxhol en aan de actualisatie van de infokaart asbestincidenten. De GAGS heeft ook geadviseerd over de informatiebladen evenementen GHOR. Daarnaast zijn er overleggen geweest met het Chemiepark Delfzijl over onderwerpen zoals de EHBO protocollen en het toedienen zuurstof.
Als landelijke activiteiten heeft de GAGS meegewerkt aan de concepthandreiking prehospitale slachtofferzorg bij incidenten met gevaarlijke stoffen. Eveneens is meegewerkt aan het NVIC Concept Rapport 08/2024 “Eigen veiligheid in perspectief” over uitwendige decontaminatie, persoonlijke beschermingsmiddelen en secundaire blootstelling van medische hulpverleners. Er is een review gedaan van de herziene handreiking decontaminatie. Bovendien is er meegewerkt aan overleggen met het NVIC en de Milieuongevallendienst van het RIVM.

GGD als crisisdienst

Koude fase - preparatie

De GGD heeft ook een taak als crisisdienst en kent daarom een aantal functies die 7 dagen per week 24 uur bereikbaar zijn. Omdat de GGD zelfstandig is, moet de organisatie een integraal crisisplan (ICP) hebben, opgebouwd uit een actueel GROP, bedrijfshulpverleningsplan, een crisiscommunicatieplan en een eigen continuïteitsplan. Inmiddels zijn het Integraal Crisisplan, het crisisteam, het GGD Rampen Opvangplan (GROP) met de vier draaiboeken (IZB, MMK, Gezondheidsonderzoek bij Rampen en Psychosociale Hulpverlening), crisiscommunicatie en de escalatiematrix, waarin de wijze van alarmering in voorstelbare situaties is uitgewerkt, gereed. Dat geldt ook voor de wijze van informatiemanagement en de inrichting van het publieksinformatienummer (PIN).
Van de andere plannen is de structuur uitgewerkt en in het verlengde daarvan is een concept continuïteitsplan geschreven. De structuur van elk plan bestaat uit de negen fasen van crisisbeheersing die uitgewerkt zijn en een logische volgorde hebben. Dat bevordert uiteindelijk de integraliteit van het Crisisplan. Er wordt nu gewerkt aan het Bedrijfsnoodplan met BHV-plan en het Nafaseplan. Op GGD Insite hebben we voor de medewerkers een gedeelte over de GGD als crisisorganisatie ingericht. In 2023 is ook veel aandacht gegaan naar het ontwikkelen van een e-learning crisisorganisatie GGD om bewustwording te creëren bij haar medewerkers.

Het trainen van de casuscoördinatoren en het implementeren van het protocol PSHi heeft veel aandacht gevraagd. De implementatiefase is gereed en het 24/7 piket is operationeel.

Warme fase - actie

In 2023 zijn de naweeën voelbaar van de coronacrisis omdat de projectorganisatie COVID-19 stap voor stap is ontmanteld. Dit jaar en komende jaren zal toegewerkt worden naar een robuuste organisatie die Pandemisch Paraat is op onder andere het gebied van personeel. Opleiden, trainen en oefenen van het betreffende personeel zal op de agenda staan de komende jaren.
Een aantal GGD-medewerkers met een crisisfunctie hebben een training gevolgd, een crashcourse BOBOC, een structuur waarmee slagvaardig vergaderd kan worden. Ook is het Crisisteam beoefend. Tot slot is het plan Opleiden Trainen Oefenen (OTO plan) 2024 ingediend bij het Acute Zorg Netwerk Noord-Nederland voor gedeeltelijke financiering. In 2023 is begonnen met het ontwikkelen van een meerjarig OTO-plan voor 2024-2027, inclusief een doorlopende leerlijn voor sleutelfunctionarissen. Het toepassen van de e-learning is hier een onderdeel van.

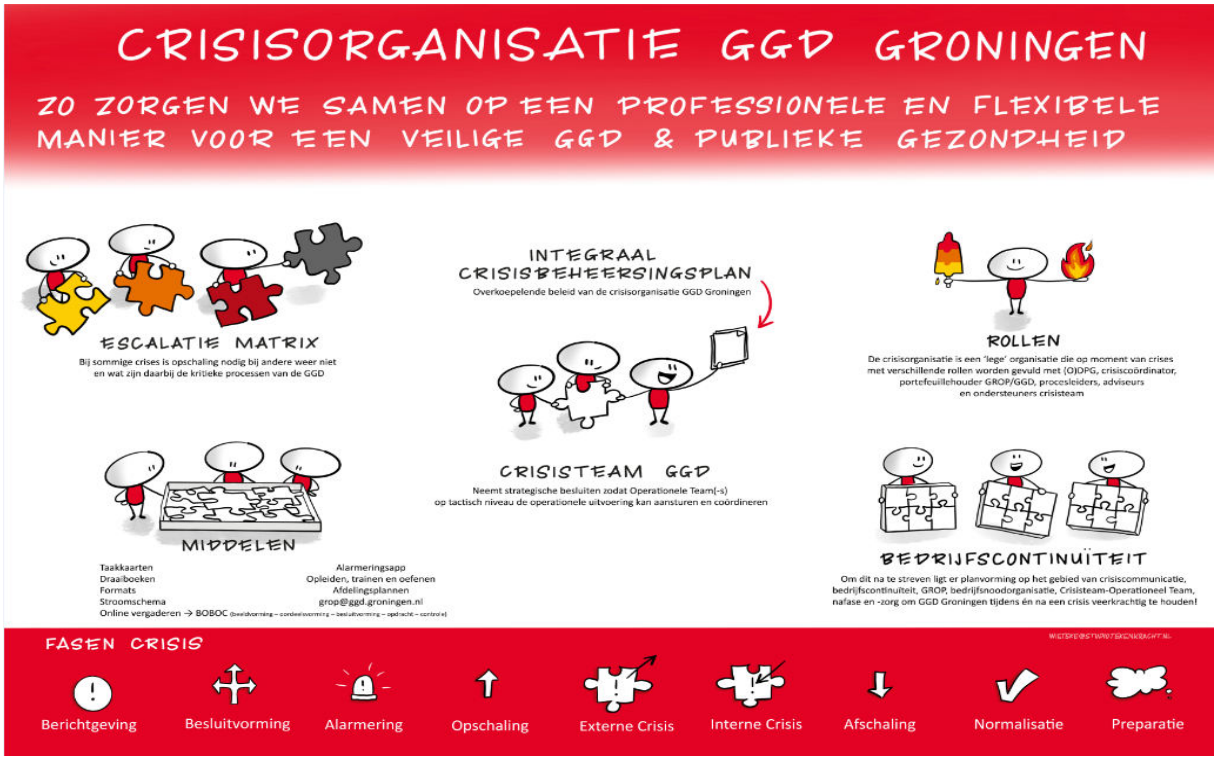

Wat heeft het gekost?

			Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Jaarrekening	Afwijking
Deelprogramma	**baten of lasten**	**Programma- onderdeel**	**2023**	**2023**	**2023**	**2023**
Gezondheid beschermen en bevorderen	lasten	**Totaal lasten**	**9.882**	**10.318**	**20.510**	**10.192**
Gezondheid beschermen en bevorderen	baten	Inwonersbijdrage	-2.452	-2.452	-2.452	0
	baten	Overige baten	-7.430	-7.866	-18.028	-10.162
Gezondheid beschermen en bevorderen	baten	**Totaal baten**	**-9.882**	**-10.318**	**-20.481**	**-10.162**
		Gerealiseerd saldo baten en lasten	**0**	**0**	**30**	**30**
Reserve-mutaties		Toevoeging	0	0	0	0
		Onttrekking	0	0	0	0
		Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**30**	**30**

2.4. Deelprogramma Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden

Wat houdt het deelprogramma in?

Het deelprogramma Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden omvat de producten epidemiologie, gezondheidsbevordering en lokaal gezondheidsbeleid (advisering publieke gezondheid).

GGD Groningen ondersteunt gemeenten bij het maken van **integraal lokaal beleid** over gezondheid en een gezonde leefomgeving. De GGD helpt ook bij de implementatie. Het gedachtengoed van positieve gezondheid en health in all policies staat hierbij centraal. De insteek is om de mogelijkheden, veerkracht en eigen regie van mensen te versterken. De GGD verricht eigen **epidemiologisch onderzoek** en **monitoring** van kengetallen. Daarbij wordt gebruikgemaakt van beschikbare relevante (landelijke) data en kennis om **advies op maat** te geven.

Wat hebben we bereikt?

Gezondheid heeft steeds meer een plaats gekregen binnen verschillende gemeentelijke beleidsplannen (o.a. sociaal domein, ruimtelijk domein). Dit sluit aan bij de visie op gezondheid, waarbij gezondheid meer dan de afwezigheid van ziekte, in relatie met sociale factoren en omgevingsfactoren. Mensen blijven langer gezond en kunnen langer maatschappelijk participeren door inzet op preventie, het bevorderen van gezond gedrag en een gezonde leefomgeving. Deze integrale aanpak vraagt duidelijk omschreven doelen en dwarsverbindingen met andere beleidsdomeinen zoals jeugd, armoede, economische zaken, veiligheid, sport en onderwijs. GGD Groningen voorziet gemeenten van regionale en lokale gezondheidsdata, adviseert bij het maken en bijstellen van domein verbindend beleid en ondersteunt bij de implementatie en de uitvoering daarvan. Deze taak vervullen wij vanuit een onafhankelijke positie, met oog voor het belang van de publieke gezondheid, onze opdrachtgevers en derden.

Advisering

GGD Groningen wil de kwaliteit van haar advisering continu verbeteren door het ontwikkelen van praktisch toepasbare expertise. Dit doen we door nabij te zijn, aan te sluiten op de lokale en regionale en landelijke context, tijdig en efficiënt te anticiperen op beleidsontwikkelingen en (onderzoeks)aanvragen en door constant afstemming te zoeken met gemeenten en samenwerkingspartners in de (zorg)ketens. Hiermee beïnvloedt de GGD op een (in)directe manier het krachtenveld van de publieke gezondheid. In de GGD advisering is het vertrekpunt een brede kijk op gezondheid, die domein verbindend is, integraal van aard en aandacht heeft voor onderliggende determinanten van gezondheid. Gemeenten sluiten hun lokaal beleid en uitvoeringsplannen aan bij dit rijksbeleid.

GGD en gemeenten geven een steeds bredere invulling aan publieke gezondheid. We streven ernaar om voor onze gemeenten een betrouwbare, onafhankelijke en ‘nabije’ adviseur op het gebied van de publieke gezondheid te zijn. In 2023 was de GGD nauw betrokken bij de totstandkoming van de IZA en GALA processen in onze regio. De gemeenten, zorgverzekeraar Menzis, GGD Groningen en diverse partners (kennis- en veldpartners) hebben de afgelopen jaren al intensief samengewerkt in het netwerk ‘Gezond Groningen’ (voorheen GOG). In de provincie Groningen vallen de grenzen van het zorgkantoor samen met die van de GGD regio, wat een goede uitgangspositie biedt aan de GGD om te adviseren en ondersteunen in het vertalen van regionale plannen naar de lokale gemeentelijke praktijk en andersom.

Het afgelopen jaar zijn er zowel binnen IZA en GALA verschillende afspraken gemaakt over de randvoorwaarden en de criteria waaraan regionale samenwerking moet voldoen. In 2023 heeft de GGD input geleverd voor het IZA regiobeeld en regioplan, en neemt zij actief deel aan het Gezond Groningen Overleg. Er is dit jaar een start gemaakt met het inrichten van regionale en lokale (keten)aanpakken. GGD Groningen vervult de rol van trekker in de ketenaanpak Valpreventie en de ketenaanpak Kinderen met overgewicht en obesitas, en is deelnemer in de ketenaanpak Kansrijke Start.

In 2023 bepaalden gemeenten o.a. via het GALA proces welke thema's in hun lokaal (gezondheids)beleid prioritair zijn. Het GALA bundelt voornamelijk bestaand lokaal gemeentelijk beleid en bijhorende programma's zodat er meer integraliteit ontstaat. In alle tien Groninger gemeenten was GGD Groningen adviseur en procesondersteuner bij het opstellen van het lokale integraal plan van aanpak GALA. Daarbij hebben gemeenten gebruik gemaakt van de deskundigheid van de GGD over de publieke gezondheid. Naast deze inzet blijft de GGD betrokken bij o.a. lokaal gezondheidsbeleid, bij Lokale Preventie Akkoorden (LPA) en Sportakkoorden. Wij signaleren in toenemende mate aandacht voor de thema's mentale gezondheid en een gezonde en veilige leefomgeving, waarbij de opgaven per gemeente kunnen verschillen.

Om de publieke gezondheid in de provincie Groningen verder te versterken en te agenderen heeft de GGD actief deelgenomen aan relevante (landelijke) werkgroepen en regionale of lokale netwerken die de publieke gezondheid raken. Vanuit onze expertise omtrent de regionale en lokale opgaven binnen gemeenten denken en schrijven we mee, waarmee invloed wordt uitgeoefend op totstandkoming van beleid en uitvoering. Voorbeelden hiervan in 2023 zijn o.a. de uitwerking de VTV 2050, het regiobeeld en het regioplan en het op lokaal niveau ondersteunen bij de uitvoering van de landelijke en lokale GALA plannen en uitwerkingen. Om onze kennis- en adviesfunctie te vergroten nemen we deel aan verschillende leernetwerken zoals: Landelijk leernetwerk valpreventie, Leernetwerk versterken kennisfunctie gezondheidsbevordering en preventie, GGD GHOR vakgroepen, Regionaal netwerk Rookvrij Opgroeien, Overleg Gezond Groningen. De opgedane kennis en ervaringen in deze netwerken worden gedeeld met de gemeenten. Het delen hiervan is een wederkerig (leer)proces waarbij behoeften en beleidsadvies tegen elkaar worden afgezet en getoetst.

Onderzoek en monitoring

Om inzicht te krijgen in de gezondheidssituatie van de bevolking in de provincie Groningen worden er voor de gemeenten periodiek epidemiologische gegevens verzameld door de GGD. Hierbij werkt de GGD Groningen nauw samen het RIVM, GGD GHOR NL en 24 andere GGD'en. Er zijn vanuit ZonMw wederom in 2023 middelen beschikbaar gesteld om een integrale brede monitor naar de fysieke en psychische gezondheidseffecten van corona uit te voeren. De belangrijkste doelstelling is het bieden van een goede informatiebasis over de fysieke en mentale gezondheidseffecten van de coronacrisis om lokale, regionale bestuurders én VWS te kunnen adviseren én ondersteunen bij respectievelijk beleidsvorming en het aanreiken van handelingsperspectieven. Er is door alle GGD'en in 2023 extra onderzoek gedaan en om de resultaten voor Groningen met andere GGD-regio's en landelijke referentiecijfers te kunnen vergelijken zijn de gezondheidsmonitors van alle GGD'en in Nederland verder geharmoniseerd.

Afgelopen jaar stonden er vier gezondheidsonderzoeken centraal. In het voorjaar van 2023 zijn de resultaten van de *Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2022* gepubliceerd. Dit betreft een extra meting naar de gevolgen van de coronamaatregelen op het welzijn van 16-25-jarigen. De resultaten van de extra meting *Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022* werd dit

jaar gepresenteerd en de gezondheidsmonitor. De monitor *Volwassenen en Ouderen 2024* werd voorbereid. Het veldwerk van deze monitor wordt voor het eerst landelijk aanbesteed door GGD GHOR NL. De reguliere *Gezondheidsmonitor Jeugd* werd dit jaar door de GGD voorbereid en afgenomen. Deelnemende scholen ontvangen in 2024 een terugkoppeling. In 2024 volgt een extra monitor Jongvolwassenen 2024, die wordt dit jaar voorbereid.

De regionale resultaten van deze onderzoeken zijn gedeeld met de Groninger gemeenten en staan in opdracht van de gemeenten op de digitale dataportal die vrij toegankelijk is en informatie over de publieke gezondheid in Groningen weergeeft. De portal werd ook in 2023 actueel gehouden en doorontwikkeld (https://ggdgroningen.incijfers.nl).

Daarnaast ondersteunt epidemiologie bij de informatievoorziening en datamanagement rondom de bestrijding van infectieziekten. Trends en ontwikkelingen werden gebruikt bij het bepalen van het IZB-beleid. Er is vanuit het landelijke programma Versterking Infectieziekte preventie (VI) een infectieziekten epidemioloog aangesteld voor 0,5 fte.

Regionale samenwerking is een belangrijk speerpunt van het IZA. Om dit te bewerkstelligen is er de opdracht vanuit het IZA voor het opstellen van regionale beeld- en planvorming. Hiervoor brengen regionale zorgpartijen de feitelijke situatie van een zorgkantoorregio in een zogenaamd ‘regiobeeld’ in kaart. In onze regio werd in 2023 onder leiding van Menzis het regiobeeld van het IZA geactualiseerd. GGD Groningen heeft een actieve bijdrage geleverd aan het regiobeeld door de relevante data en kennis aan te bieden over de publieke gezondheid in onze provincie. Op basis van dit regiobeeld hebben regionale zorgpartijen een regioplan opgesteld.

Voor onze gemeenten werden vanuit de data GALA-gemeentebeeld ontwikkeld. Dit beeld geeft inzicht in de prognose van en ontwikkelingen in de bevolking van de gemeente op de verschillende GALA onderdelen. Het GALA-gemeentebeeld bleek een goed middel om te komen tot zicht op de gemeentelijke opgaven, om deze op te nemen in het lokale plan en het gesprek aan te gaan met samenwerkingspartijen. We zien de cijfers van de GGD terug in alle lokale plannen van aanpak GALA

Gezondheidsbevordering

Om gezond gedrag van onze inwoners te bevorderen heeft de GGD nauw samengewerkt met onze gemeenten, lokale netwerken en inwoners om uitvoering te geven aan lokaal beleid. GGD Groningen heeft advies en ondersteuning gegeven, coördineerde en participeerde in verschillende lokale netwerken en programma’s. Hierbij volgt de GGD de landelijke en regionale ontwikkelingen binnen de publieke gezondheid en maken verbinding met het (bestaand) beleid zoals het Nationaal Preventieakkoord (NPA), het Sportakkoord, de Omgevingswet, de Landelijke Nota Gezondheidsbeleid 2020-2024, Integraal Zorg Akkoord (IZA), Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA), de Brede SPUK en het Gezond Groningen Overleg, de Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2022 en de Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022.

Er is volop draagvlak om in te zetten op preventie en met name op gezondheidsbevordering. Er is onder de bevolking en de beleidsmakers nog steeds een breed besef dat de fysieke, mentale en sociale gezondheid van grote groepen Groningers zorgelijk is en zorgelijker wordt. Vanuit het Lokale Gezondheidsbeleid (LGB) en het Lokaal Preventie Akkoord (LPA), Sportakkoord en in 2023 afgesloten Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en Integraal Zorg Akkoord (IZA) zijn we als GGD in verschillende rollen betrokken geweest bij de vertaling van beleid naar de uitvoering van lokale- en regionale programma’s en interventies. Er werd binnen de advisering op gezondheidsbevordering aangesloten bij de thema’s die voor gemeenten prioritair waren. De GGD sluit aan bij bestaande structuren, programma’s en campagnes. Daarbij heeft de GGD zich ingezet voor een effectieve,

integrale en duurzame lokale (evt. regionale) aanpak van leefstijlthema's zoals: alcoholpreventie, gezonde voeding en mentale gezondheid.

In 2023 heeft GGD Groningen de regierol in het 'Netwerk Rookvrij Opgroeien Groningen' voortgezet. Met het regionale netwerk (ongeveer 120 partijen), bestaande uit gemeenten, maatschappelijke partners, zorgverzekeraar, bedrijfsleven en inwoners, streven we ernaar dat elk kind rookvrij kan opgroeien. GGD faciliteert lokale netwerken, adviseert op welke wijze het thema kan worden verbonden aan het Lokaal Preventie Akkoord en integraal plan van aanpak GALA en ondersteund bij de uitvoering om zo te komen tot een Rookvrije Generatie.

In het kader van alcohol preventie werden samen met gemeenten en verschillende partners zoals VNN, onderwijs en JGZ landelijke publiekscampagnes en interventies (gericht op jeugd en volwassenen) uitgedragen en geborgd binnen bestaand beleid. Voor het thema overgewicht en gezonde voeding is de GGD betrokken bij de coördinatie en uitvoering van de JOGG aanpak (Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst) die verbonden wordt met zowel de Gezonde School aanpak als het programma Jong Leren Eten. GGD is dit jaar als trekker aangewezen van de ketenaanpak Kind en overgewicht en obesitas**.**

Mentale Gezondheid staat sinds corona hoog op de agenda. Een thema dat niet los gezien kan worden van de andere thema's en waarbij expliciet aandacht is voor onderliggende factoren die liggen binnen de sociale en fysieke omgeving van het opgroeiende kind. Binnen gezondheidsbevordering is hier nadrukkelijk aandacht voor.

Aardbevingen en gezondheid

Aardbevingsschade kan een negatief effect hebben op de gezondheid en het welbevinden van de getroffen Groningers. Sinds begin 2020 wordt het project 'Gezondheidsgevolgen aardbevingen' uitgevoerd. Professionals die werkzaam zijn op het aardbevingsdossier worden ondersteund d.m.v. kennis over weerbaarheid en psychosociale gevolgen bij aardbevingsschade. We monitoren de inzet van de aardbeving coaches, en werken samen met een veelheid aan (overheids)organisaties, waaronder de Groningse aardbevingsgemeenten, het NCG, IMG, ministeries van BZK en EZK en de Hanzehogeschool Groningen. De voortgang wordt doorlopend gedeeld met de Tafel Sociaal en Gezondheid.

Jong Leren Eten (JLE)

De GGD is betrokken bij het door het ministerie van Landbouw Natuur en Voedselveiligheid (LNV) (landelijke) programma 'Jong Leren Eten (JLE)'. Het programma 'Jong Leren Eten (JLE)', dat wordt gesubsidieerd door het Rijk, wil kinderen en jongeren tot 18 jaar structureel in aanraking laten komen met informatie en activiteiten over gezond voedsel. Met als uiteindelijk doel dat ze leren om gezonde en duurzame keuzes te maken. In de regio Groningen zijn de makelaars JLE voor de duur van dit programma (2017-2024) ondergebracht bij de GGD. Elke provincie, zo ook Groningen, heeft twee makelaars, een makelaar uit het 'witte' gezondheidsdomein (GGD) en een 'groene' makelaar uit het natuur en milieu domein. Vanaf 2021 is de Provincie Groningen ook aangesloten als partner van Jong Leren Eten Groningen en wordt er samengewerkt zodat JLE kan aansluiten bij het provinciale beleid.

Wat hebben we gedaan?

Advisering

- **Gemeenten adviseren en ondersteunen bij domein verbindend regionaal en lokaal gezondheidsbeleid**
  Om de publieke gezondheid te bevorderen geeft GGD Groningen op basis van data en kennis advies en ondersteuning aan gemeenten en partners ten aanzien van (gezondheids)beleid. Op verzoek van gemeenten participeerde de GGD in het proces van totstandkoming en prioritering van lokale, integrale en duurzame beleidskeuzes. GGD Groningen sloot in haar advisering aan bij de actuele ontwikkelingen en vraagstukken die landelijk, regionaal en binnen de gemeenten spelen (o.a. aandacht voor sociaaleconomische gezondheidsverschillen, de vergrijzende samenleving, mentale gezondheid, de ontwikkeling naar gebieds- en wijkgericht werken, gezondheid in de Omgevingswet).

  We zien in 2023 dat de publieke gezondheid binnen onze gemeenten breed wordt ingevuld, wordt verbonden aan andere beleidsdomeinen en dat gezondheidsvraagstukken regionaal worden opgepakt. De GGD ondersteunt de gemeente actief bij het schrijven van dit beleid en ondersteunt alle gemeenten ook bij het vervolg, de vorming van het uitvoeringsplan. Dit is gedaan aan de hand van onze actuele epidemiologische monitoring gegevens en onze kennis over de landelijke-, regionale en lokale beleidskaders.

  Het accent van de advisering heeft in 2023 gelegen op de regionale en lokale vertaling van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) en het Integraal Zorgakkoord (IZA). GGD Groningen heeft deze landelijke ontwikkelingen nauwlettend gevolgd omdat beide akkoorden regionaal en lokaal worden uitgewerkt. In zowel het GALA als het IZA zijn daarnaast afspraken opgenomen over de inzet van de regionale GGD-en.
  We hebben een actieve rol gehad bij de totstandkoming van het regiobeeld (IZA) en zijn betrokken bij het schrijven van het regioplan (IZA). Daarnaast zijn afspraken gemaakt met de gemeenten over de versterking van de kennis- en adviesfunctie van de GGD (GALA).
  Om een lokale vertaling van de in het GALA gemaakte afspraken te maken hebben al onze gemeenten een integraal plan van aanpak GALA geschreven en ingediend. In opdracht van alle gemeenten heeft de GGD in de rol van procesondersteuner de gemeente geadviseerd en ondersteund en is deze opdracht succesvol afgerond.

- **Gemeente en raad adviseren over lokale en actuele gezondheidsvraagstukken**
  Ook dit jaar kreeg GGD Groningen regelmatig vragen uit de gemeente (inwoners of gemeente), die raken aan gezondheid en een veilige leefomgeving. GGD Groningen heeft op verzoek van gemeenten meegedacht en advies gegeven over verschillende regionale en lokale gezondheidsvraagstukken zoals: mentale gezondheid jeugd, preventie van schoolverzuim, gevolgen van corona op de volksgezondheid, inspectie kinderopvang locaties, evenementen en gehoorschade, middelengebruik, inspectie kinderopvang locaties, hittestress, het rijksvaccinatieprogramma en seksuele gezondheid. Daarnaast krijgen we veel vragen uit de gemeenten die raken aan een gezonde en veilige leefomgeving zoals: houtrook, de bouw van kindercentra bij drukke wegen en de omgevingswet. De adviezen van de GGD worden altijd in nauwe samenspraak met de verschillende afdelingen zoals Medische Milieukunde (MMK) en IZB en de JGZ opgesteld. Specialistische-, wetenschappelijke- en praktijkkennis werden gebundeld en vertaald in een integraal en positief geformuleerd

gezondheidsadvies. Dit integrale advies werd gedeeld en geëvalueerd met de gemeenten zodat wij nog beter kunnen aansluiten bij de vragen die spelen.

Gemeenten en hun raden, en inwoners hebben het afgelopen jaar ook weer verschillende vragen aan de GGD gesteld over regionale- en lokale vraagstukken zoals aardbevingen en gezondheid, mentale gezondheid, rookvrij opgroeien, preventie van schoolverzuim en de gevolgen van corona op de volksgezondheid. Daarnaast krijgen we veel vragen uit de gemeente die raken aan een gezonde en veilige leefomgeving zoals: houtrook, bouw van kindercentra bij drukke wegen en de omgevingswet. De advisering en beantwoording kwam tot stand door het bundelen van beleidsmatige en onafhankelijke expertise. Daarnaast is er aansluiting gezocht bij werkgroepen en projecten van gemeenten om handelingsstrategieën met elkaar te delen. Beleidsintegraliteit was hierbij een relevante focus.

- **GGD werkt nauw samen met alle gemeenten en partners om het Nationaal Preventieakkoord te vertalen naar de regionale en lokale context**
  In het verlengde van het lokale gezondheidsbeleid hebben alle tien de Groninger gemeenten een Lokaal Preventie Akkoord (LPA). In 2023 is voornamelijk ingezet om de thema's overgewicht-, alcohol- en rookpreventie te verbinden aan de integrale plannen van aanpak GALA. GGD Groningen is actief betrokken geweest bij de ontwikkeling en uitwerking van deze lokale beleidsplannen, en is daarnaast actief in verschillende Lokale Preventie Akkoord (LPA) werkgroepen.

- **GGD is Partner Lectoraat Healthy Ageing**
  GGD Groningen is een partner van het lectoraat Healthy Ageing and Public Health. De lector publieke gezondheid ouderen van de Hanzehogeschool Groningen heeft samen met het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en de noordelijke GGD'en het onderzoeksprogramma 'public health voor kwetsbare ouderen' geïnitieerd. Centraal staat de vraag welke preventieve aanpak past bij de groep kwetsbare ouderen in Noord-Nederland en wat dit kan betekenen voor het gemeentelijke beleid. GGD Groningen is partner van het onderzoek naar de effecten van de corona maatregelen op gezondheid en kwetsbaarheid bij thuiswonende ouderen in Noord-Nederland.

  Preventief ouderengezondheidsbeleid
  In 2023 werd de rol van de GGD in preventief ouderengezondheidsbeleid verder verkend, dit is gebeurd in nauwe samenspraak met onze gemeenten. Dit heeft geresulteerd in het opnemen van de doelgroep ouderen binnen het strategisch thema Langer gezond leven in Groningen als onderdeel van de Meerjarenagenda Publieke Gezondheid 2023-2026. Gemeenten en GGD werken dit thema nader uit.
  Teven is GGD Groningen samen met zorgverzekeraar Menzis trekker van de regionale ketenaanpak valpreventie. Dit is valt onder de regionale uitwerking van het IZA.
  Aan de hand van de inventarisatie van 2023 hebben we een subsidie aanvraag ingediend voor een Fellowship Implementation Scientist. Deze fellowship is gehonoreerd, en richt zich op de vitaliteit van ouderen in relatie tot de ketenaanpak valpreventie.

- **GGD Groningen participeert actief in landelijke werkgroepen (GGD GHOR NL, RIVM, VWS) regionale netwerken (o.a. Gezond Groningen Overleg)**
  GGD Groningen nam deel aan diverse lokale-, regionale- en landelijke overleggen die het thema gezondheid raken. Vanuit haar expertise op het gebied van de publieke gezondheid en

met kennis van de regionale en lokale opgaven binnen gemeenten denken we mee, schrijven we mee, en hebben daarmee invloed op het resultaat. In het proces rond het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) hebben we o.a. op verzoek van GGD GHOR, deelgenomen aan verschillende klankbord/ werkgroepen GALA. Hiermee heeft de GGD op een indirecte manier het krachtenveld van de publieke gezondheid beïnvloed. Afgelopen jaar zijn wij verder bij de volgende overleggen actief betrokken geweest: de GGD GHOR vak- en klankbordgroepen, Regionaal netwerk Rookvrij Opgroeien, Gezond Groningen Overleg, De Mond Niet Vergeten, Provinciale Sport-, Beweeg- en Preventie-akkoorden, Provinciaal Leefbaarheidsprogramma, Alliantie van Kracht rond armoedebestrijding, FAITH-ouderen onderzoeksnetwerk, Netwerk Dementie Groningen, en het maandelijkse Regionaal Platform Omgevingswet Groningen.

- **GGD is partner in het Gezond Groningen Overleg (voorheen POG/GOG)**
  Op regionaal niveau is de afgelopen jaren al een forse beweging gaande om gezamenlijk te werken aan meer gezondheid voor onze inwoners. Het GOG heeft in het najaar een naamswijziging gehad tot ‘het netwerk Gezond Groningen. GGD Groningen is sinds de oprichting partner. Het netwerk fungeert als overkoepelend verbond om alle betrokken partijen, in verschillende samenstellingen, te laten samenwerken aan alle regionale opgaven die leiden tot meer gezonde Groningers. Deze opgaven staan beschreven in de Regiovisie en zijn uitgewerkt in het regioplan dat eind december 2023 is vastgesteld.

  GGD Groningen heeft deelgenomen aan het netwerk Gezond Groningen op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau. We zijn vertegenwoordigd geweest in het bestuurlijk overleg, de stuurgroep van Actielijn 2 en 3, de regiegroep en het ambtelijk vooroverleg. Daarnaast is de GGD trekker van de regionale ketenaanpak ‘Overgewicht en obesitas bij kinderen en is de GGD samen met Menzis, de trekker van de regionale ketenaanpak ‘Valpreventie’. Beide ketens zijn een regionale uitwerking van het IZA en het GALA en vallen onder Actielijn 2. Samen met een brede vertegenwoordiging van partners uit het veld, o.a. gemeenten, onderzoeksinstellingen, onderwijs, uitvoeringsorganisaties wordt in deze ketenaanpakken gekeken hoe de ambities beschreven in het GALA en het IZA kunnen worden uitgewerkt. De GGD heeft verder deelgenomen aan activiteiten binnen Gezond Groningen als uitvoerende en adviserende partij met als doel te werken aan meer vitaliteit en preventie van onze inwoners.

- **GO! NN (Gezondheid in de Omgeving) Noord-Nederland en LeGrO**
  Werken aan een gezonde fysieke en sociale leefomgeving is een belangrijk onderdeel binnen het preventiebeleid van gemeenten. De Omgevingswet biedt gemeenten en inwoners meer kansen en mogelijkheden om invloed uit te oefenen op het gezonder inrichten van de leefomgeving. De GO! NN-methode wordt in de landelijke nota Gezondheidsbeleid 2020 - 2024 als één van de drie voorkeursmethoden genoemd om samen te werken aan een gezonde leefomgeving. De GGD heeft ook in 2023 bijgedragen aan de doorontwikkeling van de GO! Methode (ZonMw call subsidie). GGD is co-auteur van een werkboek, zodat ook ander gemeenten de methode kunnen uitrollen. Er is in 2023 een nieuwe subsidieaanvraag ingediend om de GO! methode en het werkboek dat is ontwikkeld voor gemeenten te toetsen in de praktijk. Deze aanvraag is niet gehonoreerd. De GO! NN methode wordt door de GGD meegenomen in de reguliere advisering aan gemeenten.

  Vanuit ZonMw is ook een subsidie toegekend in het kader van het programma ‘Gemeenten Samen Gezond’, waarbij GGD Groningen mede aanvrager was, naast hoofdaanvrager

gemeente Groningen. Doel van dit project, genaamd LEGrO (Leernetwerk Leefomgeving Groningen), is het ontwikkelen van een regionaal, thematisch leernetwerk op het gebied van een gezonde leefomgeving in Groningen. Het leernetwerk (bestaande uit verschillende gemeenten en kennisinstellingen) richt zich op drie subthema's: 1. Gezonde ruimtelijke interventies; 2. De impact van een (on)gezonde voedselomgeving; 3. De sociale implicaties van rookverboden. In het kader van LeGrO 2023 hebben vervolg leersessies plaatsgevonden over de impact van een (on)gezonde voedselomgeving en de gezonde ruimtelijke interventies. De leersessie sociale implicaties van rookverboden is geannuleerd wegens gebrek aan opgave. In het najaar van 2023 heeft een tussenevaluatie van LeGro plaatsgevonden. De verbeterpunten nemen we mee in 2024.

- **GGD als nabije en snel reagerende organisatie & relatieonderhoud gemeenten**
  Om de expertise van de publieke gezondheid dicht bij de gemeenten te hebben, werd het relatiebeheer met gemeenten in 2023 verder geoptimaliseerd. De ambtenaren Volksgezondheid van de gemeenten en de adviseurs PG hebben in 2023 frequent contact en er werd verder gewerkt aan een eenduidige communicatiestructuur. Het afgelopen jaar hebben we daardoor wederom snel kunnen reageren op vragen vanuit de gemeenten (o.a. raden), maar hebben we ook informatie vanuit de GGD sneller kunnen delen richting de gemeenten.

- **Project 'Sociale en emotionele ondersteuning van inwoners en professionals in het aardbevingsgebied'**
  De Aardbevingsacademie heeft ten doel de mentale weerbaarheid en veerkracht van professionals werkzaam in aardbevingsgebied te versterken; hen kennis, vaardigheden en tools aan te reiken voor hun werk met inwoners. Sinds 2023 wordt het aanbod van de Aardbevingsacademie in-company georganiseerd, omdat in 2022 het aantal aanmeldingen van cursussen met open inschrijving terugliep. De in-company trainingen worden in samenspraak met bedrijven en organisaties op aanvraag georganiseerd. Dit jaar hebben we op deze wijze een groeiend aantal cursussen, webinars, e-learnings en coaching trajecten kunnen uitvoeren. Ook is in het najaar de nieuwe website in gebruik genomen, waarin nog beter wordt aangesloten bij behoeften van professionals. Het aanbod is dit jaar aangevuld met een aantal trainingen waar vanuit het veld behoefte aan was, o.a. op het gebied van gespreksvoering met mensen met (lichte) beperkingen. Daarnaast monitorde GGD Groningen voor de aardbevingsgemeenten de inzet van aardbevingscoaches, het rapport van 2022 is in de eerste helft van het jaar aan de ambtelijke tafel sociaal en gezondheid gepresenteerd. In 2023 is deze monitoring verder ontwikkeld met de introductie van een nieuwe webapplicatie waardoor aardbevingscoaches op eenvoudiger wijze hun monitorgegevens door kunnen geven. De rapportage over 2023 zal in het eerste kwartaal van 2024 worden gepresenteerd.

Gezondheidsbevordering

Een integrale aanpak van interventies en programma's

De Groninger bevolking en beleidsmakers zijn zich steeds meer bewust dat de gezondheid van grote groepen Groningers zorgelijk is en zorgelijker wordt. Het besef hoe belangrijk vitaliteit, gezonde leefstijl en een gezonde omgeving is om gezondheidswinst te behalen, is gegroeid. Er is volop draagvlak om in te zetten op preventie en gezondheidsbevordering. GGD Groningen geeft uitvoering aan de speerpunten die door gemeente als prioritair worden aangegeven in het regionaal en lokaal gezondheidsbeleid. Er wordt ingezet op een integrale aanpak van interventies en programma's,

waardoor er een effectieve en duurzame verandering volgt en de samenwerkingsketen versterkt wordt. Daarbij zullen we voortdurend aansluiten op bestaande structuren, programma's en campagnes.

De GGD adviseert en ondersteunt gemeenten op welke wijze er integraal en duurzaam uitvoering gegeven kan worden aan het Gezond en Actief Leven Akkoord en het daarbij behorende lokale gezondheidsbeleid, Lokale Preventie Akkoord en Sportakkoord. De volgende integrale interventies en programma's zijn de afgelopen periode uitgevoerd i.s.m. inwoners, (lokale) netwerken en gemeenten:

- **Rookvrij opgroeien in Groningen**

Samen met meer dan honderd de verschillende organisaties vormt GGD Groningen sinds 2019 het 'Regionaal Netwerk Rookvrij Opgroeien Groningen'. Samen met alle gemeenten en veldpartijen binnen en buiten de zorg wordt gewerkt aan een effectieve lange termijn aanpak. GGD Groningen is de initiator en coördinator van dit regionale netwerk en volgt en draagt bij aan landelijke, regionale en lokale (beleids)ontwikkelingen. Het agenderen van de rookvrij generatie blijft nodig en wordt breed opgepakt binnen al onze gemeenten. Ook dit jaar zijn private partijen die zich melden bij het regionale netwerk rookvrij opgroeien. Samen met alle gemeenten en veldpartijen binnen- en buiten de zorg wordt gewerkt aan een effectieve lange termijn aanpak. GGD Groningen heeft in 2023 het netwerk kunnen adviseren over het gezamenlijk uitdragen van verschillende landelijke collectieve publiekscampagnes zoals 'Puur Rookvrij' en 'Stoptober.' Verder heeft de GGD intern in het kader van Kansrijke Start, de online (gratis) training Rookvrij Start onder de aandacht gebracht van de JGZ professionals. De GGD heeft geïnventariseerd en meegedacht met onze gemeenten of er mogelijkheden waren om deel te gaan deelnemen aan het landelijke programma 'Stoppen met Roken Zorg voor iedereen' van Pharos. Dit is een stoppen met roken aanpak voor moeilijk te bereiken doelgroepen. Ondanks dat een aantal gemeenten en ketenpartners enthousiast waren, bleek het voor gemeenten niet mogelijk om de beschikbare (personele) capaciteit voor de uitvoering van dit programma vrij te spelen.
Binnen de Lokale Preventie Akkoorden (LPA's) van alle 10 gemeenten, bleef de rookvrije generatie een belangrijk speerpunt. In 2023 heeft de GGD wederom actief deelgenomen aan de verschillende LPA werkgroepen, meegedacht over uitvoeringsplannen en dit jaar lag het accent op hoe deze LPA's te verbinden aan het GALA.
Tot slot heeft de provincie Groningen een provinciaal plan opgesteld om alle bushaltes in de Provincie rookvrij te maken, hierbij heeft de GGD op verzoek van de provincie actief meegedacht en geadviseerd.

- **Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)**

Gemeente Oldambt is in 2022 gestart met het programma Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO), een programma dat is gebaseerd op het IJslandse preventiemodel. Met het werken volgens Opgroeien in een Kansrijke Omgeving, werkt de gemeente aan het terugdringen van het gebruik van alcohol, drugs en roken onder jongeren en aan het verbeteren van hun welbevinden. GGD is ook in 2023 vertegenwoordiger in het OKO kernteam. Het programma wordt o.a. gesubsidieerd door NPG-gelden.
De GGD heeft in deze aanpak specifiek meegedacht over en het uitvoeren van de bijbehorende monitor en indicatoren die betrekking hebben op risicofactoren voor middelengebruik. In het voorjaar is de OKO-dialoogsessie over deze monitor gehouden. De GGD heeft een presentatie aan de gemeenteraad van Oldambt verzorgt over de OKO cijfers en in het najaar is gestart met de landelijke reguliere gezondheidsmonitor Jeugd, waarin de OKO vragenset is opgenomen voor alle gemeenten in de provincie. De gemeente Groningen wil in navolging van Oldambt het

programma OKO in 2024 gaan opzetten. De GGD is op verzoek van de gemeente Groningen betrokken bij de voorbereiding.

- **Alcoholpreventie, NIX 18 en IkPas**

Alcohol is één van de thema's uit het Nationaal Preventie Akkoord en is ook opgenomen in het GALA. GGD Groningen is nauw betrokken bij de uitrol van drie landelijke campagnes die zijn opgenomen in het lokale beleid: 'Nix18', 'Ik Pas' en 'Zien drinken doet drinken'.
'NIX18' is een campagne voor jongeren en hun ouders die draait om de 'NIX18'-afspraak; jongeren onder de 18 jaar roken en drinken niet. GGD Groningen heeft zich doorlopend ingezet voor de uitrol van deze campagne. Zo zijn er landelijke 'online' ouderavonden gepromoot en verschillende campagnes van 'NIX18' werden online gedeeld.
'Ik Pas' is een campagne voor volwassenen waarbij deelnemers dertig dagen stoppen met drinken om bewust te worden van hun drinkgedrag en de gevolgen daarvan. GGD werkt nauw samen met VNN voor de advisering aan gemeenten en ketenpartners hoe zij deze campagne in kunnen zetten binnen hun alcoholbeleid. Ter ondersteuning hebben zij in 2023 een toolkit voor alle gemeenten en ketenpartners gemaakt. GGD heeft daarnaast via de socials 'Ik Pas' onder de aandacht gebracht. Het bereik was zeer goed.
De landelijke campagne 'Zien Drinken doet drinken' is begin november van start gegaan. Het doel van de campagne is om ouders en andere volwassenen bewust te maken van de invloed die zij met hun drinkgedrag hebben. Dit jaar richten ze zich op ouders van hele jonge kinderen vanaf 2 jaar. GGD Groningen heeft de campagne online gedeeld.

- **JOGG in de provincie**

De regiocoördinator JOGG zet in op een provinciale uitrol van de JOGG aanpak. Deze aanpak ondersteunt en versterkt de gemeentelijke-, lokale JOGG aanpak door (duurzame) verbindingen te maken met bestaande landelijke en provinciale programma's en projecten. De regiocoördinator faciliteert en ondersteunt de (toekomstige) JOGG-gemeenten en de betrokken beleidsambtenaren. Daarnaast is de regiocoördinator adviserend en coachend naar de lokale JOGG regisseurs. In het afgelopen jaar is er gewerkt aan verschillende provinciale doelstellingen en sluit de coördinator aan bij provinciaal georganiseerde overleggen, zoals o.a. het Provinciaal Beweegakkoord, Gezond Groningen en heeft een directe aansluiting met de Regiodeal Oost. Acht van de tien Groningse gemeenten zijn nu JOGG gemeente.

- **JOGG gemeente Groningen**

In opdracht van de gemeente Groningen heeft GGD Groningen de JOGG aanpak vertaald naar een Groningse aanpak. De JOGG-regisseurs creëren mogelijkheden waarbij professionals in staat zijn om te werken aan gezondheid in brede context voor alle kinderen in de wijk. De JOGG regisseurs zijn actief in vijf wijkvernieuwingswijken. De JOGG regisseurs zetten met name in op de thema's gezond bewegen, gezonde voeding en lekker in je vel zitten.
Om de JOGG gedachtegang en werkwijze structureel in te bedden en de wijksamenwerking voor een gezonde jeugd te bestendigen is borging essentieel. Doorlopend wordt geïnvesteerd in het netwerk van professionals en sleutelpersonen in de wijk (o.a. scholen, kinderopvang, welzijnswerk, zorgprofessionals, buurtsportcoaches). Samen werken we aan een gezonde omgeving, waarin behoeften van kinderen en jongeren centraal staan. Tijdens deze borgingsfase is en blijft de JOGG-regisseur adviserend en ondersteunend naar professionals in de vijf JOGG wijken bij vragen en knelpunten op het gebied van gezondheidsthema 's met specifieke focus op bewegen, gezonde voeding en lekker in je vel zitten. Er wordt hierbinnen verbinding gezocht met thema´s die gezondheid in bredere zin raken, zoals armoede, positieve gezondheid, taal- en spraakontwikkeling en kindermishandeling.

In 2023 zijn verschillende activiteiten ondernomen om borging mogelijk te maken, zoals het in kaart brengen van sleutelfiguren, aansluiten bij overlegstructuren in de JOGG wijken en het introduceren van een JOGG toolkit waar beschreven staat hoe professionals samen kunnen werken. Er zijn inspiratiesessies en/of trainingen gegeven over gezondheidsthema's aan deze professionals (o.a. Kansrijke Start en positieve gezondheid in de wijk).

- **Jong Leren Eten (JLE)**

Het programma JLE wil kinderen en jongeren tot 18 jaar structureel in aanraking laten komen met informatie en activiteiten over gezond voedsel. Met als uiteindelijk doel dat ze leren om gezonde en duurzame keuzes te maken. Het programma Jong Leren Eten (JLE) wordt gesubsidieerd door het Rijk (LNV i.s.m. VWS). De makelaars JLE van de GGD, hebben in 2023 diverse activiteiten op het gebied van gezonde en duurzame voeding, in samenwerking met diverse partners georganiseerd en uitgevoerd zoals:

  - Gemeenten, aanbieders van voedseleducatie en het onderwijs troffen elkaar in de tweede 'Meet & Eat' regiobijeenkomst – in de gemeente het Hogeland - waar regionale partners op het gebied van voeding en educatie konden kennismaken en netwerken.
  - In verschillende gemeenten is samengewerkt met lokale initiatieven. Zo is er in Midden-Groningen samen met het Rode Kruis gewerkt aan gezonde ontbijttassen. In de gemeente het Hogeland werkt JLE samen met Vakland het Hogeland en IVN in het project Insectendorpen. In de gemeente Delfzijl werkt JLE samen met Huis van de Sport aan een nieuwe fietsroute met als thema gezonde voeding.
  - Binnen het onderwijs zijn ruim 20 'moestuincoaches' opgeleid om te worden ingezet op scholen ter ondersteuning bij het opzetten en onderhouden van een moestuin. Er is een experiment uitgezet onder vijf basisscholen met een verticale moestuintoren, waarmee op basis van hydroponics groentes worden gekweekt en in het schooljaar (2023-2024) vindt in de provincie Groningen de Schoolkantine Challenge plaats.
  - Ruim 50 kinderopvanginstellingen in de provincie hebben meegedaan aan de Gezonde Smikkelweken. Daarnaast kregen de kinderen materiaal mee naar huis, zodat het hele gezin met gezonde voeding aan de slag kon gaan.
  - Er is deelgenomen aan een 'hackaton' van Hinoord om de transitie van zorg naar gezondheid te versnellen. Gezamenlijk met de Hanze Hogeschool, de Streekboer, UMCG, gemeente Westerkwartier en Nederland Zorgt voor Elkaar.

- **Gezonde school**

  Gezonde School is een bewezen effectief programma waarbij met behulp van een structurele aanpak op een systematische en planmatig manier duurzaam aan gezondheid wordt gewerkt. De GGD begeleidt deze scholen bij de implementatie van deze aanpak vanuit stimuleringsgelden (VWS). De belangstelling vanuit scholen om met het programma aan de slag te gaan is voor schooljaar 2023-2024 enorm toegenomen:

  - In onze regio zijn dit jaar 47 scholen bezig geweest met de Gezonde School aanpak. Scholen blijven voornamelijk kiezen voor de thema's voeding, bewegen, sport en welbevinden.
  - Er is een flinke toename van scholen die willen inzetten op het thema Relaties en Seksualiteit. Hiervoor is vanuit VWS extra subsidie beschikbaar. In 2023 doen er 26 scholen mee. Er wordt nadrukkelijk verbinding gemaakt met het thema mentale gezondheid en lokale samenwerking.
  - Aanvullend is er extra subsidie beschikbaar voor mbo scholen (schooljaar 2023-2024). Deze subsidie is gericht op bewustwording van het belang van gezond en vitaal werknemerschap bij mbo-studenten, en duurzame inzetbaarheid. In onze regio

gaan vier mbo-scholen aan de slag gegaan met het thema “Gezond en Veilig werken”. GGD werkt vanuit dit programma samen met Arbo deskundigen in de begeleiding van de mbo-scholen. En wordt nauw samengewerkt met de Vitaliteitscampus.

- De Gezonde School aanpak wordt verder door verschillende gemeenten opgenomen in het Lokale Preventie Akkoord en/of Sportakkoord. Vanuit de Gezonde School adviseurs is er specifiek aandacht voor het leggen van verbindingen en bundelen van bestaande, op zichzelf staande lokale en regionale gezondheidsactiviteiten, zodat deze duurzamer worden en geborgd. Ook is de samenwerking met het programma Jong Leren Eten voortgezet. We zien de Gezonde School aanpak ook terug in een aantal van de recent ingediende lokale GALA plannen. GGD wordt daar waar nodig bij de uitvoering betrokken.

- **Mondgezondheid**
  GGD Groningen laat het thema mondgezondheid nadrukkelijk aansluiten op campagnes als Rookvrije generatie en het programma Kansrijke Start. Daarnaast wordt het thema meegenomen met het thema voeding bij de aanpak Gezonde School, JOGG (Holle Bolle Kies) en Jong Leren Eten. De GGD blijft net als voorgaande jaren betrokken bij het GigaGaaf! Onderzoek, dat als doel heeft om de mondgezondheid van jonge kinderen te bevorderen. Daarnaast is de GGD aangesloten bij het ronde tafeloverleg mondzorg bij jeugdigen Zorginstituut Nederland, met als doel bestaande preventieve mondzorginterventies te integreren in lopende publieke gezondheidsprojecten.
  De gemeente Groningen heeft in september besloten om extra in te zetten op de mondzorg van inwoners die rond moeten komen van het sociale minimum. Er worden bij deze doelgroep veel mondgezondheidsproblemen gesignaleerd. De GGD en de gemeente Groningen zijn nu samen met de Hanzehogeschool en mensen uit deze doelgroep aan het inventariseren waar de meeste winst kan worden behaald als het gaat om mondgezondheid.
- **Omgevingswet**
  Gezondheidsbevordering binnen de leefomgeving is een steeds belangrijker thema geworden dat verschillende beleidsdomeinen raakt. Zo is de gezonde leefomgeving een belangrijk onderdeel van het GALA en IZA. Maar ook de invoering van de Omgevingswet (1 januari 2024) geeft gemeenten, provincie en waterschappen de opdracht gezondheid en veiligheid mee te laten wegen in de inrichting van de fysieke leefomgeving.
  De GGD adviseert al jaren over een gezonde leefomgeving en kan steeds breder meekijken en adviseren. De GGD denkt mee en adviseert bij ruimtelijke planvorming die impact hebben op gezondheid, maar ook bij omgevingsvisies en omgevingsplannen en -programma’s. De GGD heeft verder t.a.v. de Omgevingswet de rol en taak toegewezen om het bevoegd gezag te adviseren. De GGD heeft zich hierop voorbereid zodat zij in 2024 integrale adviezen kan (blijven) geven aan het bevoegd gezag. De integrale GGD adviezen worden gemaakt door een multidisciplinair team, vanuit een brede kijk op gezondheid en een gezonde leefomgeving. Kennis wordt gebundeld vanuit verschillende teams zoals Milieu en Gezondheid, Infectieziektebestrijding, JGZ, Gezondheidsbevordering, Epidemiologie, Beleid en Communicatie. De gezondheidsbevorderaar heeft hier een belangrijke coördinerende rol. Ieder integraal advies dat de GGD heeft gegeven wordt geëvalueerd om het proces te verbeteren en goed te laten aansluiten bij de wensen van bevoegd gezag. Voor deze taak wordt eveneens nauw samengewerkt met partners in de regio in het Regionaal Platform Omgevingswet Groningen. Landelijke werkt de GGD nauw samen met het RIVM, Pharos en GGD GHOR Nederland.

Epidemiologie

Onderzoek en monitoring

Om inzicht te krijgen in de gezondheidssituatie van de bevolking in de provincie Groningen worden er voor de gemeenten periodiek epidemiologische gegevens verzameld door de GGD. Hierbij werkt de GGD Groningen nauw samen het RIVM, GGD GHOR NL en 24 andere GGD'en. Er zijn vanuit ZonMw (namens VWS) extra middelen beschikbaar gesteld om een integrale brede monitor naar de fysieke en psychische gezondheidseffecten van corona uit te voeren. Hierbij werken lokale GGD'en samen met GGD GHOR Nederland, het RIVM, het Nivel en ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum en het Netwerk GOR. De regionale resultaten van deze onderzoeken zijn gedeeld met de Groninger gemeenten en staan in opdracht van de gemeenten op de digitale dataportal die vrij toegankelijk is en informatie over de publieke gezondheid in Groningen weergeeft. De portal werd ook in 2022 actueel gehouden en doorontwikkeld (https://ggdgroningen.incijfers.nl).

De volgende monitoren stonden centraal in 2023:

- **Gezondheidsmonitor Jeugd 2023**
  In het najaar van 2023 hebben wij samen met het RIVM, GGD GHOR NL en 24 andere GGD'en de Gezondheidsmonitor Jeugd 2023 uit gevoerd. Het afgelopen jaar zijn scholen geworven, is de vragenlijst ontwikkeld en hebben we voorbereidingen getroffen voor de data-analyses. In december zijn door de scholen de laatste vragenlijsten voor de Gezondheidsmonitor Jeugd 2023 ingevuld. De epidemiologen hebben intensief contact met de scholen. Deelnemende scholen zullen in 2024 een terugkoppeling ontvangen van de resultaten in de vorm van een schoolprofiel.
- **Voorbereiden gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2024**
  In samenwerking met onze landelijke partners zijn we al bezig met de voorbereidende werkzaamheden Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2024, zoals het ontwikkelen van de vragenlijst en de landelijke aanbesteding van het veldwerkbureau. De resultaten worden in 2024 verwacht.
- **Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022**
  In 2022 hebben we de extra Corona Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen uitgevoerd. De analyse en rapportage van de resultaten zijn afgerond. GGD Groningen heeft hierover een persbericht uitgebracht. Bovendien zijn de cijfers gepubliceerd en gedeeld met alle gemeenten. De resultaten zijn te vinden op de dataportal: https://ggdgroningen.incijfers.nl.
- **Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2022**
  In het voorjaar van 2023 zijn de resultaten van de Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2022 gepubliceerd. Bijna 70.000 jongvolwassenen verspreid over heel Nederland hebben de vragenlijst online ingevuld. In de provincie Groningen hebben 2.885 jongvolwassenen deelgenomen aan het onderzoek. Voor de resultaten is een rapportage en tabellenboek samengesteld, dat kunt u hier vinden. In het najaar van 2023 zullen de voorbereidingen worden getroffen voor de Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2024.
- **Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2024**
  Dit jaar hebben we voorbereidende werkzaamheden uitgevoerd voor de tweede Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen die in 2024 worden uitgevoerd. Dit betreft een onderzoek naar de gevolgen van de coronamaatregelen op het welzijn van 16-25 jarigen. Hierbij werken lokale GGD'en samen met GGD GHOR Nederland, het RIVM, het Nivel en ARQ Nationaal Psychotrauma Centrum en het Netwerk GOR.

- **Informatie en datamanagement coronavirus**
  Epidemiologie ondersteunt de afdeling IZB bij de informatievoorziening en datamanagement rondom de bestrijding van infectieziekten. Informatie uit diverse interne en externe datasystemen wordt door de epidemiologen geanalyseerd en zowel intern als extern gerapporteerd. De beschreven trends en ontwikkelingen kunnen worden gebruikt bij het bepalen van het IZB-beleid.
- **Regiobeeld en regioplan**
  In onze regio werd onder leiding van Menzis het regiobeeld geactualiseerd. GGD Groningen heeft een actieve bijdrage geleverd aan het regiobeeld door de relevante data en kennis aan te bieden over de publieke gezondheid in onze provincie. Op basis van dit regiobeeld hebben regionale zorgpartijen een regioplan op kunnen stellen.
- **GALA gemeentebeeld**
  De afdeling epidemiologie heeft ter ondersteuning van alle tien gemeenten een GALA-gemeentebeeld ontwikkeld. Dit beeld geeft inzicht in de prognose van en ontwikkelingen in de bevolking van de gemeente op de verschillende GALA onderdelen. Tevens geeft het inzicht in de kenmerken van de bevolking van de gemeente op het gebied van gezondheid en welzijn aan de hand van de GALA-doelen. Het GALA-gemeentebeeld bleek een goed middel om te komen tot beter zicht op de gemeentelijke opgaven, deze op te nemen in het lokale plan en om hierover in gesprek te gaan met samenwerkingspartijen in de gemeente. We zien de cijfers van de GGD terug in alle lokale plannen van aanpak GALA.

Wat heeft het gekost?

			Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Jaarrekening	Afwijking
Deelprogramma	**baten of lasten**	**Programma- onderdeel**	**2023**	**2023**	**2023**	**2023**
Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden	lasten	**Totaal lasten**	**2.365**	**2.365**	**2.290**	**-75**
Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden	baten	Inwonersbijdrage	-1.414	-1.414	-1.414	0
	baten	Overige baten	-481	-482	-912	-430
Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden	baten	**Totaal baten**	**-1.895**	**-1.895**	**-2.325**	**-430**
		Gerealiseerd saldo baten en lasten	**470**	**470**	**-35**	**-505**
Reserve-mutaties		Toevoeging	30	30	30	0
		Onttrekking	-500	-500	-319	181
		Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**-324**	**-324**

2.5. Deelprogramma Inspecteren en adviseren van locaties ter bevordering van kwaliteit, veiligheid en hygiëne

Wat houdt het deelprogramma in?

Het deelprogramma Inspecteren en adviseren van locaties ter bevordering van de kwaliteit, veiligheid en hygiëne omvat de functie Toezicht en Advies.

Als GGD voeren we in opdracht van gemeenten **toezicht** uit bij kinderopvanglocaties, gastouders en seksinrichtingen. Voor een aantal gemeenten voert de GGD sinds 2017 het **toezicht op de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)** uit. We zien toe op en bevorderen de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning die gemeenten in het kader van de Wmo inkopen bij zorg- en welzijnsinstellingen. Het kwaliteitstoezicht spitst zich toe op cliënten, personeel en veiligheid. Daarnaast is het rechtmatigheidstoezicht en het toezicht bij calamiteiten bij een aantal gemeenten belegd bij de GGD.

Het team Toezicht en Advies voert in opdracht van het ministerie van VWS hygiëne-inspecties uit bij **tattoo- en piercingshops** en in opdracht van de WHO op **schepen** in zeehavens (Eemsdelta en Het Hogeland).

Wat hebben we bereikt?

Toezicht kinderopvang

De GGD houdt toezicht op kinderopvanglocaties en gastouders door middel van inspecties waarbij getoetst wordt of er wordt voldaan aan de wettelijk gestelde kwaliteitsvoorschriften. De GGD maakt jaarlijks afspraken met gemeenten over de inspecties bij kinderopvanginstellingen op basis van het risicoprofiel en 100% van de kinderopvanglocaties wordt geïnspecteerd. Daarnaast doen we een steekproef van 50% van de gastouders.

Toezicht WMO

De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) heeft in haar jaarrapport 2021 wederom geconcludeerd dat de kwaliteit van het Wmo-toezicht te laag is. De VNG herkent de conclusies van de IGJ en constateert samen met de IGJ dat het kwaliteitstoezicht bij een aantal gemeenten nog in de kinderschoenen staat, of waar het college kiest voor een beperkte invulling van de toezichttaak. In 2022 is een verbetertraject in gang gezet, waarin VNG, toezichthouders, GGDGHOR NL en het Toezicht Sociaal Domein werken aan een gezamenlijk beleidskader. Dit traject richt zich onder andere op het steviger wettelijk verankeren van het gemeentelijk toezicht, gericht op het waarborgen voor onafhankelijkheid van het toezicht, formuleren van toezichtbeleid, opstellen van een werkplan, openbaar maken van toezichtrapportages en jaarlijkse verslaglegging.

We voeren preventief regulier toezicht WMO uit op de aanbieders van zorg in natura en de persoonsgebonden budgetten. In de gemeenten Het Hogeland en Eemsdelta voeren we zowel kwaliteitstoezicht als toezicht op rechtmatigheid uit. Dit kwaliteitstoezicht spitst zich toe op cliënten, personeel en veiligheid. Ook wordt door de GGD in deze gemeenten het calamiteitenonderzoek uitgevoerd. Sinds september 2021 voeren we in de gemeente Oldambt kwaliteitstoezicht uit. In 2022 is het contract verlengd tot 31 december 2024.

Toezicht overige instellingen

Vanaf 1 januari 2022 zijn er nieuwe regels van toepassing op het toezicht tattoo/piercing/permanente make-up. Die regels komen van zowel het ministerie van Volksgezondheid als de Europese Unie waaronder het verbod op bepaalde inkten. Ook gelden strengere hygiëneregels. Zo moet de behandelruimte waar de tatoeage wordt gezet een visueel gescheiden ruimte zijn van de rest van de tattooshop.

De aanmeldingen voor toezicht zeeschepen zijn in het hele jaar doorgegaan. Ook is een aantal seksinrichtingen bezocht.

Wat hebben we gedaan?

Toezicht kinderopvang

- **Inspecties**
  Al snel bleek dit jaar dat de 100% norm niet gehaald zou worden bij de inspecties voor kinderopvanglocaties en gastouders. Begin 2023 zijn twee nieuwe toezichthouders aangesteld. Door vertrek van een collega, en zwangerschapsverlof van twee collega's bleek dit echter niet voldoende om de workload te dekken. Halverwege het jaar zijn nog twee nieuwe collega's toegevoegd aan het team. Het inwerken van nieuwe collega's kost tijd waardoor de productie niet goed op gang kwam. Daarnaast is de steekproef gastouders verhoogd. Eind 2023 is het team nogmaals uitgebreid met twee nieuwe collega's die in 2024 zullen starten. Gemeenten en de Inspectie van het Onderwijs zijn in september 2023 geïnformeerd over het niet halen van de inspectienorm, de oorzaken en de keuze voor de locaties die niet bezocht werden.
  Ten opzichte van 2022 hebben we echter in totaal 29 inspecties meer uitgevoerd dan in 2023. Dit heeft te maken met het feit dat nieuwe medewerkers eerst starten met bezoeken aan gastouders waardoor er wel meer gastouders zijn geïnspecteerd en er inspecties bij kinderopvanglocaties zijn blijven liggen. De afspraak is dat deze organisaties in 2024 als eerste worden bezocht.
  In bijgaand overzicht zijn de inspecties kinderopvang in de afgelopen jaren op een rijtje gezet.

	KDV (*VVE*)	BSO	GOB	VGO	totaal
2019	463 (150)	323	38	364	1.188
2020	300 (108)	167	16	269	752
2021	417 (181)	290	26	330	1.063
2022	439 (175)	313	30	330	1.112
2023	414 (157)	276	11	440	1141

Samenwerking met de Groninger gemeenten blijft belangrijk. In 2023 hebben we twee keer overleg gehad met de ambtenaren Kinderopvang. Beide keren waren VNG en DUO hierbij aanwezig. De werkgroep flexibel toezicht (vertegenwoordigers gemeenten en toezichthouders) is in het voorjaar voor het laatst bij elkaar geweest en de werkgroep heeft besloten om in 2023 verder te gaan met de gekozen werkwijze zoals dit in 2022 is uitgevoerd. De werkgroep is opgeheven en de flexibele inspectieactiviteit zal als vast agendapunt terugkomen in het ambtenarenoverleg.

In het voor- en najaar zijn er weer nieuwsbrieven voor de houders van kinderopvang en gastouderbureaus verzonden. We hebben 1.141 inspecties kinderopvang afgerond in 2023. In 2022 bedroeg het aantal inspecties 1.112.

- **Toezicht WMO**
  In de gemeenten Het Hogeland en Eemsdelta voeren we sinds 2017 zowel kwaliteitstoezicht als toezicht op rechtmatigheid en calamiteiten uit. Het kwaliteitstoezicht spitst zich toe op cliënten, personeel en veiligheid aan de hand van de vastgestelde toezichtkaders ZiN en PGB. Ook voert de GGD voor deze gemeenten het calamiteitenonderzoek uit. De GGD heeft in beide gemeenten contracten tot en met 2024. Sinds september 2021 voeren we in de gemeente Oldambt kwaliteitstoezicht uit bij aanbieders (ZiN en PGB). In 2022 is besloten dat het toezicht tot 31 december 2024 bij de GGD belegd blijft.
- **Toezicht overige instellingen**
  In 2023 hebben we 63 tattoo/piercing/permanente make-up (pmu) bedrijven geïnspecteerd (nieuwe vergunning en verlenging vergunning). In 2024 worden er 65 verlopen vergunningen verwacht. Tevens hebben we een evenement op het gebied van tattoo/piercen/pmu in Martiniplaza geïnspecteerd. Samen met de afdeling IZB hebben we vooroverleg gehad over het evenement en we hebben het evenement bezocht. Er zijn op dit moment drie inspecteurs vergunningverlening tatoeëren en piercen.
  Het team inspecteurs voor de schepen heeft ook aandacht voor de veiligheid tijdens inspecties, bijvoorbeeld zichtbaarheid op haventerreinen, beschermende kleding etc.. Voor elke toezichthouder is een rugzak beschikbaar, eigen printer, beschermende kleding, schoeisel etc.. In 2023 zijn 152 schepen geïnspecteerd. Ten opzichte van 2022 zijn dit 21 inspecties meer. In 2023 zijn er twee seksbedrijven geïnspecteerd.
  In onderstaande tabel wordt een overzicht gegeven van de overige inspecties die de afgelopen vier jaren hebben plaatsgevonden.

Aantal overige inspecties	2019	2020	2021	2022	2023
- Seksbedrijven	3	0	43	4	2
- Tattoo & Piercingshops	42	54	71	54	63
- Schepen	153	129	113	131	152

Toelichting tabel:

- *Seksbedrijven - frequentie is afhankelijk van de vergunning van de gemeente*
- *Tattoo & Piercing & PMU – eens per drie jaar en bij aanvraag nieuwe vergunning*
- *Schepen – afhankelijk van het aantal schepen dat binnenkomt in onze twee zeehavens (Eemsdelta en Het Hogeland)*

Wat heeft het gekost?

			Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Jaarrekening	Afwijking
Deelprogramma	**baten of lasten**	**Programma- onderdeel**	**2023**	**2023**	**2023**	**2023**
Inspecteren en adviseren	lasten	**Totaal lasten**	**1.486**	**1.486**	**1.402**	**-83**
Inspecteren en adviseren	baten	Inwonersbijdrage	0	0	2	2
	baten	Overige baten	-1.486	-1.486	-1.343	142
Inspecteren en adviseren	baten	**Totaal baten**	**-1.486**	**-1.486**	**-1.341**	**144**
		Gerealiseerd saldo baten en lasten	**0**	**0**	**61**	**61**
Reserve-mutaties		Toevoeging	0	0	0	0
		Onttrekking	0	0	0	0
		Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**61**	**61**

2.6. Bedrijfsvoering

Facilitair/Huisvesting

De huurcontracten van de locaties in de regio zijn op orde. Met de VRG wordt gezamenlijke huisvesting onderzocht. Voor de PvE-fase is met instemming van het algemeen bestuur een intentieovereenkomst met de VRG afgesloten. Het Programma van Eisen (PvE) is opgesteld onder leiding van Draaijer en Partners.

Op 14 juli 2023 zijn de resultaten van de PvE-fase en de verwachte exploitatie effecten in het algemeen bestuur PG&Z gepresenteerd. Uitgangspunt voor het opstellen van het programma van eisen voor zowel de VRG als de GGD was om invulling te geven aan hun taak als zorgvuldige en toekomstgerichte werkgever door een programma van eisen op te stellen dat niet alleen de nadruk legt op soberheid en functionaliteit, maar dit combineert met ambitie op het gebied van duurzaamheid en een optimaal werkklimaat.

Het algemeen bestuur PG&Z heeft op 14 juli 2023 gevraagd dat wanneer het definitieve voorstel over de herhuisvesting wordt geagendeerd de effecten van de herhuisvesting in kaart zijn gebracht, inclusief een verkenning van de alternatieve locaties. De resultaat van het verkennende onderzoek naar alternatieven wordt in het eerste kwartaal 2024 voorgelegd aan het bestuur, waarna er een ‘Go/No Go’ voor verdere ontwikkeling van herhuisvesting VRG/GGD wordt gegeven.

Verbeteren managementinformatie

De GGD zet constant in op het verbeteren van de managementinformatie en monitorinformatie voor gemeenten. De nieuwe gestandaardiseerde opzet van de DVO (dienstverleningsovereenkomst) is succesvol ingevoerd. Tevens zijn gemeenten tevreden over de nieuwe kwalitatieve rapportage. 2024 zal een jaar van finetuning worden.

Informatiemanagement

De ICT-dienstverlening van de gemeente Groningen verloopt nog niet naar tevredenheid. Met grote regelmaat komt het voor dat de werkprocessen niet kunnen worden uitgevoerd door verstoringen. Ook worden belemmeringen ervaren bij de invoering van nieuwe software. Dit vraagt van de Informatiemanager veel focus op het op orde krijgen van het accountbeheer, servicemanagement, contractmanagement, informatiebeveiliging en NEN-normering. De capaciteit binnen de GGD is hiervoor onvoldoende en tevens onvoldoende om in te kunnen spelen op toekomstige noodzakelijke ontwikkelingen naar aanleiding van landelijke ontwikkelingen vanuit GGDGHOR NL en wetgeving, maar ook voor ontwikkelingen op het gebied van datagericht werken en mogelijke verzelfstandiging van de ICT.

In het kader van de mogelijke toekomstige gezamenlijke huisvesting VRG/GGD heeft de GGD met de VRG de intentie uitgesproken om te verkennen welke mogelijkheden er zijn op ICT-gebied om samen te gaan werken. De GGD heeft in 2023 een schets gemaakt van hoe de toekomstige ICT-omgeving er uit moet komen te zien en welke functies de regie organisatie dan zal moeten bevatten. Daarbij is met name naar de situatie bij de VRG gekeken. De GGD gaat aansluiten bij aanbestedingen van de VRG en daarmee in 2024 de eerste stappen zetten om de ICT van de gemeente Groningen los te koppelen.

De GGD moet gaan voldoen aan de norm NEN 7510 voor informatiebeveiliging in de zorg. Met behulp van een externe partij is een managementsysteem voor informatiebeveiliging (ISMS) opgezet

en is de eerste directiebeoordeling daarvan in het tweede kwartaal van 2023 uitgevoerd. Alle risico's zijn in kaart gebracht en het informatiebeveiligingsbeleid is vastgesteld. Begin 2024 wordt een Security Officer geworven om de Informatiebeveiligingstaken uit te voeren voor de GGD. In het verlengde hiervan hebben in 2023 veel afdelingen binnen de GGD een voorlichting over bewustwording van informatiebeveiliging gehad.

Er wordt momenteel, in afstemming met diverse functies, gewerkt aan een nieuwe release van het digitaal dossier JGZ. Daarna volgt een advies over al dan niet vervanging van het systeem. Dat besluit zal niet eerder dan in 2024 genomen worden.

Informatiebeheer

De GGD maakt gebruik van de voorzieningen van de gemeente (archiefruimte, postkamer, archiefsysteem). De GGD heeft sinds 2022 extra capaciteit ingehuurd om het informatiebeheer op orde te brengen en te gaan voldoen aan de Archiefwet. Er wordt gewerkt aan bewustwording rondom archivering.

Met de gemeente Groningen is het gesprek gestart over ontvlechting van het informatiebeheer. De gemeente adviseert de GGD om een eigen archief applicatie aan te schaffen. In het vierde kwartaal van 2023 heeft de GGD hier positief over besloten. Daarbij is ook naar mogelijkheden van samenwerking met de VRG gekeken. De oplossing wordt opgenomen in het traject van de loskoppeling van de gemeente Groningen op ICT gebied.

Sinds 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) van kracht met uitzondering van actieve openbaarmaking. De GGD heeft in het eerste kwartaal van 2023 de nulmeting hiervoor uitgevoerd, het ambitieniveau vastgesteld en een contactpersoon aangewezen. Er is een applicatie aangeschaft voor het in kaart brengen van het informatielandschap (een eis vanuit de Woo). Vanaf juni 2023 wordt de GGD ondersteund door een externe Woo-deskundige die de organisatie helpt om te voldoen aan deze wet.

HRM

In het eerste kwartaal van 2023 is het project van invoering van het nieuwe functiewaarderingssysteem HR-21 volledig afgerond.

Door structureel capaciteitstekort is in 2023 niet gewerkt aan de noodzakelijke beleidsvraagstukken. Wel is gestart met behulp van externe capaciteit aan het herzien van de reiskostenregeling en zijn de mogelijkheden van een fietsleaseplan onderzocht. Ook zijn in 2023 de eerste stappen om te komen tot een strategische personeelsplanning gestart.

De RI&E op het gebied van arbeidsomstandigheden is in 2023 uitgevoerd voor het Hanzeplein. De RI&E voor de regiolocaties wordt in 2024 uitgevoerd.

Kwaliteitszorg

In november 2023 is de externe audit ten behoeve van het HKZ-certificaat uitgevoerd. Deze audit is goed verlopen en heeft niet geresulteerd in tekortkomingen. Ook zijn we gestart met voorbereidingen van een klanttevredenheidsonderzoek van een aantal teams. Daarnaast is er gekozen voor de implementatie van een kwaliteitsmanagementsysteem (KMS), dat verbetering moet opleveren op gebied van documentbeheer, risicobeheersing en processen. Het proces van aanbesteding is afgerond en de planning is om in januari 2024 te starten met de implementatie.

Communicatie

De GGD voorziet inwoners van voor hen waardevolle informatie en biedt tegenwicht tegen het aanbod van misinformatie. Inwoners organiseren zich via sociale media sneller dan voorheen. Wij ondersteunen gemeenten door het aanbieden van betrouwbare informatie op onze website en via de verschillende social media kanalen, al dan niet met visuele ondersteuning. Daarnaast voeren we gerichte monitoring van sociale media uit en stellen we informatie op (bijvoorbeeld op onze website) waar gemeenten naar kunnen doorverwijzen. De website is digitaal toegankelijk gemaakt en zoekfuncties zijn verbeterd.

Social media is een grotere rol gaan spelen en is niet meer weg te denken in de communicatie van de GGD. GGD Groningen heeft een duidelijke meer-kanalenstrategie waarbij we de keuze hebben gemaakt om, naast het Instagramaccount GGD Groningen voor studenten, een tweede Instagramaccount te openen speciaal voor onze JGZ doelgroep, genaamd GGD Groningen voor ouders. Daarnaast blijven we Facebook inzetten om ouders te bereiken en WhatsApp om één-op-één te communiceren. LinkedIn zetten we in voor de professionals en Twitter voor de pers en het nieuws.

GGD Groningen is in het kader van de campagne “een Goud begin” gestart met het opnemen van een serie podcast voor ouders over JGZ thema’s.

Uit de maandelijkse social media overzichten blijkt het veelvuldig gebruik van social media door diverse doelgroepen van de GGD. Onze berichten bereikten in het jaar 2023 maar liefst 841.445 mensen. Eind december hebben we 20.835 volgers verdeeld over alle kanalen. In de webcare verwerkten we 15.225 berichten via onze social media kanalen Facebook, Twitter, Instagram Student, Instagram Ouders, LinkedIn en WhatsApp.

De noodzakelijke inzet van goede professionele communicatie legt druk op de beschikbare capaciteit.

Rechtmatigheidsverantwoording

Nieuw in 2023 is dat we zelf een aantal werkzaamheden moeten uitvoeren om de rechtmatigheid van de uitgaven vast te stellen. Dit heeft als doel dat het Dagelijks Bestuur middels de rechtmatigheidsverantwoording die is opgenomen in hoofdstuk 8 van deze jaarrekening verantwoording kan afleggen over het rechtmatig handelen van de PG&Z in 2023. Ten behoeve van dit proces is een Intern Controleplan vastgesteld, waarin de werkzaamheden die vereist zijn, zijn opgenomen. De uitkomsten van deze controles zijn terug te vinden in de paragraaf 4.3 Bedrijfsvoering.

Wat heeft het gekost?

			Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Jaarrekening	Afwijking
Deelprogramma	**baten of lasten**	**Programma- onderdeel**	**2023**	**2023**	**2023**	**2023**
Overhead incidenteel	lasten	**Totaal lasten**	**176**	**176**	**376**	**199**
Overhead incidenteel	baten	Inwonersbijdrage	0	0	0	0
	baten	Overige baten	-176	-176	-90	86
Overhead incidenteel	baten	**Totaal baten**	**-176**	**-176**	**-90**	**86**
		Gerealiseerd saldo baten en lasten	**0**	**0**	**285**	**285**
Reserve-mutaties		Toevoeging	0	0	0	0
		Onttrekking	0	0	0	0
		Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**285**	**285**

DVO en gemeentelijke opbrengsten

In de tabel op de volgende pagina zijn de bedragen per gemeente weergegeven die in 2023 in rekening zijn gebracht. De € 25,8 miljoen gemeentelijke opbrengsten kunnen worden gesplitst in:

- Inwonersbijdrage (basistaken): € 17,4 mln.
- Overige bijdragen (specifieke taken): € 8,4 mln.

Daarnaast is er nog € 18,6 mln. aan overige opbrengsten gerealiseerd in 2023, bestaande uit:

- Opdrachten derden: € 6,4 mln.
- Subsidieopbrengsten: € 4,5 mln.
- Meerkostenregeling Corona: € 4,4 mln.
- SPUK COVID: € 3,4 mln.

Tabel opbrengsten GGD Groningen 2023 per gemeente

Gemeentelijke bijdragen	Deelprogramma	Product	Centrum gemeente	Groningen	Het Hogeland	Midden Groningen	Oldambt	Pekela	Stadskanaal	Veendam	Westerkwartier	Westerwolde	Eemsdelta	Eindtotaal
Inwonersbijdrage	Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden	Algemeen : Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden		561.808	115.202	146.251	92.185	29.324	76.476	66.030	153.361	63.135	109.790	1.413.562
	Gezond en veilig opgroeien	JGZ		5.377.461	1.102.680	1.399.869	882.370	280.684	732.000	632.023	1.467.920	604.314	1.050.882	13.530.203
	Gezondheid beschermen en bevorderen	Algemeen : Gezondheid beschermen en bevorderen		974.724	199.873	253.742	159.939	50.877	132.683	114.561	266.075	109.539	190.484	2.452.497
Totaal Inwonersbijdrage				**6.913.993**	**1.417.755**	**1.799.862**	**1.134.494**	**360.885**	**941.159**	**812.614**	**1.887.356**	**776.988**	**1.351.156**	**17.396.262**
Vergoeding	Adviseren over gezonde wijken,	Epidemiologie					8.801							8.801
		Gezondheidsbevordering		157.714	14.901	17.669	14.600	9.816	13.468	12.242	15.973	11.957	15.256	283.596
	Gezond en veilig opgroeien	JGZ		1.269.587	499.612	369.307	351.059	97.206	257.498	205.221	672.916	141.127	386.601	4.250.132
		Logopedie		168.813	111.777	18.773		5.089	75.810	49.861	145.380		49.224	624.727
	Gezondheid beschermen en bevorderen	Forensische geneeskunde		194.474	31.141	32.574	33.025	3.861	9.184	11.710	37.732	14.274	26.312	394.287
		OGGz	649.155	171.833	213.818	28.973	26.499	7.122	15.345	12.231	130.641	26.307	43.235	1.325.158
		Seksuele gezondheid		252.648										252.648
	Inspecteren en adviseren van locaties ter bevordering van de kwaliteit, veiligheid en hygiëne	Toezicht & advisering		342.326	181.003	99.721	136.607	17.268	61.420	55.890	156.394	51.261	164.019	1.265.909
	Overhead	Overhead		32.924	0		0		0			4.309		37.233
Totaal Vergoeding			**649.155**	**2.590.319**	**1.052.252**	**567.017**	**570.591**	**140.363**	**432.724**	**347.154**	**1.159.036**	**249.234**	**684.646**	**8.442.492**
Eindtotaal			**649.155**	**9.504.312**	**2.470.007**	**2.366.879**	**1.705.085**	**501.248**	**1.373.883**	**1.159.768**	**3.046.392**	**1.026.222**	**2.035.802**	**25.838.754**

3. JAARVERSLAG RIGG

3.1. Programma RIGG

Wat houdt het deelprogramma in

De RIGG heeft de opdracht om op het gebied van de Jeugdhulp voor de Groninger gemeenten de volgende taakgebieden in te richten en uit te voeren:

1. Inkoop en contractmanagement
2. Advies
3. Monitoring
4. Bijdrage aan de transformatie
5. Taken op het gebied van financiën, administratieve processen en ICT

Wat hebben we bereikt en gedaan

Het veranderplan *'Op weg naar een regionale strategische netwerkorganisatie 2022-2024"* vormde ook in 2023 de basis voor de opdracht aan de RIGG. Naast de reguliere taken (zoals hierboven onder 1 t/m 5 benoemd) bestaat deze opdracht tevens uit een aantal aanvullende taken, de zogenoemde ontwikkelopgaven. De wijze waarop de RIGG uitvoering geeft aan haar reguliere taken én de ontwikkelopgaven is uitvoerig beschreven in het Jaarplan RIGG 2023.
In de periode van april 2022 tot eind 2023 zijn de Groninger gemeenten op verschillende momenten geïnformeerd over de status en voortgang van de verschillende ontwikkelopgaven. Vrijwel alle ontwikkelopgaven zijn in samenwerking met gemeenten opgepakt en afgerond. De ontwikkelopgave Communicatie met stakeholders loopt nog en vindt een vervolg in 2024.

De RIGG is vanuit verschillende rollen betrokken geweest bij regionale, bovenregionale en landelijke ontwikkelingen. Het actief volgen van de ontwikkelingen rondom de implementatie van de Hervormingsagenda en daarop anticiperen, speelt een grote rol. Het organiseren van de bovenregionale samenwerking 3Noord en het in kaart brengen van de effecten van het "Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming" zijn tevens belangrijke dossiers. Daarnaast heeft het programma transformatie Hoogspecialistische Jeugdhulp (HSJ) in 2023 stevige vooruitgang geboekt, mede dankzij de inzet van regionale beleidscapaciteit.

Ook hebben wij ons in samenwerking met de gemeenten, jeugdhulpaanbieders en andere stakeholders ingezet op onder meer de volgende onderwerpen/dossiers:

- *Organisatie en uitvoering Regionaal Bestuurlijk Platform (RBP)*
- *Doorontwikkeling van het Groninger Contractueel Model 2.0 (GCM)*
- *Inkoop / contractering Spoed voor Jeugd vanaf 2024*
- *Inkoop / bovenregionale contractering Jeugdhulp Plus, GGZ Drenthe en Gecertificeerde Instellingen*
- *Bovenregionale samenwerking 3Noord inzake schaarse voorzieningen / totstandkoming en uitvoering van de Uitvoeringsagenda jeugd 3Noord*
- *Regionaal expertteam Groningen: cyclus leren en verbeteren, bijdrage aan het Lerend landschap, aanstelling (interim) coördinator en zorgadviseur*
- *Voorbereiding en uitvoering bestuurlijke/strategische overleggen/(thema)bijeenkomsten*
- *Voorbereiding en organisatie werkbezoeken voor wethouders aan de jeugdhulpketen*

Over deze dossiers en onze reguliere taken is regelmatig gerapporteerd aan het Strategisch Opdrachtgevers Overleg (SOO), aan de Adviescommissie Jeugdhulp en het Dagelijks Bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling Publieke Gezondheid & Zorg (GR PG&Z).

1. Inkoop en contractmanagement
De RIGG heeft in 2023 haar reguliere werkzaamheden ten aanzien van inkoop en contractmanagement uitgevoerd. Hieronder vallen het actueel houden van de contractering Open House (OH) en het voeren van contractmanagementgesprekken. Dit gebeurt planmatig maar ook ad hoc op basis van bijvoorbeeld signalen vanuit het veld en inspectierapporten. Daarnaast is aandacht besteed aan procesoptimalisatie, o.a. door het doorvoeren van diverse mutaties in het contractmanagementsysteem.
Er is tevens gehandhaafd op het contract bij een aantal aanbieders, zijn drie faillissementen en acht overnames c.q. fusies van en door aanbieders afgewikkeld. Tevens zijn verbetertrajecten ingezet bij enkele aanbieders ten aanzien van de bedrijfsvoering en het leveren van kwalitatieve jeugdhulp.
Om de rol van de gemeenten bij contractmanagement verder te versterken is een regionaal inkoop en contractmanagement overleg (het RICO) ingericht. Dit overleg heeft een vaste plek gekregen en draagt bij in de periodieke afstemming en informatie-uitwisseling met gemeenten.

Zoals hierboven aangegeven zijn in het meerjarenprogramma Hoog Specialistische Jeugdhulp (HSJ) in de loop van het jaar stevige stappen gezet. Het programma HSJ is een vernieuwde inkoop voor de hoog specialistische Jeugdhulp en tevens een transformatiebeweging die verband houdt met aanpalende beleidsterreinen, bovenregionale ontwikkelingen en met landelijke ontwikkelingen zoals de Hervormingsagenda.
De transformatiebeweging die we (verdergaand) op gang willen brengen is met alle aanbieders en overige ketenpartners die betrokken zijn bij de doelgroep HSJ, gedeeld en besproken op 13 juli 2023 tijdens de regionale startbijeenkomst ‘Transformatie en inkoop Meervoudig Complexe Problematiek’. Deze bijeenkomst luidde de start in van de schriftelijke ketenconsultatie, die de basis vormt van een schriftelijke ketenconsultatie en die gezamenlijk in 2024 zullen leiden tot een nieuwe inkoopstrategie in 2024.

Tenslotte heeft Inkoop en Contractmanagement enkele gemeenten geadviseerd bij hun lokale inkoop. Net als in 2022 heeft de RIGG in 2023 met het SOO in december de (nu zichtbare) effecten van de lokale inkoop (volgens het hybride inkoopmodel) besproken. Vanuit de Adviescommissie Jeugdhulp is aan het SOO verzocht de evaluatie van het hybride inkoopmodel voor te bereiden. De voorbereiding hiervan vindt plaats in het eerste halfjaar van 2024.

2. Advies
De RIGG ondersteunt en adviseert gevraagd en ongevraagd en handelt in afstemming met het SOO richting het Bestuur. Deze brede adviesrol is onveranderd en heeft betrekking op verschillende dossiers en onderwerpen en aan de verschillende ketenpartners, zoals gemeenten, verwijzers en jeugdhulpaanbieders. Naast inhoudelijk advies, adviseert de RIGG onder meer over het berichtenverkeer, de administratie van jeugdhulp, patronen in het jeugdhulpverbruik, de lokale inkoop, wet- en regelgeving, landelijke ontwikkelingen en de financiën etc. Deze adviezen en analyses komen tot stand door het samenbrengen van kennis over inhoud, inkoop, transformatie, communicatie, financiën en data. De kracht van de organisatie, ook de adviesrol, zit in het multidisciplinair samenwerken.

Bovenregionale samenwerking
Wij hebben een substantiële bijdrage geleverd aan de afstemming van c.q. advisering op de bovenregionale samenwerking 3Noord. In opdracht van de bestuurlijke vertegenwoordigers 3Noord is een startdocument opgesteld waarin de jeugdhulpregio’s Groningen, Friesland en Drenthe zich voor de komende jaren committeren aan het gezamenlijk in stand houden van als cruciaal

aangemerkte schaarse jeugdhulpvoorzieningen. Dit startdocument is de basis geweest voor de Uitvoeringsagenda jeugd 3Noord en in alle drie regio's bestuurlijk is vastgesteld. De RIGG levert voor de implementatie van deze uitvoeringsagenda één van de twee projectleiders (de tweede projectleider wordt vanuit SDF/Friesland ingehuurd) en samen met de Groninger gemeenten zullen de werkgroepen van de deelopdrachten worden bemand. In 2024 wordt de uitwerking vervolgd en starten we in Q1 met een bestuurlijke startbijeenkomst voor de meest relevante in 3 Noord betrokken jeugdhulpaanbieders. Vervolgens wordt (door)gewerkt aan de verschillende deelopdrachten vanuit werkgroepen in de samenstelling gemeenten en RIGG.

Regiovisie & regionaal bestuurlijk overleg

Vanuit de Regiovisie is in afstemming met de regiegroep een samenwerkingskader opgesteld; hierin staan de samenwerkingsafspraken tussen gemeenten en jeugdhulpaanbieders in onze regio. Eén van deze samenwerkingsafspraken is om op basis van partnerschap samen te werken met alle betrokken stakeholders. Het Regionaal Bestuurlijk Platform (RBP) is opgericht mede om hier vorm en inhoud aan te geven. De RIGG is betrokken bij de regiegroep en heeft tevens de opdracht om de bijeenkomsten van het RBP te organiseren.

Op 16 november 2023 vond de startbijeenkomst van het RBP plaats, waar door de aanwezige wethouders en bestuurders van jeugdhulpaanbieders het samenwerkingskader is ondertekend. Wij zullen in 2024 wederom bijeenkomsten van dit Bestuurlijk Overleg organiseren; tenminste één ervan zal met een brede vertegenwoordiging van alle stakeholders plaatsvinden.

Reguliere inzet qua advisering vindt plaats op dossiers zoals:

- *Governance: nieuwe gemeenschappelijke regeling voor Jeugdhulp*
- *Contractering, contractmanagement en Monitoring van Spoed voor Jeugd (ontwikkeling Lerend landschap)*
- *Doorontwikkeling van sturing op de GI's in samenhang met de Toekomstscenario*
- *Verbinding maken tussen de programma's Hervormingsagenda, HSJ en Toekomstscenario*
- *Verbinding Onderwijs – Jeugdhulp*
- *18-/18+*
- *Lopende dossiers van grote jeugdhulpaanbieders met financiële of kwaliteitsvraagstukken*

3. Monitoring

De doorontwikkeling van de monitoringstaak is een continu proces binnen de RIGG. Door hierin samen op te trekken met de gemeenten, is de RIGG in staat om de gewenste verbeteringen door te voeren waarmee lokale en regionale analyses gemaakt worden. Power BI is een krachtige tool, echter is voor het duiden van de data input en ook data van gemeenten (lokale inkoop en ervaringen) en aanbieders nodig. Om steeds meer en beter kwantitatieve en kwalitatieve data met elkaar te kunnen verbinden en te komen tot nog betere analyses van de ontwikkelingen in het zorglandschap, hebben RIGG en de gemeentelijke werkgroep Monitoring zich voorgenomen samen jaarlijks leerbijeenkomsten voor gemeenten te organiseren.

Monitoring speelt een belangrijke rol in het leren en verbeteren: de informatie die vanuit contractmanagement met gemeenten wordt gedeeld, geeft inzicht in en stimuleert veranderend verwijsgedrag. Ook in 2023 is er een aanhoudende vraag naar monitoring vanuit gemeenten en op dossiers zoals HSJ, Spoed voor Jeugd, GI's, Hervormingsagenda, Toekomstscenario en Jeugdhulp Plus.

4. Bijdrage aan de transformatie

De RIGG faciliteert diverse regionale transformatiebewegingen; dit is inherent aan onze taken en de rol die de RIGG vervult in opdracht van de gemeenten. Onze voornaamste bijdrage aan de transformatie is gericht op de aanpak van het systeem om de zorg voor de meest kwetsbare doelgroep te behouden en kwalitatief op niveau te houden. Zowel vanuit het programma HSJ als ook vanuit de Toekomstscenario dragen wij bij aan een andere werkwijze om de verandering in de samenwerking tussen ketenpartners te bevorderen en zo nodig via de inkoop te faciliteren.

Een andere belangrijke beweging waar wij een bijdrage aan leveren is de beweging naar 0 (nul) gesloten plaatsingen, de Jeugdhulp Plus. Deze beweging vraagt om een fundamentele transformatie van het huidige aanbod naar de opbouw van alternatieven; waaronder de kleinschalige woonvoorzieningen. Wij gaan ervanuit dat we hiermee een bijdrage leveren aan een snellere en betere zorg voor de meest kwetsbare doelgroep zodat erger kan worden voorkomen.

5. Ondersteunende taken op het gebied van financiën, administratieve processen en ICT
De RIGG organiseert en bewaakt de routes en het knooppunt voor de administratieve en financiële processen tussen de Groninger gemeenten en de ruim 190 jeugdhulpaanbieders, waarbij zo'n 15.000 cliënten per jaar betrokken zijn. Via Suite4Jeugdzorg (S4JZ) vindt een efficiënte en effectieve data uitwisseling plaats die de basis is voor alle sturingsinformatie.
Naar aanleiding van het voornemen van de gemeente Groningen om het applicatie landschap te vernieuwen is in 2022 het project Vernieuwing Administratie Sociaal Domein (VASD) gestart. De RIGG heeft in dit traject ondersteund door informatie te delen met alle gemeenten, het uitwerken van scenario's en advisering omtrent inrichtingskeuzes. Eind 2023 heeft de gemeente Groningen bekend gemaakt te stoppen met het project VASD; de betrokken gemeenten zijn hierover geïnformeerd. Het gesprek over de consequenties van dit besluit en hoe de gemeenten hiermee verder willen, moet nog worden vervolgd.

Naast deze dossiers zijn de reguliere werkzaamheden volgens planning verlopen; het gaat hierbij onder meer om het volgen van de rijkscirculaires en de effecten daarvan, loon-prijsindexatie en de verantwoording kosten jeugdhulp 2022 naar gemeenten met controleverklaring van de accountant die in 2023 is opgesteld. Ook dit jaar is de verklaring van de accountant bij de verantwoording goedkeurend. Daarnaast is ondersteuning en advisering geboden bij inkooptrajecten, contractmanagement en de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO).

Klachten / Woo
De RIGG heeft dit jaar twee klachten ontvangen; één ervan is afgehandeld. Bij de ander is na afhandeling door de klachtfunctionaris van de gemeente Groningen door klager gebruik gemaakt van de mogelijkheid om bezwaar aan te tekenen. De behandeling ervan loopt via de ombudsman van de gemeente Groningen.
Er zijn dit jaar geen formele verzoeken in het kader van de Woo ingediend.

Wat heeft het gekost?

Wat heeft het gekost (bedragen * € 1.000)			Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Jaarrekening	Afwijking
Deelprogramma	**baten of lasten**	**Programma- onderdeel**	**2023**	**2023**	**2023**	**2023**
RIGG	lasten	**Totaal lasten**	**3.460**	**3.460**	**3.299**	**-161**
RIGG	baten	Bijdrage gemeenschappelijke regeling	-3.310	-3.310	-3.271	39
		Overige bijdragen			-124	-124
		Totaal baten	**-3.310**	**-3.310**	**-3.395**	**-85**
		Gerealiseerd saldo baten en lasten	**150**	**150**	**-96**	**-246**
Reserve-mutaties		Toevoeging	-	-	-	-
		Onttrekking	-	-	-	-
		Gerealiseerd resultaat	**150**	**150**	**-96**	**-246**

4. PARAGRAFEN

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten kent de begroting een aantal verplichte paragrafen. In deze jaarrekening zijn de paragrafen Weerstandsvermogen en Risicobeheersing, Bedrijfsvoering en Financiering opgenomen. De overige verplichte paragrafen (Lokale heffingen, Onderhoud kapitaalgoederen, Verbonden partijen en Grondbeleid) zijn niet van toepassing en derhalve niet opgenomen.

4.1. Paragraaf: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

4.1.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het BBV schrijft voor dat we in de jaarrekening een beoordeling moeten geven van het weerstandsvermogen. Deze beoordeling geeft aan hoe robuust de begroting is. Een robuuste begroting houdt volgens de BBV-voorschriften in dat niet elke financiële tegenvaller in de begroting dwingt tot bezuinigen. De beoordeling van het weerstandsvermogen bestaat uit de volgende componenten:

1. een inventarisatie van de weerstandscapaciteit; de weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeenschappelijke regeling beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken,
2. een inventarisatie van de risico's en ontwikkelingen;
3. een beoordeling van de weerstandscapaciteit en de risico's
4. de kengetallen ter ondersteuning van de beoordeling van de financiële positie.

4.1.2 Weerstandscapaciteit PG&Z-regeling

De beschikbare weerstandscapaciteit van de GGD is gelijk aan de algemene reserve per 31 december 2023 van € 1.127.000. De bestemmingsreserves dienen ter afdekking van incidentele uitgaven en zijn derhalve buiten de risico-afweging voor het weerstandsvermogen gehouden. In de begroting is de aard van de bestemmingsreserve beschreven.

De beschikbare weerstandscapaciteit van de RIGG is gelijk aan de algemene reserve per 31 december 2023 van € 979.000. De bestemmingsreserves dienen ter afdekking van incidentele uitgaven en zijn derhalve buiten de risico-afweging voor het weerstandsvermogen gehouden. De algemene reserve van de RIGG is niet beschikbaar voor risico's van de GGD.

4.1.3 Inventarisatie risico's en ontwikkelingen

In deze paragraaf wordt eerst een uitgebreide toelichting gegeven op de risicoparagraaf van het **programma Gezondheid**. De financiële risico's en ontwikkelingen voor het **programma RIGG** worden daarna toegelicht.

Programma Gezondheid
De GGD monitort periodiek de risico's voor uitvoering van de GGD-taken in het kader van de P&C cyclus. Onderstaand overzicht geeft een actueel beeld van de risico's van de GGD. Voor de afdekking van deze middelen zijn geen middelen beschikbaar en dient de weerstandscapaciteit.

nummer	Financiële risico's	risico-inschatting	structureel	incidenteel
1	WW risico	40.000	40.000	
2	Boventalligheid	130.000	130.000	
3	Verminderen en uitname taken	120.000	120.000	
4	Indexering	350.000		350.000
5	Kostendekkendheid forensische geneeskunde	25.000	25.000	
6	Hogere kosten bedrijfsvoering	150.000	150.000	
7	Exit Risico	150.000	150.000	
	Totaal financiële risico's	**965.000**	**615.000**	**350.000**

1. WW-risico

Risico

De rekening van het UWV voor medewerkers die in de WW komen en een WW-uitkering ontvangen komt ten laste van de GGD. GGD werkt voor tijdelijke opdrachten in de regel met tijdelijke aanstellingen. Indien een aanstelling niet wordt verlengd door krimp van de vraag is er een potentieel WW-risico. Dit risico wordt ingeschat op € 40.000 per medewerker, waarbij wordt uitgegaan van twee medewerkers. In de begroting is een budget opgenomen van € 40.000 voor dekking van het WW-risico van één medewerker.

Kans

Het jaarlijkse WW-risico wordt geschat op € 80.000, waarbij we uitgaan van 2 medewerkers per jaar. Derhalve resteert nog een claim op het weerstandsvermogen van **€ 40.000**.

Beheersmaatregelen

De GGD zal tijdelijke opdrachten of de flexibele schil minder met tijdelijke contracten moeten invullen en meer met een constructie via pay roll of externe inhuur.

2. Risico boventallige medewerkers

Risico

Ervaring van de afgelopen jaren leert dat de situatie van boventalligheid of medewerkers die op een ander spoor komen door veranderende werkzaamheden, gemiddeld 2 medewerkers op jaarbasis zijn. Het risico wordt geraamd op € 65.000 per medewerker.

Kans

De claim op het weerstandsvermogen is **€ 130.000**. Hiermee kan het risico voor twee medewerkers voor een jaar worden opgevangen.

Beheersmaatregelen

Boventallige medewerkers worden zo snel mogelijk opgenomen in een herplaatsingstraject. Eens per kwartaal wordt de voortgang van het traject geëvalueerd. Als er sprake is van onvoldoende voortgang wordt binnen twee jaar een ontslagtraject ingezet.

3. Risico taakuitname en verminderen contracten derden

Risico

Dit risico houdt in dat gemeenten en/of derden contracten met de GGD opzeggen of verlagen. De GGD zal dan de capaciteit moeten verlagen of verschuiven en de overhead naar rato moeten verlagen. Ingewikkeld is dat de GGD niet zonder meer binnen het personeelsbestand kan schuiven. Ook heeft de overhead vooral een vast karakter. Gezien de opzeggingen en verlagingen van de laatste jaren is de GGD minder flexibel geworden om nieuwe taakuitnames op te vangen.

Facultatieve taken

De totale omvang van de facultatieve taken van de GGD is ca. € 5 mln. De dienstverlening tussen de deelnemende gemeenten en de GGD wordt met dienstverleningsovereenkomsten afgestemd en vastgelegd. De deelnemende gemeenten hadden voor 2021 voor ca. € 0,6 mln. aan taken opgezegd. Voor 2022 en 2023 is de omvang van het aantal opgezegde taken relatief beperkt gebleven. Gezien de opzeggingen van de afgelopen jaren, is het gemiddelde ca € 0,2 mln. per jaar. Deze omzet is voor 2/3 primair personeel en voor 1/3 overhead. De Frictieregeling is in 2019 bijgesteld om vooral de structurele teruggang in overhead tijdelijk op te kunnen vangen. Als dit tempo echter doorgaat komt er een punt dat de overhead structureel niet meer is terug te brengen of tijdelijk is op te vangen met de Frictieregeling.

Kans

- Gezien de maatregelen ten aanzien van de facultatieve taken is de kans dat dit risico extra incidentele effecten heeft vooral aanwezig bij de overhead. De claim op het weerstandsvermogen is **€ 70.000**, uitgaande van € 210.000 aan opgezegde facultatieve taken.
- Ten aanzien van de opdrachten met derden is de inschatting, dat dit risico zich eenmaal in de twee jaar voordoet. Uitgaande van een jaarlijkse opzegging van € 100.000 is sprake van een claim op het weerstandsvermogen van **€ 50.000**.

Beheersmaatregelen

Het risico van taakuitname is vooral gelegen in de overhead en medewerkers primair proces, die 1 op 1 zijn verbonden aan de opdracht. Indien dat laatste niet het geval is kan met natuurlijk verloop de afname voor een deel worden opgevangen. Ook wordt op het moment van taakuitname bekeken of medewerkers zo snel mogelijk ingezet kunnen worden op formatieplaatsen die nog niet bezet zijn of die vrijkomen. In het geval van herplaatsing worden medewerkers binnen twee weken in een herplaatsingstraject geplaatst.

Bij grotere uitname van taken bestaat het risico dat de vaste overhead moet krimpen. Het gaat hierbij om onder andere de huisvesting en ICT. In de afspraken met de gemeente Groningen is

vastgelegd dat een bezuiniging op de overhead ook effect heeft op de service level agreements SLA's) met de gemeente Groningen

4. Risico indexering

Risico

De reguliere loonindexering (2,5% voor 2025) en prijsindexering (2,5% voor 2025) wordt vooraf ingeschat. Achteraf blijkt vaak dat de indexering te laag is ingeschat. Dit wordt structureel een jaar later hersteld, maar niet met terugwerkende kracht. Incidenteel is er een nadeel in het jaar dat de indexering te laag bleek ingeschat. Het totaal effect van een verkeerde indexering wordt op 2,5% van de personele kosten, à **€700.000** incidenteel ingeschat.

Kans
De kans dat het risico zich voordoet wordt op 50% geschat, waarmee de claim op het weerstandsvermogen **€ 350.000** bedraagt

Beheersmaatregel
Jaarlijks voldoende aandacht voor toereikende indexeringsafspraken bij de ontwerpbegroting op basis van actuele (markt)ontwikkelingen. Bij onvoorziene verhoging (zoals de inflatie als gevolg van COVID en de oorlog in Oekraine), wordt een voorstel tot compensatie ingediend bij de deelnemende gemeenten

5. Risico kostendekkendheid forensische geneeskunde

Risico

De kostendekkendheid van de forensische geneeskunde staat al langere tijd onder druk. De productie omzet van deze exploitatie is ca. € 670.000, waarvan € 330.000 vanuit het Politie-contract en het restant hoofdzakelijk uit de lijkschouw voor gemeenten. De vaste kosten liggen hoger. Het risico, dat afhankelijk is van de omvang van de productie, is ongeveer € 50.000.

Het risico ten aanzien van de aanbesteding van de medische arrestantenzorg door de Politie is actueel. Het risico is dat € 0,2 mln. aan omzet bij de aanbesteding die reeds is opgestart kan vervallen. Dit betekent ook iets voor de (kostendekkendheid van de) dienstverlening in het kader van de lijkschouw aan gemeenten. Het omzetrisico van het wegvallen van deze taak is deels bij punt 3 meegenomen. Dit zal echter ook consequenties hebben voor de tarifering en uitvoering van de lijkschouw aan gemeenten.

Kans
De kans dat bovengenoemde risico's optreden wordt geschat op 50%. Het risico bedraagt daarmee **€ 25.000**.

Beheersmaatregelen
Op de productie kan niet worden gestuurd. De beheersmaatregel is dat de uitgaven goed worden gemonitord.

6. Risico hogere kosten bedrijfsvoering

Risico
Op diverse terreinen zal sprake zijn van hogere ICT kosten voor de GGD. Het is de verwachting dat er meer ICT-investeringen nodig zullen zijn in de nabije toekomst als gevolg van strengere regelgeving (privacy e.a.). Ook wordt de aanschaf van een nieuw digitaal kinddossier serieus

overwogen. Daarnaast speelt social media sinds corona zo'n belangrijke rol in de dienstverlening van de GGD dat we hier geen stap in terug kunnen doen. Deze uitbreiding kan niet gedekt worden uit de reguliere formatie van bedrijfsvoering, zie ook de toelichting op de noodzakelijk geachte overige investeringen in de bedrijfsvoering.

Kans
Deze kosten worden geschat op € 200.000 per jaar met een kans van optreden van 75%, resulterend in een verwacht risico van **€ 150.000**.

Beheersmaatregelen
De Informatiemanager heeft het applicatie-landschap van de GGD in beeld gebracht. Hieruit is naar voren gekomen dat er investeringen nodig zijn op ICT-gebied. Dit beeld zien we ook terug bij andere GGD'en waar al geinvesteerd wordt in extra ICT-personeel en op het gebied van social media.

7. Exit-risico

Risico
De GGD heeft SLA's met de gemeente Groningen afgesloten voor een periode van vijf jaar. De GGD heeft de mogelijkheid om na drie jaar de SLA's op te zeggen met wederzijds goedvinden en op een andere manier de overhead te organiseren. Deze exit betekent de definitieve ontvlechting met de gemeente Groningen. Er zal een business-case moeten worden opgesteld rond deze veranderende bedrijfsvoering. Deze exit zal gepaard gaan met incidentele kosten. In structurele zin is er een risico ten aanzien van de korting van € 0,3 mln. op de overhead, waarmee de gemeente Groningen nu de GGD compenseert voor hogere BTW-kosten op de (door Groningen) geleverde overhead. Indien de GGD geen overhead meer afneemt van de gemeente is er een risico dat deze compensatie vervalt.

Kans
De kans dat dit risico zich voordoet wordt op 50% geschat. De betekent een claim van **€ 150.000** op het weerstandsvermogen.

Beheersmaatregelen
Goed monitoren van de SLA uitgaven en opstellen van business case rond deze veranderende bedrijfsvoering.

Vervallen risico's

Risico kostendekkendheid reizigersadvisering:

In de vaststelling van de tarieven 2024 zijn de tarieven voor de reizigersadvisering verhoogd. Er is gebleken dat deze niet voldoende waren om kostendekkend te zijn. Met deze verhoging is dit risico vervallen.

Risico Programma RIGG
In de begroting is er voor 2024 een negatief resultaat voor de RIGG begroot. Daarnaast zijn er financiële risico's in de komende jaren als gevolg van onzekerheden. Het betreft onder andere de implementatie van de hervormingsagenda voor gemeenten, de doorontwikkeling hoogspecialistische jeugdhulp en een eventuele nieuwe opdracht als gevolg van een nieuwe gemeenschappelijke regeling. De aard en omvang van de aanvullende kosten hangen af van externe ontwikkelingen zoals landelijke regelgeving en inrichtingskeuzes door gemeenten. De omvang van het benodigde

weerstandsvermogen voor de afzonderlijke risico's is niet betrouwbaar te schatten. De verwachting is dat het weerstandsvermogen adequaat is voor de gezamenlijke financiële risico bij de RIGG in de komende jaren.

4.1.4 Beoordeling toereikendheid weerstandsvermogen

Voor het **programma Gezondheid** bedragen de vrije reserves die tot het weerstandsvermogen gerekend mogen worden per begin boekjaar 2022 € 1.127.000. De resultaatbestemming van 2023 die in de jaarrekening van 2023 wordt verwerkt leidt tot een afname van de algemene reserve naar € 615.000. De reserve is hiermee toereikend om de structurele risico's af te dekken. Echter, het incidentele risico is niet gedekt.

Voor het **programma RIGG** bedragen de vrije reserves die tot het weerstandsvermogen gerekend mogen worden per ultimo boekjaar 2023 € 1.023.000. De resultaatbestemming van 2023 die in de jaarrekening van 2023 wordt verwerkt leidt tot een toename van de algemene reserve naar € 1.119.000. Het weerstandsvermogen binnen het programma RIGG is gezien de benodigde weerstandscapaciteit toereikend. Mocht de keuze gemaakt worden voor een eigen gemeenschappelijke regeling voor de Jeugdhulp, dan dient de hoogte van het vereiste weerstandsvermogen geëvalueerd te worden.

4.1.5 Kengetallen ter ondersteuning van de beoordeling van de financiële positie

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling. Om dit te bereiken wordt vanuit het BBV voorgeschreven dat de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing minimaal de volgende kengetallen bevat: netto schuldquote, solvabiliteitsratio en structurele exploitatieruimte.

Hieronder wordt per kengetal weergegeven welke verhouding wordt uitgedrukt:

De **netto schuldquote** weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeenschappelijke regeling ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

De **solvabiliteitsratio** geeft inzicht in de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van de gemeenschappelijke regeling bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

De **structurele exploitatieruimte** vergelijkt de structurele baten en structurele lasten met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder rente en aflossing) te dekken. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en uitgedrukt in een percentage.

Rekening 2023	Verloop van de kengetallen		
Kengetallen:	**Rekening 2022**	**Begroting 2023**	**Rekening 2023**
netto schuldquote	-5%	7%	-5%
solvabiliteitsratio	6%	16%	5%
structurele exploitatieruimte	-1%	1%	1%

De functie van de RIGG als 'administratiekantoor' bepaalt in belangrijke mate de uitkomst van de kengetallen in de balans. Dit verklaart de schommelingen en vertroebelt het inzicht in de kengetallen.

4.2. Paragraaf: Financiering

Renterisiconorm

De PG&Z-regeling financiert haar investeringen in beginsel uit eigen middelen, verkregen uit bijdragen van deelnemende gemeenten. Wanneer de eigen middelen ontoereikend zijn kan voor investeringen aanvullende financiering worden aangetrokken.

In 2012 heeft het bestuur besloten om via de gemeente Groningen een lening aan te trekken ter waarde van 1 miljoen. De lening was aangegaan om de vervanging van een Mobiele Röntgen Unit (MRU) voor de TBC-bestrijding in Groningen, Drenthe en Friesland te financieren. De aanschaf heeft plaatsgevonden in het tweede kwartaal van 2013. De lening is halverwege 2013 geëffectueerd.

Om het risico van renteaanpassing en herfinanciering bij langlopende leningen (> 1 jaar) te beperken is de renterisiconorm ingesteld. Deze norm is bij ministeriële regeling bepaald en houdt in, dat de jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen niet meer mogen bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Uit het volgende overzicht blijkt dat ruim binnen de renterisiconorm wordt gebleven.

Berekening renterisiconorm (in mln.)	2023
1. Rente herziening	
2. Betaalde aflossing	0,1
3. Renterisico (1+2)	**0,1**
4. Begrotingstotaal	33,1
5. Vastgesteld percentage	0,2
Renterisiconorm (4*5)	**6,6**
Ruimte (+) c.q. overschrijding (-)	**6,5**

Renteresultaat

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in 's Rijks schatkist aan te houden. In voorgaande jaren is de rente op deze middelen nihil geweest. Vanaf eind 2022 is het rentepercentage gestegen, oplopend van 1,9% in januari tot 3,9% in december. Dat maakt dat in 2023 er een positief renteresultaat is van ca. €282.550, deze middelen zijn vrij besteedbaar en zijn verantwoord op de overhead.

4.3. Paragraaf: Bedrijfsvoering

De huidige stand van zaken en beleidsvoornemens ten aanzien van de bedrijfsvoering zijn reeds uitgewerkt in paragraaf 2.6.

Rechtmatigheidsverantwoording

Ter onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording zoals opgenomen in hoofdstuk 8, zijn hier de bevindingen uit de controle op rechtmatigheid gedurende het jaar opgenomen.

Begrotingscriterium

Ten behoeve van het begrotingscriterium wordt een analyse gedaan op de resultaten per deelprogramma. Hierbij is er sprake van onrechtmatigheid als het saldo van baten en lasten de begroting overschrijdt. Immers, het Algemeen Bestuur heeft het budgetrecht en geeft het Dagelijks Bestuur de financiële kaders die gehanteerd moeten worden. Hierbij is een uitzetting van de begroting van zowel baten en lasten die past binnen het beleid geen onrechtmatigheid. Alleen als een overschrijdingen plaats vindt op de lasten van het programma, spreken we van een onrechtmatigheid. Onderstaand tabel geeft de resultaten per deelprogramma weer, inclusief reservemutaties, waarbij een negatief resultaat een onrechtmatigheid betekent:

Programma (* € 1.000)	Gerealiseerde overschrijding van lasten	Begrote overschrijding van lasten	Resultaat t.b.v. begrotings-criterium
Gezondheid	**-986**	**-470**	**-516**

Het totaal van overschrijding van de lasten op het programma Gezondheid is: €0,52 mln. Dit totaal is hoger dan de vastgestelde verantwoordingsgrens van 1% van de totale lasten à €454.000 . De verklaring voor de overschrijding is opgenomen in hoofdstuk 5.2 en 5.3. Deze overschrijdingen passen binnen de vastgestelde beleidskaders en zijn hoofdzakelijk toe te schrijven aan een Cao-akkoord dat ten tijde van opstellen van de begroting nog niet bekend was.

In het begrotingsjaar 2023 is het Algemeen Bestuur actief geïnformeerd, conform de financiële verordening, over de overschrijding die is ontstaan uit het Cao-akkoord, à €0,85 mln. Daarbij is een poging gedaan een onrechtmatigheid te voorkomen middels een begrotingswijziging. Echter, door de timing van het akkoord en de lange doorlooptijd van begrotingswijzigingen volgend uit de Wet Gemeenschappelijke Regelingen, kon de begroting niet binnen het begrotingsjaar bijgesteld worden en is het begrotingscriterium overschreden.

Omdat de overschrijding past binnen de vastgestelde kaders en het vastgestelde beleid en niet te voorkomen was en het Algemeen Bestuur actief is geïnformeerd, is de overschrijding van het begrotingscriterium niet onrechtmatig.

Om in de toekomst een dergelijke overschrijding op het begrotingscriterium te voorkomen, is de beste maatregel om tijdig een begrotingswijziging in te dienen, waarmee de rechtmatigheid wordt hersteld. Echter, zal dit niet te allen tijde mogelijk zijn, omdat de timing van bijvoorbeeld een Cao-akkoord, niet altijd parallel zal lopen aan de P&C-cyclus. In 2024 zal onderzocht worden of een aanpassing van de Financiële Verordening kan zorgen voor een andere mogelijkheid dan een begrotingswijziging om de rechtmatigheid te herstellen, mits de onrechtmatigheid is ontstaan uit vastgesteld beleid.

Specifiek gericht op de Cao, zal het risico blijven bestaan dat er overschrijdingen plaats vinden, bij het opstellen van de begroting is de ontwikkeling van de Cao vaak onbekend, omdat de begroting in jaar t-1 wordt opgesteld en akkoorden ook met terugwerkende kracht kunnen worden aangenomen. Er zal altijd een zo goed mogelijke inschatting worden gemaakt. Derhalve is het risico opgenomen in de risicoparagraaaf (4.1).

Het resultaat van programma RIGG is binnen de begroting gebleven en derhalve is er rechtmatig gehandeld binnen dit criterium.

Voorwaardencriterium

Ten behoeve van de controle op de rechtmatigheid van inkopen gedaan door de GGD Groningen zijn er gedurende het jaar drie inkoopscans op rechtmatigheid binnen de aanbestedingswet en twee steekproeven gedaan op inkoopfacturen. De resultaten hiervan leiden niet tot een onrechtmatigheid die opgenomen dient te worden in de rechtmatigheidsverantwoording.

Inkoopscans

Uit de inkoopscans zijn geen onrechtmatigheden gebleken. Risico's uit voorgaande jaren op het gebied van beveiliging en het wagenpark zijn weggenomen door het Europees aanbesteden van deze diensten in 2023. De volgende risico's resteren:

- *Kinddossier*
  MLCAS wordt als digitaal kinddossier gebruikt. Daarvoor zijn er contracten met Netsourcing (hosting) en Allegro Sultum. Het originele contract dat is afgesloten bleef onder de Europese aanbestedingsgrens van €215.000 per 4 jaar. Echter, over de jaren zijn er uitbreidingen en toevoegingen geweest op het pakket dat wordt afgenomen, waardoor het totaalbedrag €215.000 overschrijdt, hosting is €461.000 per 4 jaar en het programma zelf €474.000 per 4 jaar. Het is een onduidelijkheid of dit onrechtmatig is. Dit wordt met inkoopspecialisten afgestemd in 2024. Daarnaast zal er een besluit worden genomen in 2024 over het al dan niet aanbesteden van een nieuwe systeem voor het Kinddossier.
- *Vaccinatielocatie*
  Als gevolg van de grootschalige campagnes t.b.v. vaccineren en testen op COVID, zijn er locaties ingericht om ze geschikt te maken en te houden voor dit proces. Voor de inrichting is in de coronacrisis een huur aangegaan, toen het nog onder dwingende spoed viel. De lasten nemen sindsdien af en overschrijden vanaf 2023 nog niet de Europese aanbestedingsgrens. Voor het schoonmaken van de locaties geldt hetzelfde. Wanneer er structureel een opdracht komt om deze locaties in stand te houden, dient de waarde van deze opdrachten bezien te worden en dienen de diensten eventueel Europees aanbesteed te worden.

Steekproeven

Volgens de procedure zoals later vastgesteld in het Intern Controleplan van de GGD Groningen zijn er gedurende het jaar twee steekproeven uitgevoerd. De eerste over de eerste zes maanden en de tweede over de tweede zes maanden van 2023. De resultaten (cumulatief zijn als volgt):

- Afwijkingen die zijn geconstateerd op het gebied van juiste boeking (juiste manager akkoord, juiste programma, correcte BTW), zijn direct gecorrigeerd.
- Geconstateerd is dat er niet voor alle inkopen die gecontroleerd zijn in de steekproef een prestatielevering kan worden aangetoond. De afwijkingen zijn als volgt:

Steekproef	Bedrag (geëxtrapoleerd)
Geen prestatielevering (t/m juni)	€147.000
Geen prestatielevering (v/a juli)	€136.000
Totaal	€283.000

Het bedrag blijft onder de vastgestelde verantwoordingsgrens. In 2024 zullen er maatregelen worden genomen om de prestatielevering vaker vast te kunnen stellen.

RIGG

De RIGG heeft een dermate andere bedrijfsvoering voor zijn progrmaa dan de GGD Groningen, dat er een apart intern controleplan is opgesteld. Uit de hierin beschreven controles zijn geen bijzonderheden naar voren gekomen. Er is dus rechtmatig gehandeld.

Misbruik en oneigenlijk gebruik

Er zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd binnen dit criterium.

5. JAARREKENING 2023

5.1. Overzicht van baten en lasten

Overzicht van baten en lasten PG&Z			Primitieve Begroting	Actuele begroting	Jaarrekening	Afwijking
Programma	baten of	Deelprogramma	2023	2023	2023	2023
Gezondheid - GGD	lasten	Gezond en Veilig Opgroeien	18.706	18.974	20.944	-1.970
		Gezondheid beschermen en bevorderen	9.882	10.318	20.510	-10.192
		Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden	2.365	2.365	2.290	75
		Inspecteren en adviseren van locaties ter bevordering	1.486	1.486	1.402	84
		Totaal lasten programma Gezondheid	**32.439**	**33.143**	**45.147**	**-12.004**
Gezondheid - GGD	baten	Gezond en Veilig Opgroeien	-18.706	-18.974	-20.299	1.325
		Gezondheid beschermen en bevorderen	-9.882	-10.318	-20.481	10.163
		Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden	-1.895	-1.895	-2.325	430
		Inspecteren en adviseren van locaties ter bevordering	-1.486	-1.486	-1.341	-145
		Totaal baten programma Gezondheid	**-31.969**	**-32.673**	**-44.446**	**11.773**
Overhead - RIGG	lasten	RIGG	3.460	3.460	3.299	161
	baten	RIGG	-3.310	-3.310	-3.395	85
		Totaal programma RIGG	**150**	**150**	**-96**	**246**
Overhead		Overhead incidenteel	0	0	285	-285
Algemene dekkingsmiddelen		Algemene dekkingsmiddelen				
Vennootschapsbelasting		Vennootschapsbelasting				
		Gerealiseerd saldo van baten en lasten	**620**	**620**	**890**	**-270**
Reserve-mutaties		Programma Gezondheid	-470	-470	-289	-181
		programma RiGG			0	0
		totaal mutaties reserves	-470	-470	-289	-181
		Gerealiseerd resultaat	**150**	**150**	**601**	**-451**

5.2. Toelichting overzicht van baten en lasten

Programma (* € 1.000)	Deelprogramma	Saldo baten en lasten	Mutatie bestemmings-reserves	Resultaat	
Gezondheid - GGD	Gezond en Veilig Opgroeien	-645		-645	N
	Gezondheid beschermen en bevorderen	-30		-30	N
	Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden	35	289	324	V
	Inspecteren en adviseren van locaties ter bevordering van	-61		-61	N
	Overhead incidenteel	-285	0	-285	N
Totaal Gezondheid		**-986**	**289**	**-697**	**N**
RIGG		**96**	**0**	**96**	**V**
Totaal PG&Z	**Saldo van baten en lasten**	**-890**	**289**	**-601**	**N**

Het resultaat van de gemeenschappelijke regeling PG&Z bedraagt € 601.000 positief. Het resultaat van de GGD is € 697.000 negatief en het resultaat van de RIGG is € 96.000 positief. Hieronder wordt per programma het resultaat over 2023 toegelicht.

Toelichting resultaat Programma Gezondheid

Het resultaat van de GGD is opgebouwd uit een negatief saldo van baten en lasten van € 986.000 waarbij er € 289.000 netto in mindering wordt gebracht op de bestemmingsreserves. Het gerealiseerd resultaat 2023 voor het programma Gezondheid komt hierdoor uit op € 697.000 negatief.

Dit tekort van € 697.000 over 2022 wordt met name veroorzaakt door het effect dat de nieuwe Cao heeft veroorzaakt. In 2023 is er gerekend met een indexering van 4,5%, waar na het akkoord (halverwege 2023, met terugwerkende kracht naar januari) de werkelijke indexatie 8,2% is gebleken. Het totale financiële effect van dit akkoord is €854.000 negatief. Dit tekort is benoemd in de Zomerbrief met daarnaast nog een extra negatieve prognose van €0,1 mln. Dat heeft als gevolg gehad dat er bijgestuurd is om binnen de begroting (excl. Cao) te gaan werken. Als gevolg hiervan is het gerealiseerde resultaat exclusief Cao in lijn met de Winterbrief €0,15 mln positief.

Het negatieve resultaat op de overhead bedraagt € 285.000 in 2023. Dit wordt voor een deel veroorzaakt door een overschrijding in de kosten bedrijfsvoering als gevolg van personele kosten en inhuur. De eisen die worden gesteld aan het informatiebeheer en ICT hebben als gevolg dat er extra inzet gevergd wordt van de GGD. Hier is enerzijds geen formatie voor beschikbaar en bovendien zijn de functies zijn moeilijk te vervullen, wat als gevolg heeft dat er inhuur gepleegd dient te worden, wat kostenverhogend werkt. In 2024 zijn er extra middelen hiertoe beschikbaar gesteld.
Het effect van het Cao-akkoord op de bedrijfsvoering is €140.000 negatief.

De mutatie bestemmingsreserve bedraagt € 289.000, bestaande uit € 319.000 aan onttrekkingen en een dotatie van € 30.000 in 2023. De onttrekkingen 2023 aan de betreffende bestemmingsreserves, bestaat uit € 319.000 aan uitgaven voor het project aardbevingen. Daarnaast wordt er € 30.000 gedoteerd aan de bestemmingsreserve gezondheidsprofielen ter dekking van de kosten van het een keer in de vier jaar uitvoeren van de gezondheidsmonitor.

De analyse van de resultaten 2023 per deelprogramma wordt toegelicht bij het betreffende deelprogramma.

Toelichting resultaat programma RIGG

Het financiële resultaat bedrijfsvoering RIGG 2023 van € 96.000 is € 246.000 hoger dan het begrote resultaat van € -/- 150.000. Er zijn diverse afwijkingen ten opzichte van de begroting. De belangrijkste positieve verschillen zijn: geen gemaakte projectkosten DB (€ 115.000), lagere personeelskosten door lagere personele inzet (schaarste) (€ 91.000), verwachte subsidie JENN voor 3Noord uitvoeringsagenda (€ 85.000) en een hogere opbrengst doorbelasting IT-kosten aan gemeenten en detachering personeel (€ 49.000). Daarentegen zijn de kosten voor externe inhuur circa € 101.000 hoger dan begroot, met name door het project 3Noord uitvoeringsagenda en het programma HSJ.

5.3. Toelichting deelprogramma's Gezondheid (GGD)

Deelprogramma Gezond en veilig opgroeien

			Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Jaarrekening	Afwijking
Deelprogramma	**baten of lasten**	**Programma- onderdeel**	**2023**	**2023**	**2023**	**2023**
Gezond en veilig opgroeien	lasten	**Totaal lasten**	**18.706**	**18.974**	**20.944**	**1.970**
Gezond en veilig opgroeien	baten	Inwonersbijdrage	-13.530	-13.530	-13.530	0
	baten	Overige baten	-5.176	-5.443	-6.769	-1.325
Gezond en veilig opgroeien	baten	**Totaal baten**	**-18.706**	**-18.974**	**-20.299**	**-1.325**
		Gerealiseerd saldo baten en lasten	**0**	**0**	**645**	**645**
Reserve-mutaties		Toevoeging	0	0	0	0
		Onttrekking	0	0	0	0
		Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**645**	**645**

Toelichting

De overschrijding van € 641.000 wordt met name veroorzaakt door hogere personeelskosten. Het Cao-akkoord 2023 levert op dit programma een nadeel op van ca. €435.000.

Daarnaast is er extra inhuur a €130.000 gepleegd binnen het programma t.b.v. ziektevervanging en zwangerschapsvervanging.

Als gevolg van de opzegging van pedagogische gezinsondersteuning is een voorziening gevormd om de lasten van de reorganisatie te dekken. Hier dient een extra dotatie aan gedaan te worden om ook in 2024 de lasten te kunnen dekken, als gevolg van een onvoorziene WW-uitkering. Dit levert een nadeel op van €35.000.

Het digitaal kinddossier (MLCas) heeft €40.000 meerkosten opgeleverd als gevolg van herinrichting en extra ondersteunende pakketten.

Deelprogramma Gezondheid beschermen en bevorderen

			Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Jaarrekening	Afwijking
Deelprogramma	**baten of lasten**	**Programma- onderdeel**	**2023**	**2023**	**2023**	**2023**
Gezondheid beschermen en bevorderen	lasten	**Totaal lasten**	**9.882**	**10.318**	**20.510**	**10.192**
Gezondheid beschermen en bevorderen	baten	Inwonersbijdrage	-2.452	-2.452	-2.452	0
	baten	Overige baten	-7.430	-7.866	-18.028	-10.162
Gezondheid beschermen en bevorderen	baten	**Totaal baten**	**-9.882**	**-10.318**	**-20.481**	**-10.162**
		Gerealiseerd saldo baten en lasten	**0**	**0**	**30**	**30**
Reserve-mutaties		Toevoeging	0	0	0	0
		Onttrekking	0	0	0	0
		Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**30**	**30**

Toelichting

In het deelprogramma Gezondheid beschermen en bevorderen zit onder meer het product Infectieziektebestrijding (IZB). De meerkosten als gevolg van COVID worden apart verantwoord als subproduct van IZB en bedragen € 7,8 miljoen. Daarnaast is er vanaf 2023 een SPUK toegekend ter versterking van de IZB a €1,2 in 2023. Dit verklaart de enorme stijging van lasten en baten van dit

deelprogramma ten opzichte van de begroting. Beide benoemde onderdelen van het programma zijn neutraal voor het resultaat.

Het resultaat van €31.000 positief ontstaat door enerzijds een tekort op personele lasten à €172.000 als gevolg van het Cao-effect. Dit wordt gecompenseerd door meeropbrengsten op Tuberculose als gevolg van extra inzet voor het COA à €100.000, bovendien is de Mobiel RöntgenUnit (MRU) volledig afgeschreven gedurende het jaar, met €50.000 als voordeel. Daarnaast zijn er extra inkomsten voor projecten op het gebied van Seksuele gezondheid à €50.000

Meerkostenregeling Corona

Vanaf 2020 zijn de GGD'en geconfronteerd met extra kosten in verband met het bestrijden en beheersen van COVID-19. Op basis van de Wet publieke gezondheid (WPG) hebben GGD'en extra taken en opdrachten van de minister van VWS gekregen. De meerkosten worden door het ministerie van VWS direct vergoed aan de GGD'en. In de brief van 20 juli 2020 zijn de uitgangspunten voor deze meerkostenregeling uitgewerkt. De vergoeding van de meerkosten is ook van toepassing voor 2023 t/m juni. Vanaf juni 2023 is er een SPUK waaruit de kosten voor COVID gedekt dienen te worden. Deze bestaat uit twee onderdelen, namelijk de basis inzet à €1.907.000 en de campagne inzet à €1.559.000.

Kostenspecificatie Meerkosten	Realisatie jan-dec
Periode 1 jan - 1 jul	
BCO regulier	€ 297.749,26
Bemonstering regulier	€ 565.599,64
vaccinatie	€ 2.436.516,98
Totaal Overige Meerkosten	**€ 1.091.026,02**
Infectieziektebestrijding (IZB)	
Tuberculosebestrijding (TBC)	
Medische Milieukunde (MMK)	
Technische Hygiënezorg (THZ) / Toezicht	
Seksuele Gezondheid (inclusief SOA poli)	
Reizigerszorg	
Gezondheidsbevordering (GB)	
Algemene Gezondheidszorg (AGZ)	
Jeugdgezondheidszorg (JGZ), incl. Rijksvaccinatie	
Openbare GGZ / Sociaal medische advisering	
Veilig Thuis	
Forensische Zorg (For)	
Regionale Ambulance Voorziening (RAV)	
Overig	
Ondersteuning	€ 1.091.026,02
periode 1 jul t/m 31 dec doorlopende verplichtingen	
Salarissen, transitievergoeding en WW	
Overige personele kosten	
Kosten Locaties	
Activa	
Overige meerkosten	
periode 1 jul t/m 31 dec doorlopende verplichtingen	
Kosten Icam	
Totaal	**€ 4.390.891,90**
Ontvangen voorschot	€ 4.790.000,00
Saldo voorschot - realisatie	€ 399.108,10

In totaal is over 2023 voor € 4,39 mln. aan meerkosten verantwoord. Per onderdeel wordt hieronder toegelicht wat de aard en omvang van deze 'meerkosten' zijn.

Blok 1: Bron- en contactonderzoek (BCO)

De werkelijke meerkosten voor de uitvoering van BCO bedragen € 0,3 mln. Dit gaat om inzet van personeel, ondersteunend personeel en facilitaire kosten. Het grootste deel betreft kosten van inhuur van uitzendkrachten.

Blok 2: Bemonstering

De werkelijke meerkosten voor de uitvoering van bemonstering bedragen € 0,6 mln. Dit gaat om inzet van personeel, kosten van de verschillen (test)locaties, ondersteunend personeel en facilitaire kosten.

Blok 3: COVID-19 vaccinatie

De werkelijke meerkosten voor de uitvoering van de COVID-19 vaccinaties bedragen € 2,4 mln. Dit gaat om inzet van personeel, kosten van de verschillende vaccinatielocaties, ondersteunend personeel en facilitaire kosten.

Blok 4: Overige meerkosten

Onder 'Ondersteuning' zijn de kosten van de ICT en specifieke meerkosten op het gebied van overheadfuncties opgenomen. Deze bedragen €1,1 mln.

De bij VWS gedeclareerde meerkosten in verband met corona werken neutraal uit op de GGD-exploitatie; er zijn geen meer- of minderkosten voor de gemeenten.

Deelprogramma Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden

			Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Jaarrekening	Afwijking
Deelprogramma	baten of lasten	Programma- onderdeel	2023	2023	2023	2023
Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden	lasten	**Totaal lasten**	**2.365**	**2.365**	**2.290**	**-75**
Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden	baten	Inwonersbijdrage	-1.414	-1.414	-1.414	0
	baten	Overige baten	-481	-482	-912	-430
Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden	baten	**Totaal baten**	**-1.895**	**-1.895**	**-2.325**	**-430**
		Gerealiseerd saldo baten en lasten	**470**	**470**	**-35**	**-505**
Reserve-mutaties		Toevoeging	30	30	30	0
		Onttrekking	-500	-500	-319	181
		Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**-324**	**-324**

Toelichting

Het deelprogramma Adviseren over gezonde wijken, dorpen en steden heeft een positief resultaat van €324.000 na reservemutaties. De verklaring voor het positieve resultaat is dat er grote meeropbrengsten zijn in 2023 t.o.v. de begroting.

Op epidemiologie zijn extra projectgelden geworven voor het onderzoek dat gedaan wordt, gecombineerd met een onverwachte UWV-uitkering levert dat een voordeel van ca. €135.000 op.

Beleid en advies heeft inzet geleverd voor zowel de SPUK VIPP (intern) als voor de SPUK GALA van gemeenten (extern). De opbrengsten voor deze werkzaamheden waren niet begroot en leveren een voordeel van ca. €220.000 op.

Het Cao-effect was op dit programma €52.000 negatief.

Reservemutaties

Aardbevingen

Het programma voor aardbevingen wordt volledig gedekt uit de reserve Aardbevingen. Het resultaat van aardbevingen is €319.000 negatief. Dat is lager dan begroot en maakt dat er €319.000 onttrokken wordt uit de reserve, waar na onttrekking nog €353.000 in resteert.

Gezondheidsprofielen

Aan de reserve gezondheidsprofielen wordt volgens begroting €30.000 toegevoegd.

Deelprogramma Inspecteren en adviseren van locaties ter bevordering van de kwaliteit, veiligheid en hygiëne

			Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Jaarrekening	Afwijking
Deelprogramma	**baten of lasten**	**Programma- onderdeel**	**2023**	**2023**	**2023**	**2023**
Gezond en veilig opgroeien	lasten	**Totaal lasten**	**1.486**	**1.486**	**1.402**	**-83**
Gezond en veilig opgroeien	baten	Inwonersbijdrage	0	0	2	2
	baten	Overige baten	-1.486	-1.486	-1.343	142
Gezond en veilig opgroeien	baten	**Totaal baten**	**-1.486**	**-1.486**	**-1.341**	**144**
		Gerealiseerd saldo baten en lasten	**0**	**0**	**61**	**61**
Reserve-mutaties		Toevoeging	0	0	0	0
		Onttrekking	0	0	0	0
		Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**61**	**61**

Toelichting

Dit programma bestaat volledig uit het onderdeel Toezicht en Advies. Het resultaat is €61.000 negatief. De verklaring hiervoor ligt deels in het Cao-effect van ca. €30.000 op dit programma.

Daarnaast heeft de afdeling niet de volledige omzet kunnen draaien als gevolg van uitval door ziekte en zwangerschap, met een resultaat €30.000 negatief als gevolg.

Deelprogramma Overhead

			Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Jaarrekening	Afwijking
Deelprogramma	**baten of lasten**	**Programma- onderdeel**	**2023**	**2023**	**2023**	**2023**
Overhead incidenteel	lasten	**Totaal lasten**	**176**	**176**	**376**	**199**
Overhead incidenteel	baten	Inwonersbijdrage	0	0	0	0
	baten	Overige baten	-176	-176	-90	86
Overhead incidenteel	baten	**Totaal baten**	**-176**	**-176**	**-90**	**86**
		Gerealiseerd saldo baten en lasten	**0**	**0**	**285**	**285**
Reserve-mutaties		Toevoeging	0	0	0	0
		Onttrekking	0	0	0	0
		Gerealiseerd resultaat	**0**	**0**	**285**	**285**

Toelichting

De overschrijding op de overhead van de GGD Groningen volgt vrijwel volledig uit personele lasten. Daarbij zijn het Cao-effect à €140.000, de dotatie van de voorziening langdurig zieken à €130.000 de belangrijkste oorzaken van het tekort van €285.000 op de overhead.

5.4. Toelichting deelprogramma RIGG

Wat heeft het gekost (bedragen * € 1.000)			Primitieve Begroting	Actuele Begroting	Jaarrekening	Afwijking
Deelprogramma	**baten of lasten**	**Programma- onderdeel**	**2023**	**2023**	**2023**	**2023**
RIGG	lasten	**Totaal lasten**	**3.460**	**3.460**	**3.299**	**-161**
RIGG	baten	Bijdrage gemeenschappelijke regeling	-3.310	-3.310	-3.271	39
		Overige bijdragen			-124	-124
		Totaal baten	**-3.310**	**-3.310**	**-3.395**	**-85**
		Gerealiseerd saldo baten en lasten	**150**	**150**	**-96**	**-246**
Reserve-mutaties		Toevoeging	-	-	-	-
		Onttrekking	-	-	-	-
		Gerealiseerd resultaat	**150**	**150**	**-96**	**-246**

Het financiële resultaat bedrijfsvoering RIGG 2023 van € 96.000 is € 246.000 hoger dan het begrote resultaat van € -/- 150.000. Er zijn diverse afwijkingen ten opzichte van de begroting. De belangrijkste positieve verschillen zijn: geen gemaakte projectkosten DB (€ 115.000), lagere personeelskosten door lagere personele inzet (schaarste) (€ 91.000), verwachte subsidie JENN voor 3Noord uitvoeringsagenda (€ 85.000) en een hogere opbrengst doorbelasting IT-kosten aan gemeenten en detachering personeel (€ 49.000). Daarentegen zijn de kosten voor externe inhuur circa € 101.000 hoger dan begroot, met name door het project 3Noord uitvoeringsagenda en het programma HSJ.

5.5. Overzicht incidentele baten en lasten

De incidentele baten en lasten bestaan uit de meerkosten COVID en SPUK COVID. Deze zijn toegelicht onder het deelprogramma waar ze onder vallen.

Regeling	Baten (x1000)	Lasten (x1000)
Meerkostenregeling	€ 4.387	€ 4.387
SPUK	€ 3.461	€ 3.461
Totaal	**€ 7.848**	**€ 7.848**

6. BALANS

6.1. Activa

Activa	31-12-2022			31-12-2023		
(* € 1.000)	GGD	RIGG	PG&Z	GGD	RIGG	PG&Z
Immateriële vaste activa						
- kosten sluiten geldleningen						
- kosten onderzoek en ontwikkeling						
Materiële vaste activa						
- investeringen met economisch nut	162		162	116		116
- investeringen met maatschappelijk nut						
Financiële vaste activa						
a. kapitaalverstrekkingen aan:						
1. deelnemingen						
2. gemeenschappelijke regelingen						
3. overige verbonden partijen						
b. leningen aan:						
1. woningbouwcorporaties						
2. deelnemingen						
3. overige verbonden partijen						
c. overige langlopende leningen						
d. overige uitzettingen > 1 jaar						
e. bijdrage aan activa voor derden						
Totaal vaste activa	**162**	**0**	**162**	**116**	**0**	**116**
Voorraden						
a. grond- en hulpstoffen						
1. niet in exploitatie genomen bouwgrond						
2. grond- en hulpstoffen						
b. onderhanden werk						
c. gereed product en handelsgoederen	74		74	100		100
d. vooruitbetalingen						
Uitzettingen korter dan een jaar						
a. vorderingen op openbare lichamen	3.753	6.578	10.331	4.298	30	4.328
b. Schatkistbankieren	7.898		7.898	4.298		4.298
c. RC-verhoudingen met niet financiële instellingen			0			0
d. overige vorderingen	53	181	234	122	405	527
e. overige uitzettingen						
Liquide middelen	74	32.566	32.640	245	27.508	27.753
Overlopende activa	166	5	171	9	0	9
Totaal vlottende activa	**12.018**	**39.330**	**51.348**	**9.071**	**27.943**	**37.014**
Totaal activa	**12.180**	**39.330**	**51.510**	**9.187**	**27.943**	**37.130**

6.2. Passiva

Passiva	31-12-2022			31-12-2023		
(* € 1.000)	GGD	RIGG	PG&Z	GGD	RIGG	PG&Z
Eigen vermogen						
- algemene reserve	1.284	798	2.082	1.127	979	2.106
- bestemmingsreserves voor egalisatie tarieven						
- overige bestemmingsreserves	1.164	44	1.208	774	44	818
- onverdeeld resultaat	-547	181	-366	-986	96	-890
Voorzieningen	655		655	708		708
Vaste schulden van langer dan een jaar						
a. obligatieleningen						
b. onderhandse leningen aan:						
1. binnenlandse pensioenfondsen en verzekeraars						
2. binnenlandse banken en ov. financiële instellingen						
3. binnenlandse bedrijven						
4. openbare lichamen	100		100	0		0
5. overige binnenlandse sectoren						
6. buitenlandse instellingen						
c. door derden belegde gelden						
d. waarborgsommen						
e. vooruitontvangen bedragen langer dan 1 jaar						
Totaal vaste passiva	**2.656**	**1.023**	**3.679**	**1.623**	**1.119**	**2.742**
Netto vlottende schulden korter dan een jaar						
a. kasgeldleningen o/g						
b. bank- en girosaldi			0			0
c. overige schulden	7.620	1.467	9.087	5.857	2.332	8.189
Overlopende passiva	1.904	36.840	38.744	1.707	24.492	26.199
Totaal vlottende passiva	**9.524**	**38.307**	**47.831**	**7.564**	**26.824**	**34.388**
Totaal passiva	**12.180**	**39.330**	**51.510**	**9.187**	**27.943**	**37.130**

6.3. Waarderingsgrondslagen

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Inleiding
De jaarrekening is opgemaakt met inachtneming van de voorschriften die het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten daarvoor geeft en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door het AB de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben, onverschillig of zij tot inkomsten of uitgaven in dat jaar leiden.

Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume, worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvinden; daarbij moet worden gedacht aan componenten zoals ziektekostenpremie ten behoeve van gepensioneerden, overlopende vakantiegeld- en verlofaanspraken en dergelijke.
Voor arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume word geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (bijvoorbeeld reorganisaties) dient wel een verplichting opgenomen te worden.

Vennootschapsbelasting
De PG&Z stelt zich op het standpunt dat zij geen ondernemingsactiviteiten heeft ontplooit en derhalve is geen fiscale positie uit hoofde van de vennootschapsbelasting opgenomen in de jaarrekening.

Balans

Vaste activa
Activa die bedoeld zijn om de uitoefening van de werkzaamheid van de gemeenschappelijke regeling duurzaam te dienen.

Materiële vaste activa met economisch nut

Overige investeringen met economisch nut
Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht; in die gevallen word op het saldo afgeschreven. Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de oorspronkelijke verkrijgingsprijs (de inkoopprijs en de bijkomende kosten) of vervaardigingsprijs (de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige directe kosten),

verminderd met de ontvangen subsidies en bijdragen die direct gerelateerd zijn aan het actief, de jaarlijkse afschrijvingslasten en afwaarderingen wegens duurzame waardeverminderingen. Duurzame waardeverminderingen van vaste activa worden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar in aanmerking genomen.

Slijtende investeringen worden met ingang van het jaar nadat de investering is verworven op jaarbasis afgeschreven. De afschrijving geschiedt lineair. De op de oorspronkelijke verkrijgings- of vervaardigingsprijs toegepaste jaarlijkse afschrijvingen corresponderen met een stelsel dat is afgestemd op de verwachte toekomstige gebruiksduur (kortste van de geschatte economische levensduur óf technische gebruiksduur) van de geactiveerde objecten en voorzieningen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren :

Dienstauto's	6-8
Koelkasten en overige MVA	10

Vlottende activa

Voorraden
Voorraden zijn opgenomen tegen verkrijgingsprijs.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid wordt een voorziening in mindering gebracht voor zover noodzakelijk word geacht. De voorziening word statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen en overlopende posten
Deze activa zijn tegen nominale waarde opgenomen.

Eigen vermogen
Het eigen vermogen betreft het saldo van de bezittingen en schulden en bestaat uit de reserves en het resultaat voor bestemming van het lopende jaar.

Voorzieningen
De voorziening is opgenomen tegen nominale waarde.
Er wijkt één voorziening af van de voorschriften in het BBV, namelijk voor het verlofsparen. In principe wordt er voor terugkerende arbeidskosten geen voorziening opgenomen. Echter, het betreft geen jaarlijks vergelijkbaar volume, daarom wordt er in dit geval toch een voorziening gevormd.

Lang vreemd vermogen
Het lang vreemd vermogen is opgenomen tegen nominale waarde.

Vlottende passiva
De vlottende passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

6.4. Toelichting balans Activa

Materiële vaste activa

Geactiveerde kapitaaluitgaven	Boekwaarde 31-12-2022	Vermeerderingen	Afschrijvingen 2023	Verminderingen	Boekwaarde 31-12-2023
(bedragen * € 1.000,-)					
Bedrijfsgebouwen	0				0
Voertuigen	64		48		16
Overige materiële vaste activa	98	17	15		100
Totaal	**162**	**17**	**63**	**0**	**116**
Maatschappelijk nut	-	-	-	-	-
Economisch nut	162	17	63	**0**	116

Bij de GGD Groningen is in 2023 voor € 17.000 een onderzoeks- en behandelstoel aangeschaft. De materiele vaste activa bestaat daarnaast uit dienstauto's, een mobiele röntgenunit (MRU) en koelkasten. Op de CB-locaties (consultatiebureaus) maakt de GGD gebruik van koelkasten voor de opslag van vaccinaties. De MRU is gedurende 2023 geheel afgeschreven.

Voorraden

De post voorraden betreft de voorraad reizigersvaccinaties per balansdatum met een inkoopwaarde van € 99.525. Hierbij is geen sprake van verwachte incourante voorraden van de aanwezig voorraden op balansdatum.

Uitzettingen korter dan 1 jaar

Uitzettingen korter dan 1 jaar (* € 1.000)	31-12-2022	31-12-2023
Vorderingen openbare lichamen	10.331	4.425
Schatkistbankieren	7.898	4.298
Overige vorderingen	234	405
Totaal	**18.463**	**9.127**

Een voorziening voor incourantheid wordt niet noodzakelijk geacht.

Liquide middelen

Liquide middelen (* € 1.000)	31-12-2022	31-12-2023
Liquide middelen	32.640	27.753

De lagere stand van de liquide middelen ultimo 2023 ten opzichte van de stand ultimo 2022 wordt veroorzaakt doordat in 2022 een aanvullend voorschot jeugdhulp door de RIGG bij gemeenten in rekening is gebracht. In 2023 is geen aanvullend voorschot gevraagd waardoor de liquide middelen op 31 december 2023 lager zijn.

Decentrale overheden zijn verplicht om hun overtollige middelen in ’s Rijks schatkist aan te houden. Om het dagelijkse kasbeheer te vereenvoudigen is er een drempelbedrag, afhankelijk van het begrotingstotaal, dat buiten de schatkist mag worden gehouden.

De GGD is per 5 juni 2020 overgegaan op schatkistbankieren. Voor de GGD geldt een drempelbedrag schatkistbankieren van € 1.000.000. Het gemiddeld bedrag per dag dat in 2023 is aangehouden buiten de schatkist bedraagt € 124.000.

In onderstaande tabel is een nadere specificatie gegeven van de benutting van het drempelbedrag schatkistbankieren in 2023.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	**Drempelbedrag**	**1.000**	**1.000**	**1.000**	**1.000**
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**123**	**112**	**119**	**143**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	877	888	881	857
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	35.889			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	35.889			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat				
(1) = (4b)*0,02 + (4c)*0,002 met een minimum van €1.000.000 als het begrotingstotaal kleiner of gelijk is aan 500 mln. En als begrotingstotaal groter dan € 500 miljoen is is het drempelbedrag gelijk aan € 10 miljoen, vermeerderd met 0,2% van het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat.	Drempelbedrag	1.000			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	11.106	10.233	11.016	13.174
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	-0	-0	-0	-0

Overlopende activa

Overlopende activa (* € 1.000)	31-12-2022	31-12-2023
GGD	166	9
RIGG	5	0
Totaal	**171**	**9**

Jong Leren Eten is verplaats naar de activa, dit omdat het voor het eerst een vordering oplevert. In voorgaande jaren was het voorschot hoger dan de uiteindelijke uitgaven.

Verloopoverzicht Jong Leren Eten (* € 1.000)	2023
Per 1 januari	**-31**
Subsidiebijdrage	-148
Uitgaven	188
Overige mutatie	0
Per 31 december	**9**

*In 2023 omgezet naar Vordering

6.5. Toelichting balans Passiva

Reserves

Reserves (*€ 1.000)	Betreft	Saldo 31-12-2022	Bestemming resultaat 2022	Saldo 1-1-2023	Mutatie 2023	Saldo na bestemming JR2023
Algemene reserve						
Programma Gezondheid	GGD	1.284	-157	1.127	-512	615
Programma RIGG	RIGG	798	181	979	96	1.075
Totaal Algemene reserve		**2.082**	**24**	**2.106**	**-416**	**1.690**
Bestemmingsreserves						
Gezondheidsprofielen	GGD	55	30	85	30	115
Managementinformatie	GGD	0		0	0	0
Project Gezondheidsgevolgen aardbevingen	GGD	984	-312	672	-319	353
Organisatieontwikkeling GGD	GGD	25	-8	17	0	17
Verzelfstandiging GGD	GGD	100	-100	0	0	0
Koppeling gemeentelijke systemen	RIGG	44		44	0	44
Totaal bestemmingsreserves		**1.208**	**-390**	**818**	**-289**	**529**
Totaal Reserves		**3.290**	**-366**	**2.924**	**-705**	**2.219**

Uitgaven in 2023 waar een bestemmingsreserve voor is gevormd, zijn opgenomen als onttrekking bij de betreffende bestemmingsreserve in bovenstaande tabel.

De *algemene reserve programma Gezondheid* is ingesteld ter egalisatie van schommelingen in bedrijfsvoering. Deze is gevoed uit de resterende jaarresultaten uit het verleden. In 2023 is bij de bestemming van het resultaat 2022 €157.000 onttrokken aan de reserve bij besluit vaststelling jaarrekening 2022.

De *algemene reserve programma RIGG* is ingesteld ter egalisatie van schommelingen in bedrijfsvoering. Deze is gevoed uit de resterende jaarresultaten uit het verleden. In 2023 is bij de bestemming van het resultaat 2022 € 181.000 aan de reserve toegevoegd bij besluit vaststelling jaarrekening 2022.

De *bestemmingsreserve gezondheidsprofielen* is ingesteld t.b.v. het organiseren van grootschalige gezondheidsenquêtes onder kinderen (basisschool, voortgezet onderwijs) en volwassenen (20-64 en 65+) om een beschrijving te kunnen geven van aspecten van de volksgezondheid. Dit wordt beschreven in rapporten en feitenbladen. In 2023 is bij de bestemming van het resultaat 2022 € 30.000 aan de reserve toegevoegd bij besluit vaststelling jaarrekening 2022.

De *bestemmingsreserve Organisatieontwikkeling GGD* is ingesteld ter dekking van de organisatieontwikkeling van de GGD, in het licht van een aantal bestuurlijke opdrachten. De reserve zal vooral worden besteed aan het kwaliteitscertificering, verbeteren en positioneren traject dienstverleningsovereenkomsten en de positionering van de OGGZ. In 2023 is bij de bestemming van het resultaat 2022 € 8.000 onttrokken voor de uitgaven van het kwaliteitstraject c.q. HKZ-certificering. Met het resterende bedrag in de reserve zijn de certificeringskosten voor het komende jaar gewaarborgd.

De *bestemmingsreserve Verzelfstandiging* is bij besluit vaststelling jaarrekening 2017 gevormd voor de projectkosten in het kader van de verzelfstandiging van de GGD per 1 januari 2020. In 2023 is bij

de bestemming van het resultaat 2022 € 100.000 aan de reserve onttrokken bij besluit vaststelling jaarrekening 2022 en daarmee is het saldo €0. De reserve wordt opgeheven.

De *bestemmingsreserve Project Gezondheidsgevolgen aardbevingen* is in 2020 gevormd voor het project Emotionele en sociale ondersteuning inwoners aardbevingsgebied bij besluit vaststelling jaarrekening 2019. In 2023 is bij de bestemming van het resultaat 2022 € 312.000 aan de reserve onttrokken bij besluit vaststelling jaarrekening 2022.

De *bestemmingsreserve Koppeling gemeentelijke systemen*. De RIGG organiseert de routes en het knooppunt voor administratieve en financiële processen tussen de Groninger gemeenten en de jeugdhulpaanbieders. Om dat te faciliteren is de RIGG voornemens om de gemeentelijke systemen te koppelen aan het RIGG-systeem, met als doel een efficiënte en effectieve data-uitwisseling en als resultaat een goede basis voor stuurinformatie.

Voorzieningen

Verloopoverzicht Voorzieningen (* € 1.000)	2023
Saldo per 1 januari 2023	**655**
Dotaties 2022	428
Onttrekkingen 2022	-226
Vrijval 2022	-149
Saldo per 31 december 2023	**708**

Deze voorziening langdurig zieken bedraagt € 662.000 per 31 december 2023 en is gevormd omdat de GGD eigenrisicodrager is voor de WGA. Zie hieronder het verloop in 2023.

Verloopoverzicht Voorziening Langdurig zieken (* € 1.000)	2023
Saldo per 1 januari 2023	**536**
Dotaties 2022	379
Onttrekkingen 2022	-104
Vrijval 2022	-149
Saldo per 31 december 2023	**662**

Er is een voorziening reorganisatie PGO gevormd per 31 december 2021. Deze voorziening is gevormd naar aanleiding van het bestuurlijk besluit in 2021 om de PGO activiteiten te beëindigen per 1 mei 2022. Zie hieronder het verloop in 2023. Op 31 december 2023 is het saldo €34.000.

Verloopoverzicht Voorziening reorganisatie PGO (* € 1.000)	2023
Saldo per 1 januari 2023	**99**
Dotaties 2022	40
Onttrekkingen 2022	-105
Vrijval 2022	0
Saldo per 31 december 2023	**34**

Er is een voorziening spaarverlof gevormd ter grootte van € 12.000 per 31 december 2023.
Deze voorziening is gevormd naar aanleiding van wijzigingen in de CAO waarbij het bovenwettelijk verlof, overwerkvergoeding, gekochte bovenwettelijke uren, verlofuren uit onregelmatig werken en beschikbaarheidsdienst nu in één keer door medewerkers kunnen worden omgezet in spaarverlof.
Het verloop in 2023 wordt hieronder weergegeven.

Verloopoverzicht Voorziening verlofsparen (* € 1.000)	2023
Saldo per 1 januari 2023	**20**
Dotaties 2022	9
Onttrekkingen 2022	-17
Vrijval 2022	0
Saldo per 31 december 2023	**12**

Vaste schulden langer dan één jaar

Vaste schulden langer dan een jaar (* € 1.000)	31-12-2022	31-12-2023
Lening Gemeente Groningen	100	0

Dit betreft de lening die in 2013 opgenomen is voor de financiering van de mobiele röntgenunit. Deze lening heeft een looptijd van 10 jaar met een rentepercentage van 2,195%. Elk jaar is er € 100.000 afgelost. In 2023 is de laatste aflossing gedaan.

De rentelast verbonden met deze lening over 2023 bedraagt € 2.195.

Netto vlottende schulden korter dan 1 jaar

Netto vlottende schulden korter dan 1 jaar (* € 1.000)	31-12-2022	31-12-2023
Crediteuren	4.926	6.023
Overige schulden	4.161	2.166
Totaal	**9.087**	**8.189**

Overlopende passiva

Specificatie GGD - overlopende passiva (* € 1.000)	31-12-2023
SISA Prep	221
SISA Sense	687
Overige overlopende passiva	799
Totaal	**1.707**

Verloopoverzicht ASG (* € 1.000)	2023
Per 1 januari	**755**
Subsidiebijdrage	2.158
Overige inkomsten	42
Uitgaven	-2.268
Overige mutatie	0
Per 31 december	**687**

Verloopoverzicht PreP (* € 1.000)	2023
Per 1 januari	**351**
Subsidiebijdrag	216
Overige inkomsten	18
Uitgaven	-175
Overige mutatie	-189
Per 31 december	**221**

Verloopoverzicht Jong Leren Eten (* € 1.000)	2023
Per 1 januari	**31**
Subsidiebijdrage	148
Uitgaven	-188
Overige mutatie	0
Per 31 december	**-9**

*In 2023 omgezet naar Vordering

Specificatie RIGG - overlopende passiva (* € 1.000)	31-12-2022	31-12-2023
Nog te verrekenen	36.217	24.448
Overige overlopende passiva	623	44
Totaal	**36.840**	**24.492**

Te verrekenen posten

De overlopende passiva “te verrekenen posten” ultimo 2023 zijn fors lager dan ultimo 2022. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er in 2022 een aanvullend voorschot van gemeenten is ontvangen en in 2023 niet.

Niet in balans opgenomen verplichtingen

SLA Groningen

Met de gemeente Groningen wordt jaarlijks een SLA afgesloten. De belangrijkste posten uit de SLA betreft uitgaven voor dienstverlening op het gebied van:

- ICT: € 1.530.000
- Facilitair: € 210.000
- Overig: € 66.000

Daarnaast bedraagt de huur van gebouwen ca € 254.000 voor 2024. Jaarlijks worden de bedragen geïndexeerd op basis van de gemiddelde consumentenprijsindex over het afgelopen jaar.

CB Locaties

Voor de huisvestingskosten van CB-locaties in de provincie Groningen zijn contracten afgesloten met een looptijd variërend van 3 tot 10 jaar.

De hieruit voorvloeiende verplichtingen voor 2024 (inclusief belastingen, huur- en servicekosten) bedraagt voor alle CB-locaties gezamenlijk ca € 765.000. De verwachting is dat de komende jaren de jaarlijkse huisvestingskosten meegroeien met de indexaties opgenomen in de meerjarenbegroting.

Leaseauto's

In 2024 is er een pool van leaseauto's, die worden ingezet voor verschillende afdeling. De totale leaseprijs in 2024 bedraagt €63.000. De contracten verschillen in looptijd van 1 jaar tot en met 6 jaar.

Overige huur

Ten behoeve van de infrastructuur voor vaccinaties is de Osloweg 55 gehuurd. De verplichting die hier uit volgt is ca. €120.000.

7. WET NORMERING TOPINKOMENS

7.1. WNT Bestuur PG&Z

Inleiding

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) geeft aan dat de gemeenschappelijke regeling verplicht is om jaarlijks in het financieel jaarverslag de bezoldiging van iedere topfunctionaris en gewezen topfunctionaris op persoonsnaam op te nemen, ongeacht een eventuele overschrijding van het bezoldigingsmaximum. Dit houdt in dat de leden van het algemeen bestuur, dagelijks bestuur en de directeuren van de gemeenschappelijke regeling opgenomen moeten worden in het financieel jaarverslag.

Het bezoldigingsmaximum bestaat uit 100% van het brutosalaris van een minister, inclusief:
- sociale-verzekeringspremies;
- onkostenvergoeding;
- beloningen betaalbaar op termijn (voornamelijk het werkgeversdeel van de pensioenreservering).

Voor 2023 geldt een bezoldigingsmaximum van € 223.000. In 2023 hebben geen bezoldigingen boven deze bezoldigingsnorm plaatsgevonden.

Dagelijkse leiding

De dagelijkse leiding in 2023 werd uitgevoerd door de directeur van de GGD, de heer Koopman. Bij de RIGG is de dagelijkse leiding in handen van mevrouw H. Sheerbahadoersing, via de gemeente Groningen. Mevrouw Sheerbahadoersing ontving daarvoor van de PG&Z geen bezoldiging.

Vertegenwoordiging in het Dagelijks Bestuur

Gemeente	Lid Dagelijks Bestuur PG&Z	Functie
Eemsdelta	dhr. M. Joostens	Penningmeester: tot september 2023
Groningen	mw. M. Molema	Voorzitter: heel 2023
Midden-Groningen	dhr. E. Offereins	Penningmeester: vanaf september 2023
Veendam	mw. A. Grimbergen	Vicevoorzitter: heel 2023 Portefeuillehouder Jeugdhulp: heel 2023
Westerkwartier	dhr. H. Stomphorst	Portefeuillehouder Publieke Gezondheid: heel 2023

Vertegenwoordiging in het Algemeen Bestuur

Het algemeen bestuur werd in 2023 gevormd door alle wethouders Publieke Gezondheid uit de provincie Groningen. Noch het algemeen bestuur noch het dagelijks bestuur heeft vanuit de regeling enige vorm van vergoeding ontvangen.

Gemeente	Lid Algemeen Bestuur PG&Z	Zitting
Eemsdelta	dhr. M. Joostens dhr. D. de Jong	Tot september 2023 Vanaf september 2023
Groningen	mw. M. Molema	Heel 2023

Gemeente	Lid Algemeen Bestuur PG&Z	Zitting
Het Hogeland	dhr. K. Hansems	Heel 2023
Midden-Groningen	dhr. E. Offereins	Heel 2023
Oldambt	dhr. E. Wunker	Heel 2023
Pekela	dhr. L. Kupers mw. E. van Klaveren	Tot juli 2023 Vanaf juli 2023
Stadskanaal	dhr. J. Mellies	Heel 2023
Veendam	mw. A. Grimbergen	Heel 2023
Westerkwartier	Dhr. H. Stomphorst	Heel 2023
Westerwolde	dhr. W. Potze	Heel 2023

7.2. WNT - GGD

a. Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Gegevens 2023 **bedragen x € 1**	**Dhr. J. Koopman**	
Functiegegevens	Directeur	
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/04 t/m 31-12	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	
Dienstbetrekking?	Ja	
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 114.361	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.989	
Subtotaal	*€ 129.350*	
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 168.014	
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t	
Bezoldiging	€ 129.350	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	
Gegevens 2022		
bedragen x € 1	**Dhr. A.A. Rietveld**	
Functiegegevens	Directeur GGD	
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 t/m 31/07	
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)[7]	1	
Dienstbetrekking?	Ja	

Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 80.085
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 13.140
Subtotaal	*€ 93.225*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 125.458
Bezoldiging	€ 93.225

b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Bedragen x € 1	**Jaap Koopman**	
Functiegegevens	**Directeur**	
Kalenderjaar	**2023**	**2022**
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang - einde)	1-1 t/m 31-3;	19-4 t/m 31-12;
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	3	9
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	1310	468
Individueel toepasselijk bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 212	€ 206
Maxima op basis van de normbedragen per maand	€ 67.200	€ 236.700
Individueel toepasselijk maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 303.900	
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Bezoldiging in de betreffende periode	€ 63.003	€ 119.014
Totale bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	€ 182.017	
(-/-) Onverschuldigd betaald bedrag en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	
Totale bezoldiging, exclusief BTW	**€ 182.017**	
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	*n.v.t.*	
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	*n.v.t*	

7.3. WNT – RIGG

a. Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking. Tevens

leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Tabel 1a

Gegevens 2023 **bedragen x € 1**	Mevrouw H. Sheerbahadoersing
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	nee
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 161.434
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -
Subtotaal	*€ 161.434*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 223.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.
Bezoldiging	€ 223.000
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t. N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.
Gegevens 2022	
bedragen x € 1	**Mevrouw H. Sheerbahadoersing**
Functiegegevens	Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01/01 t/m 01/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0
Dienstbetrekking?	Nee
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 155.755
Beloningen betaalbaar op termijn	€ -
Subtotaal	*€ 155.755*
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 216.000
Bezoldiging	€ 216.000

Naast de hierboven vermelde topfunctionaris zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

8. RECHTMATIGHEIDSVERANTWOORDING

Verantwoordelijkheid Dagelijks Bestuur

De baten en lasten alsmede de balansmutaties moeten getrouw in de jaarrekening worden opgenomen.
Uit het getrouw opnemen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties, blijken een drietal rechtmatigheidscriteria niet expliciet. Dit betreffen het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium. In deze rechtmatigheidsverantwoording licht het Dagelijks Bestuur toe in hoeverre bij de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties het begrotings-, voorwaarden-, en misbruik- en oneigenlijk gebruik criterium zijn nageleefd. Dit houdt in dat de verantwoorde baten en lasten, alsmede de balansmutaties in overeenstemming zijn met door de raad vastgestelde kaders zoals de begroting en gemeentelijke verordeningen en met bepalingen in de relevante wet- en regelgeving. Bij de waarderingsgrondslagen in de jaarrekening is het door het Algemeen Bestuur op 15 december 2023 vastgestelde normenkader van de relevante wet- en regelgeving verder toegelicht.

Deze verantwoording hanteert een grensbedrag omdat alleen de van belang zijnde aspecten in de verantwoording hoeven te worden betrokken. Deze grens is door het Algemeen Bestuur bepaald en bedraagt 1% van de totale lasten inclusief toevoegingen aan de reserves en is daarmee vastgesteld op €450.000.

Bevinding
Het Dagelijks Bestuur is van mening dat de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen binnen de daarvoor gestelde grens.

De geconstateerde afwijking betreft:

Begrotingscriterium	€516.000

In de paragraaf bedrijfsvoering is op basis van de Kadernota rechtmatigheid van de commissie BBV en op basis van de afspraken met het Algemeen Bestuur aanvullende informatie opgenomen over de financiële rechtmatigheid. In deze paragraaf heeft het college ook beschreven welke actie hij onderneemt om vermelde afwijkingen in de toekomst te voorkomen.

Aan: het algemeen bestuur van de Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg

CONTROLEVERKLARING ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in jaarstukken opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel
Wij hebben de jaarrekening 2023 van de Gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg (hierna: PG&Z) te Groningen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van zowel de grootte en de samenstelling van de baten en lasten over 2023 alsmede van het vermogen van PG&Z op 31 december 2023 in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV).

De jaarrekening bestaat uit:
1. het overzicht van baten en lasten 2023;
2. de balans per 31 december 2023;
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen, waaronder de rechtmatigheidsverantwoording van het dagelijks bestuur over de financiële rechtmatigheid van baten, lasten en balansmutaties over 2023;
4. de SiSa-bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen; en
5. de bijlage met het overzicht van de gerealiseerde baten en lasten per taakveld.

De basis voor ons oordeel
Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (BADO), de door het algemeen bestuur op 15 december 2023 vastgestelde normenkader en het Controleprotocol Wet Normering Topinkomens (WNT) 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van PG&Z zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Informatie ter ondersteuning van ons oordeel
Wij hebben onze controlewerkzaamheden bepaald in het kader van de controle van de jaarrekening als geheel en bij het vormen van ons oordeel hierover. Onderstaande informatie ter ondersteuning van ons oordeel en onze bevindingen moeten in dat kader worden bezien en niet als afzonderlijke oordelen of conclusies.

Materialiteit
Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening als geheel bepaald op € 454.000. De bij onze controle toegepaste goedkeuringstoleranties bedraagt voor fouten 1% en voor onzekerheden 3% van de totale lasten, inclusief toevoegingen aan reserves. De materialiteit is gebaseerd op het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Daarbij zijn voor de controle van de in de jaarrekening opgenomen WNT-informatie de materialiteitsvoorschriften gehanteerd zoals vastgelegd in het Controleprotocol WNT 2023. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn.

Wij zijn met het algemeen bestuur overeengekomen dat wij aan hen tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 18.100 rapporteren alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve, SISA- of WNT-redenen relevant zijn.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd
In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie
Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:
- het jaarverslag, waaronder de programmaverantwoording en de paragrafen;
- overzicht verschillenanalyse Incidenteel-Structureel.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie
- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van BBV is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in ingevolge artikel 213 lid 3 onder d van de Gemeentewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het jaarverslag en overzicht verschillenanalyse Incidenteel-Structureel in overeenstemming met het BBV.

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten
Ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet hebben wij onderzocht of de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen als bedoeld in artikel 17 Financiële-verhoudingswet (hierna: de specifieke uitkeringen) rechtmatig tot stand zijn gekomen. In de jaarrekening is verantwoordingsinformatie opgenomen over deze specifieke uitkeringen (de SiSa-bijlage).

www.bentacera.nl

Naar ons oordeel zijn de baten en lasten, alsmede de balansmutaties over 2023 met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - Regeling Informatieverstrekking SiSa.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen, in overeenstemming met de vereisten aan de specifieke uitkeringen bij en krachtens artikel 58a BBV en de Financiële-verhoudingswet - de Regeling Informatieverstrekking SiSa. In dit kader is het dagelijks bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het dagelijks bestuur noodzakelijk acht om de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Het is onze verantwoordelijkheid een redelijke mate van zekerheid te krijgen voor ons oordeel ingevolge artikel 213 lid 3 (b) Gemeentewet.63 Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado) en de Nota Verwachtingen Accountantscontrole 2023, zoals opgenomen in de Nota procedure aanlevering SiSa-verantwoordingsinformatie 2023 in bijlage 2 van de Regeling Informatieverstrekking SiSa. Wij hebben bij de controle van de baten en lasten, alsmede de balansmutaties met betrekking tot specifieke uitkeringen dezelfde materialiteit toegepast als bij de controle van de jaarrekening.

Onze controle bestond onder andere uit:
- het identificeren en inschatten van de risico's dat baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen als gevolg van fouten of fraude niet in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren of de baten en lasten alsmede de balansmutaties met betrekking tot de specifieke uitkeringen in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening
Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met het BBV. Het dagelijks bestuur is ook verantwoordelijk voor de financiële rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de begroting en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, waaronder de verordening van PG&Z, en voor het getrouw toelichten van de financiële rechtmatigheid in de jaarrekening.

In dit kader is het dagelijks bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van het normenkader voor financiële rechtmatigheid mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het dagelijks bestuur de veronderstellingen inzake de financiële risico's in relatie tot de financiële positie onderbouwen en afwegen of de gemeenschappelijke

www.bentacera.nl

regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers op te vangen zonder tussenkomst van de toezichthouder.
Het dagelijks bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de risico's kunnen worden opgevangen toelichten in de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het vaststellen van het normenkader voor de financiële rechtmatigheid en het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening
Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het BADO, de door het algemeen bestuur op 15 december 2023 vastgestelde normenkader, het Controleprotocol WNT 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de gemeenschappelijke regeling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het dagelijks bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het dagelijks bestuur gehanteerde veronderstellingen aanvaardbaar zijn inzake de afweging dat de gemeenschappelijke regeling in staat is de financiële risico's vanuit de reguliere exploitatie en onverwachte tegenvallers financieel op te vangen zondertussenkomst van de toezichthouder. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de gemeenschappelijke regeling haar financiële risico's kan opvangen. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of

omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat de gemeenschappelijke regeling de financiële risico's niet kan opvangen;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en,
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het algemeen bestuur andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Drachten, 18 april 2024

Bentacera Registeraccountants B.V.

Digitaal ondertekend door:
M.W. van der Meer...
18 april 2024 10:46 +02:00...

M.W. van der Meer AA

9. BIJLAGEN

9.1. Bijlage 1 : Taakvelden

Taakvelden PG&Z		(bedragen * €1.000)		
nr	naam taakveld	Baten	Lasten	Totaal
0.10	Mutaties reserves	319	30	289
0.4	Overhead	3.486	10.712	-7.227
7.1	Volksgezondheid	44.446	38.109	6.337
Totaal		**48.251**	**48.851**	**-601**

Algemene toelichting

- Taakveld overhead zijn de lasten van de RIGG. Het wordt hieronder nader toegelicht
- Taakveld 7.1 betreft de taken in het kader van de wet Publieke Gezondheid

Nadere toelichting overhead

RIGG

Het programma RIGG omvat de inkoopfunctie van de Groningse gemeenten. Het personeel is niet in dienst van de PG&Z, maar in dienst van de gemeente Groningen en wordt ingekocht van de gemeente Groningen. Dit geldt ook voor de overhead. Ten aanzien van de overhead en het personeel liggen afspraken vast tussen de RIGG (PG&Z) en de gemeente Groningen. De kosten zijn niet toe te rekenen naar een directe kernactiviteit. De kernactiviteit van de RIGG betreft een overheadtaak. De kosten zijn daarom volledig onder overhead gepresenteerd. De werkzaamheden van de RIGG zijn in de beleidsbegroting nader omschreven.

9.2. Bijlage 2 : EMU-saldo

	Omschrijving	2022 x € 1000,- Rekening	2023 x € 1000,- Rekening	2023 x € 1000,- Begroting	2024 x € 1000,- Begroting
1.	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-567	-890	-470	-90
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	-13	-46	111	22
3.	Mutatie voorzieningen	347	53	0	0
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	3	26		
5.	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa				
Berekend EMU-saldo		**-210**	**-816**	**-581**	**-112**

9.3. Bijlage 3 : SISA verantwoordingsinformatie

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2023 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 11-01-2024												
Verstrekker	Uitkeringscode	Specifieke uitkering	Juridische grondslag	Ontvanger		Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator	Indicator
VWS	H3	**Seksualiteitscoördinatie- en hulpverlening + aanvullende curatieve SOA bestrijding** **Subsidieregeling publieke gezondheid**				Aantal consulten (jaar T) seksualiteitshulpverlening in het verzorgingsgebied. *Aard controle D1* *Indicator: H3/01*	Aantal gevonden SOA's (jaar T) in het verzorgingsgebied *Aard controle D1* *Indicator: H3/02*	Aantal SOA-onderzoeken (jaar T) in het verzorgingsgebied *Aard controle D1* *Indicator: H3/03*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H3/04*	Stand Egalisatiereserve per 31 december (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H3/05*	
						975	1.376	5.612	€ 2.268.934	€ 139.153	
VWS	H5	**Regeling specifieke uitkering PrEP**				Aantal intakeconsulten *Aard controle R* *Indicator: H5/01*	Aantal vervolgconsulten *Aard controle R* *Indicator: H5/02*	Aantal geïnde eigen bijdragen van de gebruiker van € 7,50 per dertig *Aard controle R* *Indicator: H5/03*			
						90	1.205	2.430			
VWS	H29	**Regeling specifieke uitkering versterking GGD'en**				Naam van de pijler *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29/01*	Besteding (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen – zelfstandige uitvoering *Aard controle R* *Indicator: H29/02*	Cumulatieve besteding (t/m jaar T) ten laste van Rijksmiddelen – Inclusief *Aard controle R* *Indicator: H29/03*	Plannen uitgevoerd conform uitvraag? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29/04*	Toelichting - verplicht als bij H29/04 "Nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29/05*	Zelfstandige uitvoering? (Ja/ Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29/06*
					1	Kwetsbaarheden wegnemen	€ 639.813	€ 639.813	Ja		Ja
					2	Verstevigen (boven) regionale monitoring en surveillance	€ 89.525	€ 300.639	Ja		Nee
					3	Versterken wetenschappelijke kennisinfrastructuur					
					4	Samenwerking bovenregionaal niveau					
					5	Versneld opleiden	€ 39.418	€ 39.418	Ja		Ja
VWS	H29B	**Regeling specifieke uitkering versterking GGD'en** **Sisa tussen medeoverheden**				Hieronder per regel één (code) uit (jaar T) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die GGD invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29B/01*	*Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29B/02*	Besteding (jaar T) *Aard controle R* *Indicator: H29B/03*	Plannen uitgevoerd conform uitvraag? (Ja/Nee) *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29/04*	Toelichting - verplicht als bij H29B/04 "Nee" is ingevuld *Aard controle n.v.t.* *Indicator: H29B/05*	
					1	GGD Utrecht	Kwetsbaarheden wegnemen	€ 90.692	Ja		
					2		Verstevigen (boven) regionale monitoring en				
					3		Versterken wetenschappelijke kennisinfrastructuu				
					4		Samenwerking bovenregionaal				
					5	GGD Utrecht	Versneld opleiden	€ 263.330	Ja		
VWS	H33	**Regeling specifieke uitkering COVID-19-vaccinatie**				Besteding (jaar T) voor het in stand houden van een infrastructuur t.b.v. een basiscapaciteit voor het zetten van COVID-19 vaccinaties daarbij rekening houdend met mogelijke opschaling *Aard controle R* *Indicator: H33/01*	Besteding (jaar T) voor opschaling van de basisinfrastructuur voor het zetten van COVID-19 vaccinaties in het kader van een vaccinatiecampagne. *Aard controle R* *Indicator: H33/02*	Heeft u (met toestemming van de minister van VWS) de infrastructuur voor basiscapaciteit voor alternatieve doeleinden ingezet? (Ja/Nee) *Aard controle D2* *Indicator: H33/03*	Besteding (jaar T) ten behoeve van alternatieve doeleinden (verplicht als bij voorgaande indicator 'Ja' is geselecteerd) *Aard controle D2* *Indicator: H33/04*		
						€ 1.901.706	€ 1.558.839	Ja	€ 0		